

BU DA BENİM FİLMİM
Birinci Basım: Mayıs 1996

© **Hulki Saner**

Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında
yazarın yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yazışma adresi:

SANER FİLMCİLİK KASETÇİLİK

İhr. İth. San. ve Tic. A.Ş.

Selvili Sokak No: 1, Daire: 4

4. Levent - İSTANBUL

Tel: (0.212) 269 83 15 Fax: (0.212) 269 21 04

Dizgi & Baskı: KURTIŞ MATBAACILIK San. ve Tic. Ltd. Şti.

Tel.: (0.212) 518 11 28 Fax: (0.212) 517 40 10 Sultanahmet

Cilt: GÜVEN MÜCELLİT & MATBAACILIK San. ve Tic. Ltd. Şti.

Tel.: (0.212) 518 10 64 - 518 53 65 Sultanahmet

Hulki Saner

BU DA BENİM FİLMİM

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

BABAMIN TOKADI

Babam yüzüme bir tokat vurdu. Okşamayla karışık şefkatli bir tokattı bu.

O tokat bütün hayatım boyunca sanat yaşamımın yol göstericisi oldu.

Bugün yetmiş beş yaşındayım ve hâlâ o tokadın etkisini buruk bir gülümseyişle hissedebiliyorum.

Hayatım boyunca bana yol gösteren o tokat neden atılmıştı?

O zaman henüz altı yaşımdaydım ve bugün büyük bir sevgi, saygı ve rahmetle andığım babam beni elimden tutarak Şehzadebaşı'ndaki Ferah Tiyatrosu'na götürürdü. Ben orada sahneye çıkar, şiir okurdum. Fakat niçin beni oraya götürdüğünü ve niçin sahneye çıkıp şiir okuduğumu tam hatırlamıyorum. Maddi bir sıkıntıdan dolayıydı sanırım.

Babam Mektebi Harbiye'nin (Harp Okulu) son sınıfındayken Birinci Dünya Savaşı patlamış ve ölecek adam kalmayınca alelacele subay çıkartılıp Çanakkale'ye gönderilmiş.

O zaman rütbesi teğmenmiş ve henüz on dokuz yaşındaymış. Çanakkale Savaşı'nın bütün felaketlerini çocuk denecek yaşta yaşayan, orada süngü savaşları yapan, ölümün nefesini her saniye ensesinde hisseden bu genç teğmen, iki sene savaştıktan sonra yaralı olarak İngilizlere esir düşmüş ve Mısır'daki esir kampına gönderilmiş.

Savaş bitip de Türkiye'ye geri döndüğü zaman, devamlı olarak kaşı-gözü oynayan ve yüzünde, ağzını her saniye yukarı doğru geren bir tik ve göğsünde nefesini zorlayan kronik bir astım hastalığı ile yarım bir insanmış artık. Yine de Anadolu'daki Kurtuluş Savaşı'na katılmak istemiş ama hastalığı yüzünden zamanında yetişememiş ve teğmenlik rütbesi geri alınmış.

Tek dikili ağacı olmadığı halde, annemle 1919 senesinde sevişerek evlenmiş ve yepyeni bir sivil hayata başlamış babam.

Ben altı yaşına geldiğim zaman Gedikpaşa'da küçük bir evde oturuyorduk ve çok yoksulduk. Bu yoksulluk yıllarını aşmak isteyen babam çok çalıştı, tezgâhtarlık, satıcılık dahil her şeyi denedi. Sonunda kendisine bir iş buldu ve yine aynı yıllarda Âli Karar Heyeti isimli bir mahkemeye müracaat ederek, haksız yere elinden alman rütbesine yeniden kavuştu.

Artık o, Emekli Teğmen Faruk Saner'di...

Bu maddi sıkıntıların giderilmesinde benim Ferah Tiyatrosu'ndaki çalışmamın bir katkısı var mıydı, bunu hâlâ tam bilmiyorum. Ama yediğim tokadın hayatım boyunca bana kazandırdığı şeyleri çok iyi biliyorum...

O gün sahneden indikten sonra babam "N'oldu sana Hulki? Evde bize ne güzel okuyordun. Bak, halk seni beğenmedi ve çok az kişi alkışladı!.." diye çıkmıştı.

O zamanlar altı yaşında olmama rağmen, "Neden beğenmediler, neden az alkışladılar acaba?" diye düşünürdüm ve her sahneye çıkışımda, şiirimi değişik şekillerde okuyarak, halkın beni nerelerde daha çok alkışladığına dikkat ederdim. Yani halkı kokluyordum adeta...

O andan itibaren de yaptığım her sanatsal faaliyette hep halkın tepkisini ölçtüm.

Eğer sanat hayatımda başarımlı varsa, işte bunun sırrı... Halkı iyi tanımak ve onu koklamak!..

Daha sonraki yıllarda bir film yaptığım zaman, ilk vizyona girdiği gün bizzat gider, bir kenarda oturarak filmi izleyen halkın tepkisini ölçerdim. Film kareleri birbirini izleyerek geçerken nasıl davranıyor, neye gülüyor, neye ağlıyorlar diye...

Bugün yetmiş beş yaşında olmama rağmen bu huyumdan hâlâ vazgeçmiş değilim. Halkın sağduyusuna, beğenisine her zaman inandım çünkü...

Sanat hayatımda, konser ve temsillerim, bestelerim ve imzamı attığım 150 kadar filmim sanırım bu sebepten dolayı çoğunlukla halkın beğenisini kazandı.

Bu filmlerimden sonra hayatımdaki kesitlerden yola çıkarak bir film daha yapmayı düşündüm.

BU DA BENİM FİLMİM olacak.

Bakalım bu filmi de beğenecek misiniz?

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

AKREPLİ EV

Çocukluğum yoksulluk içinde geçti. Rütbesi iade edilmesine rağmen, babam emekli maaşı alamıyordu.

Teyyare Piyangosu İdaresi'nde bir iş bulmuştum, ama az bir maaşla çok sıkıntılı günler geçiriyorduk. Oturduğumuz ev annemin babasından kalmıştı. Çok eskiydi. Gedikpaşa'da Kumkapı'ya inen yoluğun üzerinde küçük bir arsaya oturtulmuş bu sivri evi hiç sevmezdim aslında... Küçük bir kapıdan girilirdi eve, kapının hemen yanında benim de yattığım bir oda vardı sokağa bakan. Çok korkardım o odada yatarken. Toprağa yakın olduğu için ikide bir akrep çıkardı yatağımda. O zamandan beri en korktuğum böcek akreptir.

Evin en sevmediğim yeri ise tuvaletiydi. Hiç penceresi yoktu. Tepesinden bir delik açılmıştı pencere niyetine. Yağmurlu günlerde şemsiyeyle girerdik!..

Ev eskiydi eski olmasına ama sıkışık da olsa ailemizi barındırabiliyordu. Oldukça kalabalıktık. Büyükanne hayal meyal hatırlarım o evden. Ailesi Kırım muhacirlerinden. Beyaz tenli, masmavi gözlü, sapsarı saçlı bir kadındı. Ben 4-5 yaşımıdayken kaybettik onu. Akrepli evde babamın annesi kalırdı, iki teyzem kalırdı ve tabii annem, babam ve ben kalırdık. Ayrıca Rasih Amcam da arada sırada bizde kalırdı...

Annem, beş kardeşti; üçü kız, ikisi erkek. Babası Hacı Hafız Osman Bey, Rusya ile ticaret yapan bir tüccar olmuş ama benim hatırladığım dönemde iflas etmiş durum-

daydı. Bütün parasını yatırdığı bir gemi dolusu malına 1917 Ekim Devrimi olunca el konulduğu için ticari hayatı bitmişti. Zaten elimden tutup beni sokakta dolaştırdığını hatırlıyorum yalnızca. O sıralarda hayata veda etti.

Annemin başka akrabaları da vardı ama onlar da fakirdi bizim gibi. Tenekecilik filan yaparlardı. Konuştuklarını da anlamazdım. Üç kız kardeşin en büyüğü annemdi. Ben ilkokula başladığımda iki teyzem de lise talebesiydi. Bu üç kız kardeş çok bağlıydı birbirlerine. Annemin erkek kardeşlerinden biri hacıydı: Abdullah Dayım. Bir ilkokulda öğretmenlik yapıyordu. Ahmet Dayım ise muhasebeciydi ve Abdullah Dayımın tersine hovarda bir adamdı, her akşam demlenirdi.

OFLU DEDEM VE TURİST ÖMER

Babamın babası Of kazasının Fotinos köyünde doğmuş. Askerliğini bahriye neferi olarak İstanbul'da yapmış, sonra alaydan yetişme bir subay olmuş, bir daha da dönmemiş köyüne. Hiç tanımadım onu. Yalnızca iyi bir insan olarak anarlardı.

Ailemizin en renkli siması Rasih Amcamdı. O kadar renkli bir insandı ki, yıllar sonra Turist Ömer tipini yaratmamda ilham kaynağı olmuştur. Babaannemin ikinci kocasından olan Rasih Amcam 15-16 yaşına kadar babamın yanında kalmış, daha sonra vurmuş kendini sokaklara, sandalcılığa kadar her işle uğraşmış. İçki, esrar, her türlü uyuşturucu madde ile arası iyiydi, ama çok sempatik bir adamdı. Çok severdik onu. Arada sırada bize gelirdi, bir süre efendi efendi kalırdı. Ama çok sürmezdi bu hali. Babam da kovardı evden. O da sandalına dönerdi. Babam bir keresinde neredeyse vuruyordu Rasih Amcamı. İşin ilginç yanı ben kurtardım onu. Hem de yeni yeni delikanlılığa

adım atan ben, babamla amcamın arasına girerek ve babamın elinden silahını alarak!.. Çok şaşırılmıştı babam benim bu tavrıma. O Laz bakışıyla gözlerimin içine öyle bir bakmıştı ki, o bakışta hem şaşkınlık, hem de bir teşekkür okumuştum. Ne de olsa katil olmaktan kurtarmıştım onu...

Aslında enteresan ve tipik bir Laz olan babamın sinemacılığımıza çok büyü katkıları olmuştur. Film yaparken ne zaman sıkışsam, babamla aramızda geçen ilginç anlardan birini koyardım senaryolarıma; o filmlerin hepsi de tutmuştur.

Babamla Rasih Amcamın en büyük kavgaları Namık Amcam yüzünden olurdu. Rasih Amcam ne zaman paraya sıkışsa Namık Amcamla ilgili yeni bir senaryo uydurur, babamdan para koparmaya çalışırdı. Namık Amcam, Birinci Dünya Savaşı sıralarında bilinmeyen bir sebepten ortadan kaybolmuştu. Senelerce aramışlarsa da hiç kimse bulamamıştı izini. Ama hep bir gün izi bulunacağına, bir gün çıkıp geleceğine inanırdı babam. Rasih Amcam her seferinde biraz daha para koparmak için yeni ipuçları ile gelirdi babamın yanına. Her seferinde de kandırırdı onu. Ne yazık ki Namık Amcamın izine hiçbir zaman rastlanmadı.

Babaanneme gelince; çok çalışkan bir insandı. Çamaşırdan bulaşığa her işe o koşardı. Zaten ikinci eşini de erken kaybettiğinden bizim ailenin bir ferdi olmuştu. Ama hep şaşardım: Kara kuru ve şaşı bir kadın olmasına rağmen o devirde iki kocayı nasıl buldu diye. Bir resmi hâlâ durur bende. O resimde de yan durmuş, şaşılığını görünmesin diye!.. Rahmetli...

KUMKAPI İSTASYONU

Altı yaşında ilkokula başladım. Tam bir felaketti okul hayatım. Hiç sevmedim okulu, hele eski Türkçe yazı-

yı!.. Zar zor geçtim ikinci sınıfa. Çok kötü bir öğrenciydim çünkü... Okulum Beyazıt'taydı; Feyzi Ati Lisesi. Her gün çantam ve sefertasım elimde yürüyerek giderdim okula. Ama kısa bir süre sonra okula gitmemenin yollarını araştırmaya başlamıştım. Sonunda buldum da... Bir arkadaşım vardı. Ben yaşlardaki bu arkadaşla sabahları buluşup Beyazıt'a doğru değil de Kadırga Yolu'na sapmaya başladık. Kumkapı İstasyonu'na en kolay oradan iniliyordu çünkü. Bir gözümüz istasyonun kocaman saatinde, akşama kadar oynayıp okulun paydos saati gelince sanki okuldan dönmüş gibi evlerimize giderdik. Babamın bir gün beni almak için okula gelmesi 'tatlı hayatım'ın sonu oldu. Beni okulda bulamayan babam, on-on beş gündür de gitmediğimi öğrenince kıyamet koptu evde. Tokatının şaklaması hâlâ kulağımdadır. Bu olaydan sonra okul yaşamımla, derslerimle büyük bir dikkatle yakından ilgilenmeye başladım. Her şeyi öğretmek isterdi çünkü bana. Ama biraz bocalasam tokadı yerdim. Düşünüyorum da her şeyi çabuk kavrama yeteneğimi belki de babama borçluyum.

İkinci sınıftan üçe ikmal imtihanlarını vererek geçtim sonunda. Haylazlığa ara vermedim tabii. Evimizin karşısında oturan bir arkadaşım vardı. Onun da bir arkadaşıyla birlikte üçümüz okuldan kaçtığımız günlerde Gedikpaşa'dan Sultanahmet'e kadar yürür, Sultanahmet Meydanı'nda oynardık. Oyunumuz bitince de hemen orada bulunan Ağır Ceza Mahkemesi'ne gider, avukatları, hâkimleri, savunmaları dinlerdik. Niye giderdik bilmiyorum; hoşumuza gidiyordu herhalde!.. İşte o arkadaşlarımdan biri bisiklete meraklıydı. Parası olunca bisiklet kiralardı hep. Arkadaşımın anlattığına göre babası da hiç istemez, çok kızarmış bisiklete binmesine. Bisiklete bindiği günlerden birinde akşam kapı çalındı. Açtığımda arkadaşımı karşımda buldum... "Hulki." dedi. "Babam öğrenmiş bisiklete bindi-

ğimi. Ben binmedim dedim. O da seni çağırıyor, sana soracakmış. Ne olur sen de binmediğimi söyle."

Arkadaşımın babası sert bir adamdı, evde ikimizi de çok sıkıştırdı ama ben inkâr ettim. Arkadaşımı ele vermek ayıptı ne de olsa. Bu sefer sorularıyla oğlunu sıkıştırmaya başladı. Sonunda arkadaşım her şeyi itiraf etti!.. Adam ağır ağır bana döndü: "Vay eşek herif vay!" dedi... "Yalan söylemeye utanmıyor musun?" Donup kaldım. Kıpırmızı olmuşum. Hiç unutmam o günü. O gün bugün yalan söylemekten hep kaçınıyorum, korkarım daha doğrusu...

KÜÇÜK TÛCCAR

Daha sonraki kişiliğimi etkileyen böyle bir anım daha var. Oynamak için Sultanahmet Meydanı'na iniyoruz ya, çok keyif aldığımız şeylerden biri de tramvaya binmekti. Ama tramvaya binmek için de para lazımdı. Tramvayın arkasına takılmaksa hem tehlikeliydi, hem de vatan izin vermiyordu, eziliriz diye. Kimden öğrenmiştik şimdi hatırlamıyorum, eğer gazete satarsak tramvaya para-
nız binebileceğimizi söylemişlerdi. Sultanahmet Meydanı'nda gazete bayisi bir ihtiyar vardı. Başladık ondan gazete alıp tramvayda satmaya. Bizim kazancımız olmuyordu; aldığımız beşer gazetenin tamamını satsak bile tek kuruş vermiyordu adam. Ama olsun, bedava tramvaya biniyorduk ya!.. Bir süre her şey güzel gitti. Fakat bir gün elimde gazetelerle babamın iş arkadaşlarından Salim Bey Amca ile karşılaşınca, tramvay maceramın da sonu gelmiş oldu. Salim Bey Amca ertesi gün babama, "Yahu Faruk." demiş, "Aldığın maaş yetmiyor mu?.." Babam, "Yetiyor." deyince de, sürdürmüş konuşmasını: "Peki ne diye oğluna tramvayda gazete sattırıyorsun?" Babam şaşkın şaşkın bakınca da her şeyi alaycı bir biçimde bir güzel anlatmış Salim

Bey Amca. Babam çok da alingan bir adamdı. Gururu kırılmış tabii. O hışımla eve geldiğinde bana öyle bir tokat patlattı ki acısı hâlâ içimdedir. O zamandan beri bir şey satmam ben; ne olursa olsun beceremem satmayı, ayıp bir şeymiş gibi gelir hep. Sinemacılığımın en hareketli döneminde bile yaptığım filmleri kendim pazarlayamaz, o işle ilgilenecek adamlar çalıştırdım...

HAYIRLI YANGIN

1929 yılında, hani Boğaz'a ilk buzların geldiği zaman rahmetli kardeşim doğdu. Ben sekiz yaşımıdaydım o zaman. Babamın durumu biraz düzelmişti. Beylerbeyi'ne taşındık: Ben, annem, babam, kardeşim. Bir de Cemile Teyzem. Teyzemin gelişine en çok sevinen ben olmuştum. Çünkü ablam gibiydi o...

Ama en keyifli gecelerimden birini henüz taşınmadan Gedikpaşa'daki evde yaşadım. Bir gece yarısı beni uyandırdı babam, "Çabuk kalk Hulki, bak..." dedi heyecanla. Bir de baktım ki gök kıpkırmızı. "Bu ne baba?" dedim... "Yangın var." dedi. "Senin okulun yanıyor." O an duyduğum sevinci hiç unutamam. Artık okula gitmeyeceğimi sanıyordum çünkü.

Aslında Gedikpaşa'yı sevmiyordum. Sanki orada kafam pek çalışmazdı. Hâlâ da öyleyimdir; sevmediğim bir yere gittiğimde kafam çalışmaz. Kimi yerler de vardır muhayyelemi motor gibi çalıştırır. Sözüün kısası, Beylerbeyi'ne taşınınca cennette sandım kendimi. Bizim evimiz Beylerbeyi çayırına bakardı. Üç katlı ahşap bir evdi, bahçemiz vardı, bahçemizde meyve ağaçları vardı, her yanıımız yemyeşildi. Birdenbire dünyam değişmişti orada. İşin en ilginç yanı da bambaşka bir öğrenci olmuştum. Zar zor sınıf geçen ben, değil sınıfın, okulun yıldızıydım artık. Bü-

tün öğretmenler beni över, beni örnek gösterirdi. 4. ve 5. sınıfta Beylerbeyi'nde okudum. Zaten daha sonra Kadıköy'e taşındık.

Beylerbeyi'nde otururken Rasih Amcam da yine bizde kalıyordu. Balıkçılık, sandalcılık yapıyordu gündüzleri. O günlerde halinde tavrında tuhafıklar başlamıştı. En önce ben şüphelendim durumundan. Çünkü hep beraber yemek yerken, o kalkar kahveye diye evden çıkardı ama üst kattan sesler işitirdim. Sonunda çatıdan eve girip babamın cebinden para aşırıldığını fark ettim. Uyuşturucuya da o dönemde başlamış meğer. Daha sonra hastaneye yattı, tedavi oldu. Biz Kadıköy'e taşınınca, o da Moda'da yapmaya başladı sandalcılığı. Artık sandalda yatıp kalkıyordu. Babam kovmuştu çünkü. Ama yine de arada bir "Namık'ın izini buldum." diye geliyor ve yeniden kandırıyordu babamı!.. Babamın durumu fena değildi artık. Kurbağalıdere'nin hemen yanında, Hasırcıbaşı'ndaydı evimiz. Babam aldığı arsaya evi kendisi yapmıştı. Orada da dört bir yanımız bahçelerle çevriliydi. Yemyeşil, çiçek doluydu bahçemiz. O günümüzdeki yolda iki taraflı akasya ağaçları vardı. Ahşap evimiz gerçekten güzeldi ve ben çok güzel okuyordum okulumda... Küçük teyzem üniversitenin son sınıfına geçmişti. Bir yandan da hayatını kazanmak için öğretmenlik yapıyordu. Benim derslerimle de o ilgileniyordu artık.

DANS DERSİ

Her şeyimle ilgileniyordu Cemile Teyzem... Hiç unutmam, bıyıklarımın yeni terlediği günlerde bana, "bak Halki." dedi. "Senin artık dans öğrenmen lazım. Arkadaşlarınla gezmeye gittiğinde dans bilmiyorum dersin ayıp olur." İyi de nasıl öğrenecektim? Ama formülü çoktan bulmuştu teyzem. O günlerde Beylerbeyi'nde bir akrabamız

doğum günü partisi verecekti. Bu parti en güzel fırsattı. "Seni oraya götürürüm, kızları dansa kaldırırsın, onlara ayak uydurmaya çalışırsın, dans etmeyi de öğrenmiş olursun böylece.." Şansım yaver gitti doğrusu. Parti verilen eve girdiğimizde bir de baktık dans eden çiftlerin arasında kız kıza dans edenler de var. Teyzem hemen yanlarına götürdü beni. "Kızlar." dedi, "Size kavalye getirdim." Ve beni kızlardan birinin göğsüne atıverdi. Teyzemin bana dediği gibi yaptım: Bir elimle elini, bir elimle de belini tuttum kızın. Kız da bana sarıldı tabii. İşte ne olduysa o anda oldu. Kızın memeleri göğsüme değince saçlarımın pırt diye dikildiğini hissettim. Tango bitti ama bırakır mıyım kızı hiç? Tango üstüne tango yaptım kızla o gün. Tabii dans etmeyi de öğrendim oracıkta. Ondan sonra teyzem beni üniversite çaylarına filan da götürmeye başladı. Nasıl olsa dans etmeyi öğrenmiştim artık!..

Ortaokul bitince Haydarpaşa Lisesi'ne girdim. Çok sevmiştim Haydarpaşa Lisesi'ni. Bu arada artık tam bir erkek gibi görmeye başlamıştım kendimi. Kız arkadaşlarım vardı. Gezip tozuyor, eğleniyorduk. İşte o günlerde bir arkadaşım, "Yahu Hulki." dedi. "Halkevi diye bir yer var. Korosu da varmış. İnsanlar o koroda şarkı söylüyorlarmış, haberin var mı?" "Aman beni oraya götür, müziği çok severim." dedim. Birlikte gittik, hemen kaydoldum Halkevi'ne. Çok sert bir hocamız vardı: Hulusi Ökten. Konservatuvarda da hocaydı Hulusi Bey. Benim yetişmemde çok büyük katkısı olmuştur. İlk önce koroya girdim. Sesimi çok beğendikleri için solo yapmaya başladım. Aynı zamanda klarinet çalmayı öğreniyordum. Klarinet çalmaya başlamam aslında rastlantı eseri. Halkevi'ne üç enstrüman gelmişti. Klarinetle kimse ilgilenmedi, ben de hemen sahip çıktım, çünkü o zaman klarinetle caz müziği çalmak moda olmuştu. Daha sonra konservatuvara geçtim. Orada da ba-

na çok yardımcı oldu Hulusi Bey. Benimle özel olarak ilgilenirdi. Sosyal hayatımın gelişmesinde Halkevi'nin de, konservatuvarın da büyük katkıları oldu doğrusu. Oralarda hem müziği öğrendik, hem konser verdik, hem sosyal hayatı tanıdık.

Ama işin tuhaf tarafı ne o gün, ne bugün hiç alaturka çalamadım. Sanıyorum bunda yine babamın etkisi var. Çünkü o çok iyi ud çalardı, tam bir alaturka hayranıydı. Amıgi tokatlardan ötürü ona olan tepkimden olacak hiç ilgi duymadım alaturkaya. Caz çalıp söyledim, operada aryalar söyledim, ama alaturkayı bir türlü beceremedim. Babam çok kızardı klarinet çalmama; zaman zaman "Çingene misin, ne boksun!.." diye üstüme yürürdü. O dönemde babamla ilişkilerim, yaşımın da etkisiyle çekişmeliydi zaten. Ama daha sonraları düzeldi...

ZORUNLU İTALYANCA

1939-40 yıllarında Kadıköy Halkevi'nin korosunda okuyanlar arasına ben de katılmıştım. Koronun vereceği bir konserte hoca bana solo olarak bir parça söyletecekti... O zamanların çok meşhur bir İtalyan parçası vardı: "Osolo Mio." Bugün hâlâ seslendirilir bu parça. Onu okuyacağım için parçanın Türkçeleştirilmiş sözlerine çalışıyordum. "Gün batıyor karşı sahillerde." diye başlayan çok güzel sözleri vardı...

Konserimiz Süreyya Sineması'ndaydı ve ben kız arkadaşımı da, "konserimize beklerim" diye davet ettim... "Neyi söyleyeceksin?.." diye sordu... "Sizin için Türkçe olarak Osolo Mio'yu söyleyeceğim." dedim. "Ahh, ben o parçaya bayılıyorum. Madem benim için söyleyeceksiniz, o halde bundan sonra bu bizim şarkımız olsun!.." dedi sevinçle... Kız öyle dedi diye ben de çok heyecanlandım tabii...

Biz konser için provalar yapmaya başladık... Bir gün hoca geldi ve "sana kötü bir haberim var," dedi. "Konser radyoda da yayınlanacağı için sen bu parçayı maalesef söyleyemeyeceksin... Biliyorsun radyoda her türlü Türk musikisi ve Türkçe sözlü müzik yasak!.." "Olur mu öyle şey hocam... Türkiye'de Türkçe yasaklanır mı?" dedim. Hoca kaşlarını çattı ve "Yeni kanun böyle çıktı, ne yapalım, İtalyanca söyleyecek olsaydın hiç sorun değildi..." dedi. Kararlıyım ya bu parçayı okumaya, önce çok üzüldüm. Sonra, "Peki, ben hemen İtalyancasını ezberleyip hazırlansam olur mu?.." dedim... O da kabul etti. Çaresiz, konser gününe kadar parçayı İtalyanca olarak hazırladım... Ne de olsa kızla ikimizin parçasıydı!..

Konser bittikten sonra kuliste keyifle bekliyorum... Baktım kız arkadaşım yanında bir kız arkadaşıyla geliyor... Fakat yüzünde hoşnutsuz bir ifade var... "Dinledin mi bizim parçamızı?.." diye sordum gülerken... Kız mağrur bir ifadeyle yüzüme bakıp, "Maalesef bu bizim parçamız olamaz... Olsa olsa, İtalyan sevgilinizle sizin parçanız olabilir!.. Tebrik ederim, çok da ateşli söylediniz!.." diyerek çekip gitti... Orada öylece kalakaldım. O kıızı da bir daha görmedim. Türkiye'de Türkçe şarkıların yasaklanması memlekete ne yarar sağladı bilmem ama güzel bir arkadaşlığı başlamadan bitirdi!..

BOYALI BIYIKLAR

Erken yaşta iş hayatına atılmamın nedeni de yine babam olmuştu. Üniversitede okumaya başlamıştım. Babamdan iki buçuk lira harçlık istedim bir gün. "Daha geçen hafta verdim, nereden bulacağım iki buçuk lirayı?" dedi. Hışımla çıktım evden ve en az on tane okul dolaştım öğretmenlik yapmak için. O zamanlar üniversite öğrencileri

ortaokullarda, liselerde geçici öğretmenlik yapabiliyorlardı. Sonunda Haydarpaşa Lisesi'nin müdürü bana iş buldu. İlk işim Beşiktaş Matrukyan Ermeni İlkokulu'nda üç günlük bir işti. Türkçe öğretmeni olmuştum... Yalnız küçük bir sorunum vardı: 18-19 yaşında bir çocuktum. Önce ağır bir hava vermeliydim kendime. Hemen bir fötr şapka aldım ve bıyıklarımı boyadım. Kerli ferli bir Türkçe öğretmeniydim artık!.. Bu iş üç günlüktü ama üniversite yıllarım boyunca hep öğretmenlik yaptım çeşitli okullarda. Üniversite son sınıfa gelenlere ise tam öğretmenlik hakkı tanınıyordu o sıralar. Yine gittim Haydarpaşa Lisesi'nin müdürüne ve bitirdiğim o okulda öğretmenlik yapmak istediğimi söyledim. Kabul etti. Haydarpaşa Lisesi'nin öğretmenlerindendim artık...

ATATÜRK'LÜ HAYAT

O yıllarda Atatürk yaşıyordu ve devrimlerinin ateşi hepimize coşku veriyordu. Tabii, halkın fakiri, zengini, orta hallisi vardı ama en başta çok daha iyi günlere doğru gittiğimizin inancını taşıyor ve yaşıyorduk. Hatay meselesi tartışılıyordu o günlerde. Ama hepimiz biliyorduk ki Atatürk Hatay'ı alır. Öyle inanmıştık Atatürk'e. Aldı da Hatay'ı...

Ben şahsen Atatürkçüyüm... Başka türlü olmama da imkân yok. Çünkü Atatürk'le beraber büyüdüm ben. Atatürk 1923'te Cumhuriyeti ilan etti. Ben 1921'de doğdum. O bakımdan, ilkokuldan itibaren hep Atatürk konuştuk, Atatürk'ün icraatını gördük. Ortaokulda, lisede devrimlerini gördük. Ben üniversitenin birinci sınıfındayken vefat etti ulu önder. Yani üniversite çağına kadar Atatürk'le beraberdik. Türkiye'ye gelmiş Allah'ın bir lutfu, büyük bir liderdi o... Ve benim neslim ne mutlu ki onu yakından tanıdı, devrimleriyle iç içe yaşadı.

Mesela, annemi ele alalım. Benim annem bir ümiydi, okuma yazma bilmezdi yani. Bundan dolayı da eziklik duyardı hep. Çocukken bunu hep hissedirdim. Ama eski yazıları okumak da, öğrenmek de çok güçtü. Öğrenememişti ve öğrenemiyordu. Babam subay emekli-siydi ve evde her zaman gazete okurdu, olaylardan bahse-derdi. Annemse hep susardı.

Sonra Atatürk Harf Devrimi'ni yaptı. Harf Devrimi dediğimiz de öyle çok basit bir devrim değildi kesinlikle.

O devirde henüz çocuktum ben, ama hatırlıyorum ne kadar önemli olduğunu. Düşünebiliyor musunuz, bir ülkede eski yazı kullanılırken, bir gün deniliyor ki, artık eski yazı yok!.. Bir anda koskoca bir millet okuma yazma bilmez oluyor. Yani herkes bir anda aynı seviyede. Hiç de basit bir iş değil tabii ki. Herkes panikliyor. "Eyvah, n'olacak şimdi?" Öyle ya, kimse okuma yazma bilmiyor o andan itibaren. Atatürk, hemen, zannediyorum ismi Millet Meclisleri olan bir organizasyon kurarak her mahallede, her yaşta insana yeni harfleri öğrenme imkânı sağladı. Mesela, bir okul saat dörtte dağılıyorsa, saat beşte orada okuma yazma kursu başlıyordu. O kurslara da daha önceden Latin harflerini öğrettiği öğretmenleri tayin etmişti. Her semtte vardı. O kurslara katılmak için kimseyi zorlamadı. Tamamen isteğe bağlıydı. Benim annem de gerektiğinde her işi bir kenara bırakırdı fakat kursu asla bırakmazdı. Her gün düzenli olarak kursa gitti ve mükemmel olarak okuma yazma öğrendi. Daha sonra, her sabah bizi okula, kocasını da işe yolladıktan sonra gazetesini alır ve büyük bir keyifle okurdu. Akşam babam gelince de günlük gazete havadislerinden bahsetmeyi ihmal etmezdi. Ben onun o keyfini hâlâ unutamam.

Atatürk'ün yaptıkları bugün bize çok basit gibi geliyor, ama gerçekten çok büyük bir insandı o. Bugün gidin Yunanistan'a, rahatsızlık duyuyorsunuz. Çünkü bir sokak ismini bile okuyamıyorsunuz. Hâlâ geçemediler Latin alfabesine. Kolay iş değil ki. Bizde uzunluk ölçüsü birimi arşındı, ağırlık ölçüsü birimi okkaydı bir zamanlar. Atatürk bunları da metrik sisteme geçirdi. Uzunluk birimini metre, ağırlık birimini de kilo yaptı. Para birimi de on para, yirmi para diye bilinirdi. Onu da metrik sisteme, yani yüzdeler sisteme geçirdi. İngiltere'de bile para biriminin ve uzunluk biriminin metrik sisteme geçilmesi daha üç-dört

sene kadar önce gerçekleşti. Atatürk'ün yaptıkları gerekli şeyler olmasaydı eęer, İngiltere enayi mi gerek duysun o zamanlar Atatürk'ün yapmış olduğunu bugün aynı şekilde uygulamaya. İngilizler ne kadar uğraştılar paralarını değiştirmek için. Hatta üç-beř sene bunun propagandasını yaptılar. Ben İngiltere'deydim o sıralar, aylarca tartışıldı bu konu kamuoyunda. Atatürk bunları daha o zamanlar şakır şakır yapıyor ve de büyük bir başarıyla uyguluyordu. Biz bunları gördük. Diyorlar ki, bir futbol takımının kazanması için evvela motivasyon lazımdır, inanç lazımdır vs. O kadar büyük bir motivasyon veriyordu ki Türk milletine. Mesela onun yaptığı bir şey var ki, bugün biz hâlâ yapamıyoruz. Yunanlılarla savaş yaptık biz. Öyle sadece soğuk savaş falan değil, resmen savaş... Geldiler, burayı istila ettiler. Biz de onları kovduk ölkemizden. Baktı ki Atatürk iki komşu ölkenin birbirine dūřman olması doğru değil, savaştan kısa bir süre sonra Yunanistan'la dostluk kurmayı başardı.

Bakmayın paramızın şimdiki haline. Onun zamanında bir dolar, bir liraydı! O bakımdan bizim nesilden çok az insan çıkar onun aleyhinde olan. İnsan çarpılır bu kadar yararını gördükten sonra, Atatürk'ü inkâr ederse!

Mesela, Atatürk'ün sağlığında yapılan Balkan Oyunlarında hep birinci olurduk. Bir kere, o da bir puanla ikinci olduk, milletçe gururumuz kırıldı, yediremedik kendimize... Kahrolduk!.. Çünkü her alanda en iyisini yapıp dünyada örnek gösterilen bir ölkemiz olacağımıza inanıyorduk. O inanç vardı içimizde. Ne zaman Atatürk öldü, o coşku, o inanç da yavaş yavaş yitip gitti. Başka kültürlerin etkisi altında kalmaya, hatta ezilmeye başladık; önceleri farkında olmadan tabii. Farkına vardığımızda ise iş işten geçmişti ne yazık ki...

Önce Fransız kültürü egemen oldu hayatımıza. Günlük konuşmalarımıza kadar girdi Fransızca sözcükler. Hatta Fransız aksanını beceremeyenlere cahil gözüyle bakıldı. Bu günler bile yaşadık. Sinemalarda da Fransız filmleri hâkimdi...

Sonra hayatımıza Amerikan kültürü girdi. Birdenbire girdi hem de. Ne zaman ki Missouri zırhlısı geldi Türkiye'ye, o günden başlayarak Amerikan kültürü sarıp sarmaladı bizi... Sanırım Amerika'nın dünya ölçeğinde uygulamaya başladığı kültür çıkartmasından biz de payımızı alıyorduk. Sinemaları Amerikan filmleri, radyoları Amerikan müziği sardı. Büyük bir kitleyi de hemen etkisi altına almakta gecikmedi üstelik. Mesela ben önceleri kemanla Fransız şarkıları çalardım. Klarinet çalmayı öğrendiğimde baktım ki artık Amerikan parçalarından başkasına pek yüz vermez olmuştum...

O dönemde bir yandan üniversitede okuyor, bir yandan da çalışıyordum. Artık kendi kazandığım param vardı ve dilediğimce harcayabilirdim. Üniversitede kimya bölümünde okuyordum. Çünkü lisede kimyam çok iyiydi, hep tam not alırdım. Tabii konservatuvara da devam ediyordum üniversite yıllarımda. Üstelik bir de orkestra idare etmeye başlamıştım: Kadıköy Halkevi Caz Orkestrası. Önceleri küçük bir orkestraydı ama bir süre sonra yirmi kişi olmuştu. Konserler vermeye bile başlamıştık üstelik.

HAYDARPAŞA PALAS

Üniversiteye giderken bir yandan da öğretmenlik yapmaya başladığımı söylemiştim. Hayatım boyunca en zevk aldığım iş öğretmenlik oldu desem yeridir. Haydarpaşa Lisesi'nde ilk kez derse girdiğim günü hiç unutmam. Nöze nasıl başlayacağımı kestiremiyordum. Elim ayağım

titremeye başlamıştı. Baktım olacak gibi değil, elime bir tebeşir alıp tahtaya döndüm, başladım bir şeyler anlatmaya. O heyecanla ne anlattığımı da bilmiyordum ya. Yine de durumu kurtarmıştım. Kimler vardı o gün öğrenciler arasında? Nişan Hançer vardı, Metin Erksan vardı... Daha sonraki yıllarda ünlü olmuş birçok insan vardı Haydarpaşa Lisesi'ndeki öğrencilerim arasında. O zamanlar Haydarpaşa Lisesi'ne "Haydarpaşa Palas" derlerdi.

Öğrenciler çeşit çeşittir: Çalışkanı vardır, tembeli vardır, zekisi vardır, akıllısı vardır, durgunu vardır, aksisi vardır... Ama ne olursa olsun, eğer onlara insanca yaklaşarsanız severler sizi. Biz öyle değil miydik? Kimi öğretmenlerimizi bir anne-baba gibi görür, kimilerinin dersine bile girmek istemezdik...

Öğretmenliğim süresince iki şeye çok dikkat ettim: Birincisi, haksızlık yapmamaya; ikincisi, gereksiz bilgilerle öğrencileri sıkmamaya. Öğrencilerin çoğu mahalleden, Kadıköy'den tanıdığımız insanların çocukları olduğu için bütün sınavları sözlü yapardım, hiç kimseye torpil filan yaptığım düşünülmesin diye. Ama öğrencilere sınavda çok hak tanırdım. Soruyu bilemedi mi başka sorular sorardım. Eğer iyi niyetli ama başaramıyorsa oturur kendim çalıştırırdım. Ayrıca okul dışı sorunlarıyla da ilgilenirdim.

Sözgelimi, soyadı Ateş olan bir öğrencim vardı. Parasız yatılı sınavına yetişememişti. O devirde Samsun'dan İstanbul'a gelmek o kadar kolay değildi. Çok çalışkan, iyi niyetli pırıl pırıl bir çocuktuk. Okullar açıldıktan 15 gün kadar sonra bana geldi. "Hulki Ağabey" dedi, "vedalaşmaya geldim." Şaşırmıştım. "Niye?" diye sorunca gözlerini yere indirdi. "Kalacak yerim yok ağabey, ben yatılı sınavı için gelmişim, yetişemedim, İstanbul'da okumama imkân yok." dedi. Hemen müdürün yanına gittim, anlattım durumu. Haydarpaşa Lisesi'nin o zamanki müdürü Saffet Şav

medeni cesaret sahibi, kültürlü ve çok beyefendi bir adamdı. Ertesi gün müdürden haber geldi. Çocuğu kontenjanından parasız yatılı okutacaktı.

Bir de Müslüm diye bir öğrencim vardı. Ağırkanlı bir çocuktü. Soru sorarım duymaz, duysa cevap vermez. Acaba dayılık mı yapıyor diye düşünürdüm. Öteki öğrenciler durumu anlamış olacaklar ki, " o hasta efendim" dediler, "onun için öyle davranıyor." Hemen okul doktoruna gönderdim. Doktor ilaç vermiş ama Müslüm aynı Müslüm, gözümüzün önünde eriyip gidiyor çocuk. Baktım olacak gibi değil, hastaneye götürmeye karar verdim. O zamanlar yatılı öğrencileri kapıdan dışarı bırakmazlardı. Sınıfta iki becerikli çocuk seçtim, onlar Müslüm'ü kapıya getirdiler, ben kapıcıyı lafa tuttum, çocuklar Müslüm'ü kaptırdılar. Çocuğu hastanede bir kontrolden geçirdiler ki, meğer dokuz yerden zatülcenp olmuş. Hemen tedaviye alındı, daha sonra da iyileşip nekahat için memleketine gittiğini duydum.

Müslüm ile maceramız orada bitmedi. Aradan yıllar geçmişti, 1950'lerde Milli Koruma Kanunu adlı bir kanun çıktı. Çok sert bir kanundu. İnsanlar stoktaki mallarını bile listeler yaparak yetkililere vermek zorundaydı. Buna uymayanlar hapse giriyordu. Benim de elimde film negatifleri vardı. Ama kanun kapsamına girip girmediğini bilmiyordum açıkçası. Yetkililere başvurdum. Bir de ne göreyim, İstanbul Milli Koruma Müdürü bizim Müslüm değil mi!. Çok yardımcı oldu bana, tabii kanun çerçevesinde.

Şimdi hatırladım: Bir de okulda çok yakışıklı bir öğrenci vardı. Öyle ki, o geçtiği zaman Kadıköy'de, Altıyol'da kadınlar,kızlar yollara dökülürdü. Onun için intihar etmeye kalkanlar bile oluyordu. Öteki kimya öğretmeni takmış bu çocuğa, lise bitirme sınavında geçer not vermedi. Son hakkına girdiği için göz göre göre 11 yılı boşa gi-

diyordu çocuğun. Sınavda görevliydim. Dikkat ettim oldukça çalışmıştı, bence geçer not alırdı. Öğretmen arkadaşları fikrimi söyledim. "Bırak yahu." dedi. "Karılar, kızlar peşinde. Zengin biriyle evlenir kurtarır kendini." Ben bu haksızlığa göz yumamadım, yine müdüre çıktım, sınıfı geçirttim çocuğa.

DENEY BOŞA GİTTİ

Öğretmenlik günlerinde işler hep böyle yolunda gitmedi tabii. Mesela bir randevu koparmak uğruna neredeyse havaya uçmanın eşiğine geldiğim zamanlar da oldu.

Okul yıllarımda, yani orta ve lise döneminde hep erkek öğrenciler vardı sınıfımızda. Hatta kadın hocamız bile yoktu.

Daha sonra üniversite yılları başladı. İlk sene, sonradan yanan Zeynep Hanım Konağı'nda PSN denilen büyük bir sınıfta Tıp, Fizik, Kimya gibi bölümlerle birlikte ders görüyoruz. Tabii derslere giren birçok kız öğrenci de var. Sıralarda kız öğrencilerle karışık oturmaya başlayınca afalladık. 18 yaşlarında genç çocuklar hepimiz. Ve başladık sınıfta kendimize kızlar beğenmeye. Fakat beğendiğimiz kızların bundan haberleri bile yoktu tabii. Biz tamamen kendi aramızda, şu seninki, yok bu benimki, diye kızlara platonik olarak ilgi duyuyorduk. Benim de böyle uzaktan uzağa ilgi duyduğum çok güzel bir kız vardı.

Neyse, ben bu arada Yeldeğirmeni Ortaokulu'nda hocalık yapmaya başladım. Fakat benim branşım kimya olmasına rağmen, kimya dersi boş olmadığı için fizik derslerine giriyorum. Kimya dersine de bir kız giriyormuş. Bir gün öğretmenler odasında oturuyoruz, baktım benim beğendiğim güzel gözlü kız da orada. Meğerse kimya derslerine giren oymuş. Fakat onun branşı da fizikmiş aslında.

Ben tabii, bu güzel tesadüfü ne yapsam etsem de değerlendiresem, diye düşünmeye başladım... Karşılaştıkça selamlaşır geçiyoruz, ama nasıl samimiyeti ilerletir de bir sinemaya veya bir yere gitmek için randevu isteyebilirim diye çare ararken kız bir gün kendiliğinden geldi ve "Hulki Bey, siz burda fizik dersine giriyorsunuz ama, aslında kimya okuyormuşsunuz. Ben de fizik okuduğum halde, burda kimya dersine giriyorum, fakat deneylerin nasıl yapılacağını bilmediğim için oldukça sıkıntı çekiyorum. Rica etsem, acaba bana yardımcı olabilir misiniz?.." dedi.

Böyle bir fırsat yakalamışım, kaçırır mıyım hiç? "Elbette, memnuniyetle." dedim.

Okulun bir kimya laboratuvarı vardı, o da bodrum katında. Kuytu bir ortam. Körün istediği bir göz, Allah vermiş iki göz. Hemen, "Gelin laboratuvara inelim, orda size birkaç deney göstereyim." dedim... "Peki, teşekkür ederim." dedi. Ona deney yapmayı göstereceğim, ama bir yandan da aklım, ondan koparmayı düşündüğüm randevuda.

Laboratuvara indik. "Ben size önce oksijen deneyini göstereyim, çünkü bu deney öğrencilerinizin çok hoşuna gidecektir." dedim.

Bu deney esnasında tüpten oksijen çıkıyor ve kibriti içine atar atmaz hoş ve renkli bir parlama oluyor... Bunu anlatır anlatmaz, "Olur, bundan başlayabiliriz." dedi. Fakat biraz tedirgindi. "Ben çocukken bir piyeste görmüştüm, orda deney yapılırken tüp patlamıştı ve kızın gözleri kör olmuştu!" dedi...

Deney basit olduğu için ben gayet kendimden emin bir şekilde, "Merak etmeyin, ben hiç sizin güzel gözlerinizi kör eder miyim!.." diye de yapıştırdım iltifatı... Sonra da uygulamaya geçtim. Bir yandan kıza izah ederek, oksijen

elde etme deneyini yapıyorum, "Evvela tüpün içerisine permanganat denen kırmızı madde konuluyor..." diye anlatıyorum ama, bir yandan da aklım kızda. Deney bitince haliyle kız gidecek, acaba deney bitmeden şu randevu konusunu nasıl açsam diye düşünüyorum. Bu arada permanganatı tüpe koydum, sonra da heyecandan dalgalılıkla sülfürik asit yerine nitrik asiti aldım. Şimdi öyle bir şey ki, permanganata sülfürik asit katıldığında oksijen elde ediliyor, fakat nitrik asit katıldığında bomba oluyor!.. Hiç farkında olmadan nitrik asiti permanganata kattım. Sonra da ateşe tuttum... Bir süre sonra başladı tüpten fokurdamaya benzer birtakım sesler çıkmaya... Böyle olmazdı hiç, niye acaba, diye aklımdan geçiriyorum tabii, fakat hâlâ yaptığım yanlışlığın farkında değilim... Ve kibriti çakıp tüpün içine atıyorum. Atar atmaz, müthiş bir patlama... "BUUUM!.." Kız da, ben de ani bir refleksle ellerimizi yüzümüze kapatıyoruz. Fakat kız çığlık çığığa, "Gözlerim, gözlerim!.. Kör oldum!.." diye bağıyor. Usulca ellerimi gözlerimden çektim, baktım görüyorum. Kör olmamışım!.. Kız da olmamıştır diye içim rahatladı... Kıza baktım. Fakat o ne!.. Bütün yüzü, üstü-başı kan revan içinde, kıpkırmızı!.. Hemen atılıp müdahale ettim. Bu arada hademeler koşturup geldiler. Ama kızın kanayan bir yeri yok!.. Gözlerini açtırdım, o da görüyordu. Fakat kan neyin nesi!.. Sonradan anladım ki, bu kan değil, tüpteki permanganat denilen kırmızı maddeymiş!..

Bu olay okulda bir skandal oldu!..

Ve ben hem okuldaki işimden, hem de kız arkadaşımından oldum!.. Zavallı, o günden sonra üniversitede beni ne zaman görse bucak bucak kaçmaya başladı.

Bu arada üniversite bitmek üzereydi, son sınıftaydım artık. Evet, derslerim iyiydi ama bir yandan öğretmenlik, bir yandan konservatuvar, bir yandan müzisyenlik yapar-

ken üniversitedeki derslere zaman zaman girmedğim olmuştı. Yine de laboratuvar sınavlarını vermişim. Ama dört ana sınav vardı ki asıl mesele onu vermektir. Üstelik pek de kolay değildi bu dersler. Ortalama iki yılda filan verilebiliyordu tamamı. Sınavlardan sorumlu dekan Fahri Bey vardı. Ona gidip, "ben bu dört sınavın hepsine birden gireceğim." dedim. Şaşırıldı Fahri Bey. "Evladım, öyle dördü birden verilmez kolay kolay." dediyse de ben üsteleyince bir şey diyemedi. Sınavların arasını birer hafta açtırdım ve verdim dördünü birden. Diploma törenine gittiğimde ilk kutlayan Fahri Bey olmuştu.

Üniversiteyi bitirince üzerimden koca bir yük kalktı sanki. Beyazıt'tan yürümeye başladım, kendime geldiğimde Taksim'deydim. İlk yaptığım iş, o sıralarda Ankara'da çalışan babama telgraf çekmek oldu. Babamın benden de çok sevineceğini biliyordum. Benim mühendis olmamı çok istiyordu çünkü. Kardeşimin de doktor olmasını isterdi hep. Kaderin cilvesine bakın ki, ben kimya mühendisi oldum ama mesleğimi yapmadım. Kardeşimse Almanya'da doktorluk ihtisasını yaptı ve mesleğini yapamadan genç yaşında hayata gözlerini yumdu.

Bu arada Rasih Amcam hapse girdi. Sinop'ta yattığı yıllarca. Sonra İskenderun'a yerleştiğini duyduk... Orada öldü. O ölünce Namık Amcamın izini sürüp arayacak kimse de kalmadı ailede!..

Üniversite bitince Amerika'ya gitmeyi kafama koymuştum. Ne de olsa "Amerikan rüyası" benim de kanıma girmişti çoktan. Öyle bir rüyaydı ki bu, sanki oraya gidince bütün dertleri, sorunları bitiyordu insanın. Aslında Türkiye'de tanıştığım Amerikalı dostlar, hiç de öyle olmadığını, hatta oradaki sorunların buradakinden de karmaşık olduğunu söylemişlerdi. Ama bir kere o rüyayı biz de görmeye başlamıştık artık, vazgeçmek aklımın ucundan bile

geçmiyordu. Zaten bir amacım, hatta birkaç amacım da vardı Amerika'da gerçekleştirmek istediğim. Yani pek de macera olsun diye gitmiyordum. Bir yakınım bakır fabrikası kuracaktı Türkiye'de, ben de kimya mühendisi olduğum için Amerika'da metalurji ihtisası yapacaktım. Dönüşümde fabrikayı birlikte çalıştıracaktık.

Amerika'ya gitme nedenlerimden biri buydu. Ama en önemlisi, plaklarını dinlediğim o dev müzisyenleri yakından görüp dinleyebilecektim. Laf aramızda, beni en çok isteklendiren de buydu zaten...

AMERİKA GÜNLERİ

Faint, illegible text at the top of the page, possibly bleed-through from the reverse side.

AMERICA CENTRI

Main body of faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

YOLCULUK BAŞLIYOR

Yıl 1946. O zamanlar daha uçak seferleri falan olmadığından mecburen gemiyle gidecektim Amerika'ya. Gemi de İmir'den kalkıyordu. Bir Norveç gemisiydi bu. Tam yılbaşı üzeri ve geminin kalkmasına bir hafta kala geldim İzmir'e. Ankara Radyosu'nda birlikte çalıştığım müzisyen arkadaşlarım vardı, Amerikalı zenci davulcu Mc Allen ve trompeçi Zekai Apaydın. Daha sonra onlar İzmir'e gelip çalışmaya başlamışlardı. İzmir'e bir hafta gelişimin nedeni de, o haftayı onlarla geçirmekti. Yılbaşının ertesi günü de vapurum hareket edecekti. O zamanlar arkasında vali veya polis müdürü vs. gibi hatırlı bir akrabası olan gençlerin dokunulmazlığı vardı ve istedikleri yerde, istedikleri gibi çalım satıp, hatta bela kesiliyorlardı.

Yılbaşı gecesi arkadaşlar bir yerde program yapıyorlardı. Ben de takıldım onlara, hem eğleneceğim, hem de klarinetimle o gece onlara öylesine eşlik edecektim. Sabah da gemiye binecektim.

O gece birlikte çalıp halkı eğlendirdik. Sabaha karşı hepimiz bitap düşmüştük. Orkestra toparlandı. Klarinetimi koydum kutusuna. Zekai de trompetini paketledi. Tam o sırada kabadayı tipli, sarhoşça biri geldi. Önce gayet kibarca, "Merhaba arkadaşlar, nasılsınız?.. Ben sizin büyük bir hayranınızım, sizden bir ricam var. Bana komparsitayı çalar mısınız?.." dedi.

Bunun üzerine Zekai, "Kusura bakmayın kardeşim, müzik bitti!" diye cevap verdi. Bunu duyar duymaz, az ön-

ce kibar konuşan adam birden diklenerek, "Ne demek bitti, ulan!.." diye çıkıştı.

Zekai, şöyle bir dönüp baktı adama ve "Olmaz!.." dedi tekrar.

Bu arada da bir-iki garson belirdi ve bize karşıdan "Aman susun, o falancanın bilmem nesidir, çok belalıdır." gibisinden işaretler yapmaya başladılar. Zekai, "Eeh!.. Çalmıyorum, isterseniz polis çağırın!" diyerek, aldı trompetini çekip gitti. Ben kaldım mı adamla baş başa... Tam gitmeye yeltendim, adam yapıştı koluma, "Nereye arkadaş, onlar gittiğine göre sen çalacaksın komparsitayı!.." dedi. "Bak arkadaşım, ben öylesine geldim, burada çalışmıyorum. Ben aslında Amerika yolcusuyum, az sonra gemim kalkacak." diye dil döküyorum ama hiç faydası yok... Adam silahını çekip bana doğrulttu ve, "Bırak bu dümenleri!.." dedi. "Eğer bu gece burada komparsita çalınmazsa, bu silah boşalır!.."

"Eyvah" dedim. "Hulki sen uyma, zaten vize alabilmek için üç sene beklemişsin, bir de tam giderayak öbür tarafı boylama..." Öyle ya, adam silahı havaya sıksa neyse de, ya benim üzerime boşaltırsa bu kafayla!.. Hemen alttan aldım: "Hiç meraklanma arkadaş, senin komparsitayı çalacağım." dedim ve klarineti kutusundan çıkartarak başladım sabahın köründe silah zoruyla komparsitayı döktürmeye... Neyse, adam memnun, ben memnun... Müzik bitince "Ben seni çok severim." dedi ve boynuma sarıldı. Sarılıp öpüşüp, vedalaştık adamla...

Amerika yolculuğumun başladığı bu ilk günü hiç unutamam... Ve bu yolculuk hiç kara yüzü görmeden 27 gün sürdü.

Gemi bir şilep olduğu için topu topu beş yolcusu vardı. Hepsini de Türk olan beş kişiden dördü öğrenciydi.

Okyanuslardaki maceralı vapur yolculuğu bir türlü bitmek bilmedi. Sonunda Amerika'ya ayak bastık ve Amerika hakkındaki ilk izlenimle birlikte ilk şoku limanda yaşadım.

Vapurdan çıktık, gümrüğe girdik. Günlerden pazar olduğundan gümrük tenha. Bir memur geldi. Yanımızda bavullarımız var ama, öğrenci yanında ne taşır ki: Birkaç parça giyecek, bir-iki kitap filan. Ama gümrük memuru nedense uzun uzun aradı bavulları. Bir şey çıkmadı tabii. Ama bir türlü bırakmadı bizi. Aklıma rüşvet vermek gel-diyse de "Yok canım, burası Amerika." dedim kendi ken-dime, üstelik böyle bir şey düşündüğüm için kendimden utandım. Neyse, gümrük memuru fazla utandırmadı beni. İngilizcemi iyi bulmuş olacak ki yanına çağırdı. "Bak ar-kadaşım." dedi. "Bavulunuzda bir şey yok. Olmayacağını ben de biliyordum zaten. Ama biz burada üç kişiyiz. 10'ar dolardan 30 dolar verin de hem biz iki kadeh atıp neşemizi bulalım, hem de sizin başınız ağrmasın. Yoksa akşama kadar siz bize bakarsınız, biz size." Baktım adam rol yap-mıyor, hemen arkadaşlara durumu açıkladım. 30 doları denkleştirip verdik de yakamızı kurtardık adamlardan.

O gün arkadaşlarla otele yerleştik ve hemen soluğu Broadway'de aldık. Broadway denilen geniş ve ışıklı cad-de, sinemalarıyla tiyatrolarıyla gerçekten muhteşemdi. Et-rafa bakınarak saatlerce dolaştık.

En hoşuma giden şey de New York sokaklarında hiç kimsenin kimseyle ilgilenmiyor olmasıydı. Çünkü biraz utanç mizaçlı olduğum için yaban ellerde herkesin gözü üzerimde olur da elim ayağım birbirine dolanır diye kor-kuyordum açıkçası. Ama bu korkum daha ilk gün kaybo-lup gitti. Herkesin kendi âleminde olduğu bir dünyaydı bu-rası. Daha sonra karşılaştığım kimi olaylar yüzünden, in-sanların bu kayıtsızlığından biraz da ürktüm doğrusu. Bir gün sokakta dolaşırken yerde kanlar içinde yatan bir adam

gördüm, ama kimse ilgilenmiyordu. Neredeyse üstünden atlayıp geçiyorlardı. Adama yardımcı olmaya çalıştım. "Aman sakın dokunma." dediler. Şaşırıp kaldım. "Ee," dediler "bu ülkenin polisi var. Neredeyse gelir ve gerekeni yapar." Hâlâ şaşar durumum bu duruma. O geceyi otelde geçirdikten sonra okuyacağım okula gittim. Quen's College'di adı. Kısa bir süre içinde uyum sağladım okula. Hatta hemen üniversitenin senfoni orkestrasında klarinet çalmaya başladım. Klarinetimi yanımda götürmüştüm tabii. Ne de olsa ekmek teknesi...

SES NASIL DUYURULUR

Okulda İngilizcemi biraz ilerlettikten sonra kendime bir iş aramaya başladım. Yıl; 1947... Gözüme bir ilan ilişti, kilise korosunda şarkı söylemek için baritonlar arıyorlardı. Gidip müracaat ettim. Bir-iki şarkı söylettiler ve sesimi beğendiler. "Şimdilik önce koroda söyle, sonra sana solo olarak da söyleteceğim." dedi koronun şefi...

Burası bir Anglikan Kilisesiydi. Bizler uzun, kırmızı cübbeler giyip, beyaz kolalı yakalar takarak, iki sıra halinde, ellerimizde yanan mumlar, şarkımızı okuyarak ağır adımlarla halkın içinden geçiyor ve sonra da papazların yan tarafında yerlerimizi alıyorduk. Koronun şefi de org çalıyordu. Bizler yürürken mecburen şefin yanından geçiyorduk. Şarkımız bitince vaaz veriliyordu ve ardından şefin işareti üzerine, gene geldiğimiz gibi iki sıra halinde şefin önünden ilahi söyleyerek geçip gidiyorduk. Benim yanımda, yine harçlığını kazanmak amacıyla orada çalışan, açık gözlü bir Amerikalı çocuk vardı. Aralarındaki tek Müslüman da bendim. Ayın sonrasında şef hepimizle teker teker konuşuyor ve her seferinde yanımdaki çocuğa, "Aferin, bugün yine çok iyidindin...", bana ise, "Yahu, geldiğinde

senin sesin çok güzeldi, ne oldu böyle sana, sesini hiç duymıyorum!.." diyordu.

Bu Amerikalı çocuğun sesinin pek güzel olmadığını biliyordum. Fakat şef niye böyle söylüyor diye düşünüyordum kendi kendime... Çok geçmeden de bunun sırtını keşfettim. Baktım bizim uyanık arkadaş benden erken geliyor ve sırada şefe yakın taraftaki yeri kapıyor. Yürüyüş sırasında tam şefin yanından geçerken başını ona doğru çeviremeyeceği için, ağzını şefe doğru, yana çarpıtarak okuyor şarkıyı... Yani başı ilerde ama, ağzı şefe doğru...

"Haaa!.. Demek bu iş böyle oluyormuş!" dedim. Ve ertesi hafta ben daha erken davrandım, şefe yakın tarafı kaptım. Tam yanından geçerken de ağzımı şefe doğru çarpıtarak gür sesle okudum şarkıyı...

Ayından sonra şef yanıma geldi ve "Hah şöyle, bak bugün ne güzel söyledin. Artık hep böyle söylemeni istiyorum senden!.." dedi.

Ertesi hafta ise solo yapıp, otuz dolar yerine elli dolar almaya başladım!..

AMERİKALI KIZIN AĞABEYİ

Okula kısa zamanda uyum sağladım, ama insani ilişkiler, gündelik yaşam, kız-erkek ilişkileri epeyce şaşırttı beni. Sözelimi 1940'lı yıllarda Türkiye'de kızlar evlenmeden önce makyaj yapmazdı. Evli mi bekâr mı olduğunu makyaj yapıp yapmadığından anlardınız kızların. Oysa Amerika'da 13-14 yaşında makyaj yapmaya başlıyordu kızlar. Bu benim tuhafıma gitmişti doğrusu.

En çok tuhafıma giden de kız arkadaşımın ağabeyi olmuştu. New York'ta bir kız arkadaşım vardı, orkestrada birlikte çalışırdık. Bir gün kararlaştırdık, bir yere dansa gideceğiz... Ben orayı da bizim ülkeden farklı düşüneme-

diğim için, kıza, "Nerde buluşacağız?.." diye sordum. Kız tuhaf tuhaf yüzüme bakıp, "Ne buluşması yahu, gel beni evden al." dedi. Kız böyle söyleyince bu sefer de benim tuhafıma gitti açıkçası. İlk aklıma gelen "Ya ağabeyi, babası varsa!" sorusu oldu. Ama sormadım tabii. "Peki, gelip alayım." dedim. "Olmaz." demek olmaz. Kız adresini verdi. Ben kararlaştırdığımız saatte kalkıp gittim kızın evine. Ama hâlâ tedirginim ve "Ya ağabeyi varsa, ya babası görürse n'olur?" diye düşünüyorum bir yandan. Çekine çekine kapıyı çaldım. Gerçekten de ızbandut gibi bir genç açtı kapıyı. Yaz günü, kolsuz bir tişört giymiş, pazular falan yerinde. Bana tepeden bakıyor. İster istemez irkildim ve tam, "Afedersiniz, yanlış geldim galiba!" diyecektim ki, o benden önce davranıp, "Siz kızkardeşim için geldiniz, değil mi?.." dedi. "Evet." diyebildim. "Lütfen, içeri buyurun... Kardeşim hazırlanıyor, birazdan burada olur." dedi. Baktım kötü bir niyeti yok, girdim içeri... Karşılıklı oturduk. Beni oyalamak için, "Malum, kadınların hazırlanması biraz uzun sürer. Erkekleri her zaman bekletirler." gibisinden laflar etmeye başladı, ama benim aklım hâlâ herifin pazularında. Neyse, kısa bir süre sonra kız çıkmaya hazır olarak indi aşağıya. Ağabeyi bizi kapıya kadar uğurladı, üstüne de iyi eğlenceler diledi...

Ben dışarı çıkar çıkmaz kapıyı çekip derin bir soluk aldım. Kızı kaptığım gibi ordan bir an önce uzaklaştım...

Görünüşte ne kadar nazik olursa olsun, sonuçta kızın ağabeyiydi, üstelik pazuları da yabana atılır cinsten değil!..

AMERİKA'DA İKİ ZEYBEK

Amerika'daki ilk yılımda gündüz okuyor, akşamları International Haus denilen kırk milletten talebenin bir ara-

da bulunduğu çok büyük bir talebe yurdunda kalıyorduk. Fakat diğerlerine oranla biz Türkler azınlıktaydık...

O zamanlar orada talebe olan Kemal Karpat isimli bir Türk arkadaşım vardı. Bu arkadaşım bugün hâlâ Amerika'daki büyük üniversitelerden birinde profesördür... Orada okuduğumuz yıllarda onu talebe yurdunun idare heyetine seçmişlerdi. Ben kendisini kutladım ve her konuda yardıma hazır olduğumu söyledim. Ama, arkadaşım diğer Türk öğrencilerin kendisine destek olmadıklarından şikâyetçiydi...

Bir gün bana geldi ve "Bizim yurttta çok büyük bir gece düzenleyecekler, her milletten öğrenciler kendi ulusunun bir özelliğini gösteri biçiminde sunacak." dedi. Yani herkes kendi milletinin folkloründen, şarkılarından, çalgılarından oluşan bir şeyler sergileyecekti... Mesela Almanlar beş kişi birleşmiş, küçük bir bando takımı kurup, Alman marşları çalışıyordu. Fransızlar ona keza kendi ekiplerini kurmuşlar ve o gün için bir şeyler hazırlıyordu... Sonra benim arkadaş yakınlıkla devam etti, "Ben bizim çocuklarla konuştum fakat hiçbiri yanaşmadı, galiba ikimizin dışında ekip kurabileceğimiz kimse yok!.." Arkadaşım benim orkestrada klarinet çaldığımı biliyordu. Fakat ben ilk etapta biraz ürktüm ve "Biz iki kişi olarak ne yapabiliriz ki?.." diye sordum. "Merak etme, ben bir çare buldum." dedi arkadaşım ve bulduğu çareyi bana anlattı... İki tane Amerikalı kız arkadaşı ayarlamıştı ve onlara Türk kızılmış havası verecek kostümler giydirecekti. Bizim için de zeybek kostümleri bulmuştu... "Gel biz de dört kişilik bir zeybek ekibi olarak katılalım bu gösteriye." dedi.

Ben bildiğim kadarıyla mırıldanarak zeybek havasını notaya döktüm, gösteride klarinetle çalmak için... Dört kişilik bir ekiptik ve zeybek oynayacaktık. Gösteri günü biz Türk ekibi olarak kendi bölmemizdeki yerimizi aldık,

ama halimiz gerçekten de görmeye değeri... Çünkü, biz iki tane fıstık gibi kıza giydirmişiz uzun uzun, her tarafı kapalı bindallıları, kendimiz giymişiz kısa paçalı zeybek kostümlerini, kıllı kıllı bacaklarımız dışarda...

Neyse, biz de başladık kendi çapımızda gösterimizi yapmaya... Ben klarinet çalıyorum, kızlar arkada el çırparak tempo tutup yerlerinde sallanıyorlar ve bizim arkadaş da en önde kıllı bacaklarıyla ve zeybek havasıyla uzaktan yakından ilgisi olmayan birtakım hareketler yaparak tepiniyor... Bir ara baktım ki, gösterileri seyretmeye gelen ne kadar insan varsa, diğer gösterileri değil de, özellikle zeybek havasını seyretmeye gelmiş gibi hepsi bizim başımızda. Büyük bir kalabalık... O anda arkadaşına şöyle bir baktım, dansı çok garip!..

Sonradan hatırladım ki bizim arkadaş Romanya Türklerindendi ve hayatında zeybek havası şöyle dursun, kostümlerini bile ilk kez Amerika'da görüyordu...

Sonradan bizim gösterinin neden bu kadar ilgi çektiğini öğrendik. Diğer ülkelerin kızları nisbeten çıplak elbiselerle güzelliklerini sergilerken, bizim ülkeyi temsil eden iki tane adam çıkmış, kıllı bacaklarını sergiliyorlardı... Bu ilginç gelmişti onlara.

Öteki milletlerin hemen hepsinin milli kostümlerinde erkekler kapalı, kızlar daha açıktı... Biz ise tam tersi kıyafetler içindeydik.

YARI İNGİLİZCE, YARI TÜRKÇE

Bu arada New York'tan Californiya'ya geçtim ve Berkeley'deki California Üniversitesi'ne devam etmeye başladım.

Aynı zamanda büyük bir caz orkestrasında bir iş buldum.

Orkestramızın çok sert bir şefi vardı. Geç kalacağız veya bir hata yapacağız diye ödümüz kopardı. Fakat ne de olsa on beş dolar para kazanıyordum ve işi kaybetmemek için de diğer arkadaşlar gibi şefin huyuna suyuna gitmeye çalışıyordum... Bir gün arkadaşlar bana, "Hulki." dediler... (Yok yalan olmasın, Hulki demediler, çünkü bana orada Hulki demeyi beceremedikleri için adıma Hyu, soyadıma da Seynir diyorlardı.) "Senin çok güzel sesin var, orkestrada şarkı söylersen otuz dolar kazanabilirsin." Tabii bunu duyunca durur muyum, orkestrada şarkı söylemeye karar verdim. Yalnız benim bir kusurum vardır: Şarkıların sözlerini çabuk unuturum. Gerçi İstanbul'dayken de İngilizce şarkı söylemişim ama şarkının sözlerini unutuveriyordum ve nasıl olsa pek anlayın olmaz diye unuttuğum yerde kendimce uydurduğum birtakım atmasyon sesleri melodiyeye uygun olarak devreye sokup geçiştiriyordum. Hatırlayınca tekrar devam ediyordum. Fakat burası Amerika'ydı ve herkes İngilizce biliyordu. Ben bunu hesaba katmadan, alacağım otuz doların sevinciyle attım kendimi sahneye. İlk çıktığım gün de bir balo vardı. Ben şarkımı söylüyordum ve herkes de dans ediyordu. Orkestra şefi de acaba becerebilecek mi diye beni gözlüyordu. Ama, tam şarkının ortalarında ben yine sözlerini unutmam mı!.. Eh, yapacak bir şey yok. Hemen eski numarayla ben gayri ihtiyari başladım şarkının unuttuğum yerlerini atmasyon sözlerle tamamlamaya... Fakat kısa bir süre sonra farkına vardım ki, herkes beni seyrediyor. Artık hatırlayacağım varsa da hepsi uçup gitti aklımdan!.. Acemi cesareti olsa gerek, ben hiç bitimini bozmadan şarkıyı atmasyon bir şekilde bitirmeyi başardım... Sonra da kulise gelip, hiç kimsenin bir şey söylemesine gerek duymadan başladım toparlamaya. Çünkü o kadar emindim ki şefin beni mutlaka işten atacağından. En iyisi kendiliğimden çekip gideyim diye hazırlı-

ğımı yapıyordum. Neyse, tam toparlanırken baktım bizim şef uzaktan hızla bana doğru geliyor... Fakat o ne?.. Yüzünde kızgınlığın zerresi olmadığı gibi, bir de o güne kadar hiç görmediğim ışıltılı bir gülümseme var. Hayırdır dedim, içimden... Şef kollarını açarak beni kutladı. "O, Seynir, Seynir bir harikaydın!.." Ben şaşkın şaşkın ona bakarken, "Şarkını çok beğendim, teşekkür ederim." dedi... Sonra da ilave etti, "Bu gece seni denedim, gerçekten çok iyisin. Bundan sonra otuz dolar kazanmayı hak ettin, yalnız bir şartım var... Kesinlikle şarkılarımı bu geceki gibi yarı İngilizce, yarı Türkçe okuyacaksın. Halk bunu çok sevdi!.." Meğerse atmasyon yaptığım yerleri Türkçe söylüyorum sanmışlar!..

Böylece hem işten atılmamıştım, hem otuz dolar kazanmaya başlamıştım. Beni çok tuttukları için o orkestrada epeyce bir süre çalıştım.

O orkestrayla ilgili başka bir güzel anımı da eklemekten geçemeyeceğim. Orkestrada Glen Miller'in kardeşi Herb Miller ile birlikte çalışıyorduk ve çok da iyi arkadaş olmuştuk. Daha sonra ben Türkiye'ye döndüm. Yıllarca sinemacılık, daha sonra da video işi yapmaya başladım. Amerika yıllarıyla o günün arasından otuz yıl geçmişti. Ben ailemi de alarak İngiltere'ye gittim. Video işini orada yapıyorum. Üç-dört sene kadar kaldık... Bir gün kızım Yasemin geldi ve "Baba, hani çocukluğumda duyardım, Herb Miller Orkestrası buraya konser vermeye gelmiş." dedi. Hemen koştum, görüştük, eski günleri andık. İngiltere'nin Brighton şehri neresi, California'nın Santa Cruse şehri neresi?.. O gün özlem giderdikten sonra ayrılırken dedim ki, "Hoşçakal Herb, seni bir kez daha gördüğüme çok sevindim, ama zannetmiyorum bir daha birbirimizi görelim. Ömrümüz vefa etmez, bir otuz sene daha yaşayacak değiliz ya..."

Çok güzel bir dostluk, arkadaşlık ortamı yarattık o günlerde. Birçok Türk arkadaş da edinmiştik. California Üniversitesi'nde Metalurji bölümünde bir yıl ihtisas yaptım, bu arada müzik çalışmalarım devam ediyordu. Küçük bir orkestram vardı artık: "Hulki Saner Quartet"... Düşünlerde, balolarda profesyonel olarak çalışıyorduk.

Ders senesi sonunda bir arkadaşım 27 ayrı dil öğretilen Ordu Lisan Okulu'nda Türkçe dersi verecek eleman arandığı haberini getirdi. California'da şimdi Clint Eastwood'un belediye başkanlığı yaptığı Carmel'e 25 km komşu olan Montre'deydi okul. Günde 3-4 saat ders verdikten sonra bütün gün bana kalacak, ben de istediğim gibi müzik çalışmalarımı sürdürebilecektim. Her şey iyi güzeldi de, acaba beni işe alacaklar mıydı? Bir Türk'ün kendini böyle bir okula öğretmen olarak kabul ettirebilmesi kolay değildi çünkü. Yine de hemen telefon ettim. Mülakat yapalım dediler. İş iyi olduğu için çok kişi başvurmuştu. Ama şansım yaver gitti, gözleri beni tuttu ve işe başladım. Her zamanki gibi klarinetimi de ihmal etmedim ve hemen Şehir Senfoni Orkestrası'nda çalmaya başladım. Arada bir konserler de veriyordum. Ama profesyonel olarak müzisyenlik yapmak da istiyordum. Bu iş için de Carmel'deki Kilise Korosu biçilmiş kaftandı. Kilise Korosunda solistlik yapmaya başladım. Her pazar kilisedeydim artık. Ne de olsa tam 30 dolar alıyordum şarkılarımı söyleyip. Üstelik büyük bir havam vardı kilisede. Şarkılar Latinceydi. Latince Türkçe gibi, yazıldığı gibi okunduğu için çok rahattım.

Amerikalıların dili pek dönmüyordu, ama ben şakır şakır okuyordum Latince şarkıları. Herkes 'entel' olarak görüyordu beni. Düşünsenize adını bile pek duymadıkları bir ülkeden, Türkiye'den biri gelmiş, ama Latince şarkıları sular seller gibi sıralıyor art arda...

BEN HUR

İlkokula gittiğim yıllarda Beylerbeyi'nde oturuyorduk... Çocukluğumda Beylerbeyi'nden vapurla giderken Çengelköy iskelesinin biraz üzerinde sessiz film oynatan bir sinema vardı. Çok iyi hatırlarım; o sinemada bir filmin büyük bir afişi asılıydı. Afişte yakışıklı bir adam başı vardı ve adamın koskocaman gözleri çok ilgimi çekiyordu gelip geçtikçe... Afişin altında "Ben Hur" yazıyordu. Üzerinde de Ben-Hur'u oynayan aktörün adı: "Ramon Novaro"... Ramon Novaro ilk Ben-Hur'du. Daha sonra Charlton Huston oynamıştı Ben-Hur'u...

Çalıştığım kilise korosunda org çalan Mister Sullivan diye bir sanatsever vardı. Çok tanınmış, çok zengin biriydi.

Mister Sullivan'ın çok büyük bir evi vardı. Bir gün evinde bir yemek daveti verdi ve ben de davetliler arasındaydım... Büyükçe döner bir masanın başına oturtular. Yanıma da bir adam düştü yaşlıca, adam benimle konuşmaya başladı. Hatta bana çok güzel şeyler öğretti. Mesela söylediği bir şeyi hiç unutmam, "Konsere çıkmadan önce dinlenmek için bir gün evvelden hiçbir şey düşünme, çiçekleri incele. Çiçekler çok güzel dinlendirir insanın kafasını. Yapraklarına bak, renklerini kokularını düşün, çok güzel dinlenirsin." dedi. O konuşuyor, ben öyle ona bakıyordum ve "ben bu adamı sanki bir yerden tanıyor gibiyim." diye de düşünüyordum. Özellikle de gözlerini... Bu arada, masadaki diğer arkadaşlardan gıptayla bana bakıp, "Ne şanslısın, bak seninle ilgileniyor, konuşuyor." falan gibi laflar atanlar oluyordu. Sonunda dayanamadım, "Yahu kim bu adam?" diye sordum. Yanımdaki bana, "Ben-Hur" der demez hemen hatırladım tabii... Bu, çocukluğumda etkilenerек baktığım afişteki o kocaman gözlerin sahibi

Ramon Novaro'ydu... Gerçekten yakışıklı bir adamdı, ama biraz kısa boyluydu...

O gün, o masada yemek yerken unutamadığım bir olay daha yaşadım...

Ev sahibi Mister Sullivan'ın, evin içinde serbest dolaşan on iki tane köpeği vardı. Bir ara hizmetkârlar tabaklarımıza et koydular, baktım herkes etinden birer parça kesip köpeklere veriyor. Ben de vereyim bari dedim... Ama kendime biraz iltimas geçtim ve etin yağlı tarafından kestim, tam köpeğe vereceğim, Mister Sullivan atıldı. "Aman aman, dikkat!.. Köpek onu yiyemez, çok yağlı... Sonra midesi bozulur!.." dedi. Yani, yemesi için insanın önüne konulan eti, yağlı diye köpeğe verdirmemişti... Daha sonra bu olaya, aklıma geldikçe gülmüştüm...

Mister Sullivan deyip geçmiyorum. Hâlâ faaliyet gösteren dünyaca ünlü "Sullivan Quartet"i finanse eden çok zengin bir adamdı.

Carmel'de boş vaktim çoktu, müzikle dilediğim gibi uğraşabiliyordum. Tam o günlerde bir de burs kazandım. Zengin bir adamın kurduğu müzik fonuna başvurum olumlu sonuç verince, bu bursla şan dersleri almaya başladım. Çok renkli bir hayat yaşıyordum Carmel'de. Carmel, Pasifik Okyanusu'nun kenarında çok güzel bir yerdi doğrusu. Bahçe içindeydi bütün evler. Bu evlerin en ilginç özelliği de hiçbirisinin numarası olmamasıydı, sahiplerinin adlarıyla anılırdı hepsi.

ÇÖPTEKİ KESİK BAŞ

Carmel'de de unutamadığım anlar yaşadım. Hele bir tanesini hiç unutmam. Orada bir arkadaşım vardı. Meşhur Filozof Rıza Tevfik'in oğluydu. Adı Sait Rıza. Amerikan tebaasına geçip, oraya yerleşmişti. Amerika'da aktörlük

yapıyordu. Aynı zamanda da Türkçe öğretiyordu. Onunla kendimize güzel bir ev tutmaya karar verdik. Bir arkadaşı-
mız ev buldu. Ev dediysem, orman içinde, yemyeşil bah-
çesi olan bir köşk... Ev sahipleri yaşlıca bir karı-kocaydı
ve köşklarinin bahçesindeki müstemilatı kiraya veriyorlardı..
Biz evi tuttuk. Her şey iyi hoş, ama ev sahibi kadın bi-
raz meraklı biriydi; durmadan, "Nereye gidiyorsunuz, ner-
den geliyorsunuz, n'apıyorsunuz?.." diye bizi denetliyordu.
Biraz da korkuyordum sanıyorum. Ne de olsa iki tane Türk
gelmiş, evlerine yerleşmişti. Gözü hep bizim üzerimizdeydi,
hatta çöp tenekemizi bile inceliyordu neler atıyoruz di-
ye...

Bu arada arkadaşım yemek işini üstlendi. Mutfağa
meraklıydı, çok da güzel yemek yapıyordu çünkü. Bir gün
geldi ve "Ne buldum, biliyor musun?.." dedi. "Ne bul-
dun?" dedim. "Kelle buldum! Öyle de canım çekiyordu ki
anlatamam!"

Amerikalılar kelle falan bilmezler, yemezler de. Ca-
lifornia'da İspanyol köyleri vardı. Oralarda bir yerde bul-
muş kelleyi, pişirdi tabii. Oturduk, bir güzel afiyetle yedik.
Gözleri üzerinde olan kellenin kalıntısını da gayet doğal
olarak çöpe attık. Ertesi sabah bizim yaşlı ev sahibesinden
bir çığlık, bir kıyamet. Biz tabii kelleyi melleyi çoktan
unuttuğumuzdan, "n'oluyor acaba," diye fırladık dışarı.
Kadın bize dehşetle bakarak, "Orada, çöp kutusunda kesik
bir baş var! İki gözü bana bakıyordu, nedir o?.." diye bağ-
rıyordu. Güç bela kadını bunun bir kuzu kafası olduğuna
ikna edebildik. Fakat bu sefer de "Bu kuzuyu siz mi kestini-
z, nerde kestiniz, niye kestiniz?.." diye soru yağmuruna
tuttu bizi. Yani kırk yılın başında Amerika'da bir kelle yi-
yelim demiştik, ama nerdeyse katil zanlısı olarak tutuklan-
madığımız kalmıştı!..

İSTANBUL'A DÖNÜŞ

Handwritten text at the top of the page, possibly a header or introductory paragraph.

Second paragraph of handwritten text, continuing the narrative or list.

Third paragraph of handwritten text, appearing to be a distinct section.

Fourth paragraph of handwritten text, possibly a list item or entry.

Fifth paragraph of handwritten text, continuing the main body of the document.

Sixth paragraph of handwritten text, showing further detail or description.

Seventh paragraph of handwritten text, possibly a concluding or summary section.

Final paragraph of handwritten text at the bottom of the page.

MERHABA İSTANBUL

Çok güzel günler geçirdim Amerika'da ama, kalma-
yı, oraya yerleşmeyi hiçbir zaman düşünmedim. Hatta
Amerika'ya adımımı attığım günden itibaren Türkiye özle-
mi yüreğimin bir köşesinde kıpırdayıp durdu. Ne de olsa
oralara gittiğimde 27 yaşımıdaydım. Bilincim, kişiliğim,
davranışlarım, dünyaya bakışım Türkiye'de biçimlenmişti;
ülkemin rengini, kokusunu taşıyordu. O yüzden kızlarla
arkadaşlıklarımı elimde olmadan hep kısa vadeli tutuyor-
dum. Oysa hepsi çok iyi insanlardı. Bu bir anlamda kök
salma korkusundan kaynaklanıyordu sanırım. Hiçbir za-
man da oraya yerleşmediğim için pişmanlık duymadım.

" Amerika'da dikkatimi çeken bir şey de, kadın hakla-
rına gösterilen titizlikti. Amerika'ya adımınızı atar atmaz
bunu hissediyordunuz. Bence kadınların Amerika'yı çok
sevmesi de bundan kaynaklanıyor.

Ve Türkiye'ye dönmeye karar verdim. Ama önce
Avrupa'yı gezmek istiyordum. Gezmek dediysem, olanak-
larım el verdiğiince tabii. Çünkü Amerika'ya giderken nasıl
param kısıtlı idiyse, dönerken de durum pek farklı değildi.
Amerika'ya para biriktirmeye gitmemiştim ki...

Londra'yı gezdim, Paris'i gezdim. En çok tuhafıma
giden de "yavaşlık" oldu buralarda. Her şey, zaman bile
yavaş ilerliyordu sanki Avrupa'da. Bir dükkândan bir şey
aldım. Tezgâhtar kız paket yaparken sıkıldım. Üç ay geçti
gibi geldi bana. Amerika'da her şey o kadar süratliydi ki.
Türkiye'de yakın dostlarım hızlılığımdan yakınırdı. Ameri-

ka'dakiler ise yavaşlığımdan. Ama ayak uydurmuştım demek ki Amerika'ya.

Fransa'da küçük bir otelde iki ay kadar kaldım. Aklim fikrim vitrinde gördüğüm bir klarinetteydi. Dünyanın en iyi klarinetleri Selver markadır ya, işte onlardan biriydi. Sonunda dayanamayıp kıydım paraya. Artık Selver klarinetim vardı, ama param neredeyse bitmişti.

Ertesi gün Roma'ya hareket ettim. Amacım orada birkaç gün kalıp Türkiye'ye dönmekti artık. Roma'da küçük bir otel odasına yerleştim yerleşmesine ama aklım klarinetten çıkacak sesteydi... Nasıl bir ses çıkaracak diye merak edip duruyordum. Ama etrafı rahatsız edip otelden kovulmak da vardı işin içinde. Dayanamayıp aldım elime klarineti, başladım hafif hafif çalmaya. Öyle güzel bir ses çıkıyordu ki durmak ne mümkün... Ama sonunda kapı çalınıverdi. "Tamam." dedim, "kovulduk." Meğer kat temizlikçisi kadınmış. "Güzel müzik, güzel müzik." diye girdi içeriye. Artık kendime güvenim de gelmeye başladı. Derken, yine kapı. Bu kez resepsiyonist. Derken, müdür... Derken bir başka görevli. Birden dört dinleyicim olmuştu. Hazır dinleyicilerim de var, ben bir çoştum, bir çoştum. Hakkını verdim Selver'in, açıkçası.

Roma'da bindiğim geminin düdüğünü duyunca "tamam." dedim, "Bu yolun sonu Türkiye." Bir sevinç kapladı içimi. Ama ne zaman ki bir sabah Marmara'ya girdik, uzaktan Fenerbahçe gözüktü, gözlerim yaşardı. Artık beni tutabilene aşkolsun. Dedim ki, "Tanrım, beni bir daha buradan ayırma."

GİZLİ YETENEK

Türkiye'ye döndükten kısa bir süre sonra askere gittim. Çoğu insan askere gitmekten çekinir, ben gönül rahat-

lııyla gittim. En baştan da kendi kendime bir söz verdim. Dedim ki; bu görev neyi gerektiriyorsa yerine getireceksin. İç Hizmet Kararnamesi vardı, onu okudular bize. Satır satır kafama yazdım. Bu yüzden hiç de başım ağrımadı askerlikte. Karavana yenmez derlerdi. Bir lezzetli geldi ki bana, sormayın.

Yalnızca tek bir şey canımı sıkılmıştı. Bize test yaptılar ve bu test sonucu benim gizli bir yeteneğim ortaya çıkmış olacak ki muhabere sınıfına ayrıldım. Hayatı boyunca radyonun açma kapama düğmesinden başka bir yerine elini sürmemiş olan ben telsizlerin, telefonların, manyetoların arasında buldum kendimi. Bu duruma biraz canım sıkılmıştı doğrusu. Ama biraz...

Çünkü orada da konserlerime başlamıştım çoktan. Orkestrada Şekip Ayhan Özışık keman çalıyordu. Yahya Benekay vardı, şiirler okuyordu. Ümit Aksu piyano çalıyordu. Erdem Buri davulun başmdaydı. Eh benim de elimde klarinet vardı. Tatil günlerinde Ankara'da kimi yerlerde konserler de verdiğimiz için oldukça iyi para kazanıyorduk. Sonunda kura çekme zamanı gelip çattı. Ve ben İstanbul'u çektim. Herkes sevinir, ama bir hüznün çöktü içime, ağlamaklı oldum neredeyse. Keyfimce müzikle uğraştığım bir ortamdan kopmak istemiyordum açıkçası.

Piyanist İlhan Gencer benden bir önceki devredendi ve Ankara Orduevi'nin orkastrasını kurmuştu. Beni orduevinin müdürüyle tanıştırdı. "Ben gidince bu işi ancak Hülki yapar." diye de desteğini verdi. Ne olduysa oldu ben Ankara'da kaldım. Gündüz NATO'da tercümanlık, geceleri ise orduevinde müzisyenlik yapıyordum. O zaman yedek subaylık bir yıld. Tam askerliğim bitiyordu ki yedeksubaylık bir buçuk yıla uzatıldı. Sanıyorum askerliğin uzatılmasına bir tek ben olmuşum sevinen. Düşünsenize, tezke-

re alsam İstanbul'a dönüp kimya mühendisliği filan yapacaktım. Ama, hiç sevmiyordum bu mesleği. Oysa şimdi altı ay daha keyfimce müzisyenlik yapacaktım. Üstelik İstanbul'da kazanamayacağım kadar da para geçiyordu elim.

Orduevindeki çalışmaların dışında o balo senin, bu kokteyl benim, haftanın 3-4 günü değişik yerlerde konserler veriyorduk. Gittiğimiz yerler de çok memnundu bizden. Hep bizi çağırırlardı. Öyle ki Ankara'daki kimi orkestra elemanlarının "şunların askerliği bitse de kurtulsak" dedikleri kulağıma kadar gelmeye başlamıştı.

Hiç istemiyordum ama sonunda askerlik de bitti. Artık İstanbul'da sivil hayat beni bekliyordu.

TÜRKİYE'NİN İLK DİSK JOKEYİ

1954 yılında evlendim. Karım Sema Saykan tanıştığımızdan iki - üç sene evvel kocasını kaybetmişti. Adnan isminde altı - yedi yaşlarında sevimli bir oğlu vardı. Daha sonra Yasemin isimli bir kızımız oldu. Otuz üç yaşında evlenene kadar yalnız yaşamıştım, ama artık bana baba diyen iki evladım vardı. Tabii aile sorumluluğum da artmıştı. Bu nedenle hayatım boyunca edindiğim deneyimlerden faydalanmaya karar verdim.

İlk olarak Mobil'de bir iş buldum. Ayrıca Milliyet gazetesinin bazı tercüme işlerinden 15-20 lira alıyordum. Bu arada eski arkadaşım Faruk Yener, İstanbul Radyosu Program Müdürlüğü'ne getirilmişti. Bir gün bana radyoda bir Disk Jokey programı olmadığını, böyle bir program yapmamı önerdi. Programın ismini hemen belirledik: "Melodi Kervanı". Artık her pazar saat 11.00'de radyosunu açanlar yepyeni bir programla karşılaşıyorlardı. Aile bütçesine radyodan da katkı gelmeye başladı tabii.

Amerika'da, Türkiye'ye dönmeden önce New York'taki Amerika'nın Sesi Radyosu'nda iki sene haber spikerliği yapmıştım. Amerika'da spikerler yayından evvel sesleri iyi çıksın diye türlü türlü ağız,dil ve dudak jimnas-tiği yaparlar. Ben de aynı şeyi İstanbul Radyosu'nda ya-pınca bu durum etrafımdakilerin gülmesine yol açardı. Ama bu yolla bariton sesim radyoda daha iyi çıkıyordu. Hatırı sayılır bir dinleyici kitlesi Melodi Kervanı'nın tirka-yisi olmuştu. Pazar sabahları dinamik ve değişik bir şekil-de, o zaman için yepyeni olan DJ programı çok tutmuştu çünkü. Ben de Mobil'deki maaşıma ek olarak kırk lira da radyodan almama seviniyordum. Günde on beş saat çalışı-yordum ama o zamanlar da aileyi bir tek maaşla geçindir-mek zordu.

Mobil Oil'de kimyager olarak çalışıyordum o gün-lerde. Bir yıl kadar sürdü kimyagerliğim. O dönemde or-kestralardan uzak kalmıştım. Gece hayatını pek sevmiyor-dum çünkü. Ayrıca evlilik düzenli bir hayat istiyordu. Bu-güne kadar evliliğimiz sürmüşse bunda benim gece haya-tından uzak durmamın da payı var diye düşünürüm hep. Müzikten uzak kalmıştım, ama teklifler almıyor da değil-dim doğrusu. Sözgelimi, Hilton'un orkestrasını yönetmem bile teklif edildi. O zamanlar İstanbul'un en büyük oteliydi Hilton. Bir gece orada yemekteydik. Avrupalı bir orkestra çalışıyordu o dönemde. Masadaki arkadaşlar ısrar ettiler, üs-tüne üstlük orkestraya da söylediler. Orkestrada bir iki parça çaldım, fena da olmadı hani. Bir hayli sükse yaptı seslendirdiğim parçalar. Otelin Amerikalı genel müdürü kısa bir süre sonra beni arayıp orkestrada yer almamı iste-di. Üstelik orkestrayla beraber dünyadaki bütün Hilton Otellerine turne yapacaktım. Ama istemedim, dedim ya, gece hayatını sevmiyordum...

Yine de müzikten kopmuş değildim, film müzikleri yapıyordum. Örneğin Atıf Yılmaz'ın çektiği "Beş Hasta Var"ın, Lütfi Akad'ın çektiği "Kalbimin Şarkısı"nın özgün müziklerini yaptım. Böylece filmciliğe ilk adımımı atmıştım.

GAZETECİLİK GÜNLERİ

1955-56 yıllarında Cemal Reşit Rey idaresindeki İstanbul Orkestrası, Taksim Gazinosu salonlarında pazar sabahları klasik konserler verirdi. Bu konserler hakkında yazdığım bir yazıyı Milliyet gazetesinin başına geçen, Amerika'dan tanıdığım Ercüment Karacan'a gösterdim. Ertesi gün gazeteden bir telefon aldım. Beni Milliyet'in çiçeği burnunda Yazı İşleri Müdürü Abdi İpekçi çağırıyordu. Bu genç adamın gazete hakkında çok yeni fikirleri vardı. Haf-tada bir sanat sayfası yapmak istiyordu. Ve bu sayfayı yönetmemi öneriyordu.

Bu öneri üzerine iki sene Babıali'de, tam anlamıyla gazetecilik yaptım. Çok keyifli günler yaşadım o atmosferde. Daha sonra filmcilik hayatımda basın mensuplarıyla kurduğum güzel ilişkide bu deneyimin çok büyük rolü oldu. O dönemdeki Milliyet'in genç kadrosundan aklımda şu isimler kaldı: Abdi İpekçi, Sami Kohen, Halit Kıvanç ve Türkiye'nin ilk gerçek anlamda Teknik Direktörü Gündüz Kılıç...

Milliyet'e yazımı götürdüğüm günlerden birinde Abdi İpekçi'nin yanında esmer orta yaşlı bir adam vardı. Giderken bana döndü, "Delikanlı pazar günleri Melodi Kervanı programını sen mi yapıyorsun, yahu bizi eve tutsak ettin, o kaba sesine bakan da seni iri yarı bir adam sanır, ama tebrik ederim, halkı iyi tanıyorsun." dedi. Dışarda o adamın Ercüment Karacan'ın babası Ali Naci Karacan olduğunu öğrendim.

Ertesi hafta paramı alırken ücretime beş lira zam yapılmıştı.

Üç sene süren "Melodi Kervanı" programının, Faruk Yener'in yerine gelen bir müdür tarafından saati ve günü değiştirilince ben de programı bıraktım. Çünkü pazar sabahı, güzel bir zaman dilimiydi. Allah'tan o saat heba olmadı, Orhan Boran adında genç ve yetenekli bir arkadaş aynı gün saat on birde yeni bir programa başladı.

OPERA SEVDASI

On beş yaşıma gelip sesim kalınlaşınca herkes bana boyundan büyük sesin var derdi. Gerçekten de Kadıköy Halk Evi Korosu'na girdiğim zaman hocamız Hulusi Öktem koronun bütün bas bariton sololarını bana yaptırırdı.

O günlerde elimize geçen üç beş taş plak, opera ile tanışmamı sağlamıştı. Bu plaklarda dünyaca meşhur tenor Carusso, soprano Amelita Galli Curci ve efsanevi Rus Bosso Fedor Shaliapın tarafından söylenen opera aryalarını dinlerdik. O devirde arkadaşlarla kurmalı gramofonumuz ve taş plaklarımızla yelkenli sandalamıza atlayıp Yasıada'ya gider, harabelerin ortasında oturup gramofonumuzla opera dinlerdik.

Bu yolla tanıştığım operada oynamak benim için bir ideal olmuştu. 1937 yılında liseyi bitirdiğim zaman bir gazeteden Ankara Devlet Opera ve Balesi'nin açıldığını ve sınavla öğrenci alınacağını öğrendim. Sınavlara girmek için hazırlıklara başlamıştım ki, babam şiddetle karşı geldi, ona göre opera bir meslek değildi. Ben liseyi parlak bir şekilde bitirmiştım ve en azından mühendis olmalıydım.

Devlet Operası'na girmemiştım, ama şan çalışmayı hiçbir zaman bırakmadım. Amerika'daki müzik çalışmaları

rımda hep komple operaları ezberler ve konserlerde tanınmış bariton aryalarını söylerdim. Bu arada Metropolitan Operası, San Francisco Operası gibi dünyaca ünlü operaları defalarca dinledim. Türkiye'ye dönmeden önce dünyanın en büyük konservatuvarı olan Julliard Konservatuvarı'ndan bir burs kazanıp bir sene şan ve sahne sanatı dersleri aldım. Ayrıca Julliard ve New York Şehir Konservatuvarları Deneme Sahnelerinde Rigoletto, Sevil Berberi gibi operaların bariton rollerini oynadım.

Bütün bu deneyimlerim, İstanbul'a dönünce senelerdir süren opera özlemime kavuşmak için bana yardımcı oldu. 1959 yılında Aydın Gün'ün açtığı İstanbul Operası'nda iki sene "Tosca" operasının başrollerinden biri olan Polis Müdürü Scorpia'yı oynadım.

Aydın Gün gerçekten opera sanatının bütün inceliklerini bilen biriydi. İstanbul Operası'nda Traviata, Sevil Berberi, Konsolos gibi operaları da çalışıyorduk. Aydın Gün, bana Verdi'nin Rigoletto operasında Rigoletto rolünü oynatmayı planlıyordu.

O yıllarda aynı zamanda yerli film yapmaya başlamıştım. Yerli filmcilik gelişmeye başlamıştı çünkü. Saner Film senede beş - altı film üretiyordu. Opera sanatçılığı için bir insan bütün gücünü kullanmak zorundadır. Filmcilik ise çok ağır ve insanın yirmi dört saatini alan bir meslektir. İkisini bir arada yürütemeyeceğimi anlamıştım ve tercihim filmcilik yönünde oldu. Çünkü sinema daha geniş halk kitlelerine ulaşma imkânı veriyordu. Ayrıca çocukluğumdan beri öğrendiğim halkı tanıma yeteneğime daha uygun buluyordum filmciliği. Böylece otuz senelik rüyam olan operadan burukluk duyarak ayrıldım.

Burada yalnızca şarkıcıların çok iyi bildiği bir duygudan da söz etmek isterim. Şarkıcıların hemen hemen

hepsi 6m6r boyu seslerinin tutsağıdır. Bir şarkıcı sabah kalkar kalkmaz sesini bir yoklar ve o g6n sesinin iyi olup olmadığını d6ř6nmekle g6ne başlar. G6n boyu konuşurken, g6lerken, y6r6rken, çalışırken aklı hep sesindedir; bu gerçek bir tutsaklıktır. Bir şarkıcı arkadaşına "nasılsın" derken bile sesinin nasıl çıktığını d6ř6n6r. Hele konser g6nleri bir şarkıcı için azap g6n6d6r, hepsinin tek isteği, sesinin konserde iyi çıkmasıdır.

Benim bu tutsaklığım tam otuz sene s6rd6. İstanbul Operası'ndan ayrıldığım g6n sanki sırtımdan b6y6k bir y6k kalkmıştı, sanki artık ertesı sabah sesimin nasıl olduğunu d6ř6nmeyecektim... Ve gerçekten 6 d6rt yıl hiçbir şekilde şarkı s6ylemedim.

Faint, illegible text at the top of the left page, possibly bleed-through from the reverse side.

Main body of faint, illegible text on the left page, continuing from the top or as bleed-through.

Faint header text at the top of the right page.

Faint, illegible text in the upper middle section of the right page.

YEŞİLÇAM GÜNLERİ

Faint, illegible text in the lower middle section of the right page.

Main body of faint, illegible text at the bottom of the right page.

REVISIONS

YEŞİLÇAM MACERASI

1950'li yılların ortalarında Türk filmciliği ilk adımlarını atmaya başlamıştı. Yepyeni bir alandı ve çok çekici geliyordu bana. Bir süre sonra ben de yalnızca sinema alanında, sinema için çalışmayı seçtim zaten.

Yapımcı olmaya karar verdiğimde önce film şirketi kurmak gerekiyordu. Lütfü Akad'la birlikte Anı Film'i kurduk. Ne var ki Akad'la birlikte hiç film yapmadık. O hazırlık dönemi geçirmemizden yanaydı, bense bir an önce film yapmak istiyordum. Benim aceleciliğim karşısında Akad çekilme kararı aldı.

Çiçeği burnunda bir yapımcıydım yapımcı olmasına da, ne tür film çekeceğim belli değildi. O dönemde filmcilik dünyasında "memleket meselelerini işleyen filmler yapmak lazım" türünde laflar dolaşıyordu. Ben de "iyi" dedim, "memleket meselelerini konu edinen bir film çekeyim o zaman..."

En büyük memleket meselelerinden biri de ormanlarımızdı. Bir yandan çayır çayır yanıyor, bir yandan arsa, arazi elde etmek için yok ediliyordu, bir yandan da eline baltayı alan kışık odun için dalıyordu ormana. Tabii biz de halkı bu konuda bilinçlendirecek bir film yapmalıydık. Rejissörü Sırrı Gültekin'di filmin. Bülent Oral ise başrol oyuncumdu. Leyla Altın bir öğretmeni oynuyordu. Ayrıca Kenan Pars da vardı filmde. Ne yazık ki sonuç tam bir fiyasko oldu. O zaman anladım ki yerli film seyreden halkı da iyi tanımak gerekiyor. Yoksa yalnızca kendi doğrularıyla, olsa olsa paşa gönlünü avutur insan.

Başarılı olmak için halkın nabzını tutmak gerektiğini anlamıştım, ilk iş olarak da Türk seyircisinin sinema zevkini öğrenmek için filmleri halkla beraber seyredip, önce iyi bir yerli film seyircisi olmaya karar verdim.

O zamanlar Çemberlitaş Sineması'nda ve İnci Sineması'nda oynardı yerli filler. Yani İstanbul'da çok az sinema yerli film oynatırdı. Bu sinemalara altı ay hiç ara vermeden devam ettim ve halkın ne tür filmlere, nasıl tepkiler gösterdiğini kolladım. Kısaca, halkla iç içe olarak aynı atmosferi kokladım. Bu çabamın yararını gördüm tabii. Başrollerinde Nevin Aypar ve Ahmet Mekin'in oynadıkları, "Sevmek Günah mı?" isimli filmi yaptım o sıralar ve büyük ilgi gördü. Yapımcılığının yanı sıra yönetmeliğini de yaptığım bu ilk filmin başarısı, daha sonraları yapımcılık hayatımda özgüvenime büyük katkı sağladı. Çünkü Türk filmciliğini giderek daha iyi öğreniyordum ve aslında dışarıdan görüldüğü, sanıldığı gibi hiç de kolay bir iş olmadığını anlıyordum.

YÖNETMENLİĞE NEDEN SOYUNDUM?

Yönetmenliğe "Sevmek Günah mı?" filmiyle başladım, ama bu biraz da zorunluluktan kaynaklandı.

Atıf Yılmaz'la iki filmlik bir anlaşma yapmıştım. "Yaşamak Hakkımdır" filmi Atıf Yılmaz çekti, ama biraz uzun sürdü çekimler. Çünkü Almanlarla ortak yapımdı ve çeşitli nedenlerle iş uzadı. Atıf Yılmaz ikinci filmi çekemeyeceğini söyleyince zor durumda kalmıştım. Filmin dağıtımıyla ilgili anlaşmaları çok önceden yapmıştım çünkü. Baktım başka çare yok, "iş başa düştü Hulki" dedim kendi kendime ve geçtim kameranın arkasına. Daha önceden hiç deneyimim yoktu bu konuda. Üstüne üstlük oturup senaryoyu da yazdım Sadık Şendil ile birlikte.

Senaryo o dönemin geçerli ölçülerine uymuyordu. Herkes üç unsur; yani ezan, dram ve göbek havası olmadan bir filmin iş yapmayacağına inanıyordu. Benim senaryom bu üç unsuru da barındırmıyordu. Ne ezan vardı içinde, ne de göbek havası. Sonu da dramla bitmiyordu üstelik.

Halkı tanıdığım için, kahramanlarının filmin sonunda ayrılmaları ya da ölmeleri yerine birleşmelerinin daha iyi olacağını düşündüm. Haksız da çıkmadım.

Filmin dağıtımını da o dönemin en büyük film şirketi olan Kemal Film yaptı. Kemal Film, Osman Seden ve amcasınıdı.

Film çok iş yapınca, nedenini anlamak için gidip defalarca görmüş filmi Osman Seden. Yıllar sonra söyledi bana, böyle bir film nasıl iş yapar, anlamak istemiş.

Ve artık şirketimin adı Saner Film'di.

SUPHI KANER: KAYAN YILDIZ

"Sevmek Günah mı?" filmi ile yeni bir oyuncu keşfettim: Suphi Kaner. Daha önce filmlerde ufak tefek roller almıştı, ama ilk büyük rolünü bu filmde ben verdim ona. Jönün arkadaşını oynuyordu ve oldukça büyük bir roldü. Halk Suphi Kaner'i çok sevdi.

Daha sonra çektiğim "Tatlı Günah"ta bu kez Ayhan Işık'ın arkadaşı olarak rol verdim Suphi Kaner'e. Bu film aynı zamanda Ayhan Işık'ın oynadığı ilk komedi filmidir. Film büyük sükse yaptı o sıralarda. Çok iyi bir oyuncuydu Suphi Kaner. Kendisini oynardı ve iyi oynardı. Bana da çok güvenirdi. Benim istediğim tipi yaratmak için elinden geleni yapar, başarılı olurdu.

Daha sonra "Gece Kuşu" filminde Eşref Kolçak ve Belgin Doruk'la oynattım onu. Yine büyük bir performans gösterdi.

Ve Suphi Kaner'i başrolde oynatmaya karar verdim. Kafamda bir hikâye vardı, çok da güveniyordum. Sonunda film çıktı ortaya: Gol Kralı Cafer... Yıl ise 1962.

O filminden sonra star oldu Suphi Kaner. Yeşilçam'ın en çok aranan oyuncularını arasına girdi. Ne yazık ki çok genç yaşta trajik bir biçimde ayrıldı aramızdan. Sanıyorum, şöhretin, starlığın manevi yükünü taşıyamadı. Yoksa Türk sinemasında çok önemli yerlere gelebilirdi bence...

SALON KOMEDİSİNE MERHABA

Komedi filmi, film türleri içinde yapımı en güç olanıdır, ama benim mizacıma çok uygundu. Bunun nedenini çok düşünmüşümdür. Ben bunu en çok çocukluğumun aile ortamındaki insanların neredeyse hiç gülmemelerine bağlıyorum. Sözgelimi, annemi gülerken hatırlamıyorum hiç. Aile dışında girdiğim her ortamda insanları neşelendirmeye, güldürmeye yönelik bir şeyler yapardım mutlaka. Zevk de duyardım bundan.

Amerika günlerinde çok komedyen izlememin de faydasını gördüm komedi filmleri yaparken. Benimle beraber salon komedileri modası başladı Türk sinemasında. Benden önce çekilmiş komedi filmleri vardı gerçi, ama hepsi tuluata dayalı komedilerdi. Salon komedileri ise benimle birlikte başladı. Hemen sonra Osman Seden'in de beni izlemesiyle bir moda haline geldi bu tür filmler. Halk çok tutuyordu bu filmleri. Starları da oynatıyordum komedilerde: Türkan Şoray'ı, Belgin Doruk'u, Ayhan Işık'ı... Ayhan Işık'ın başrolünü oynadığı "Helâl Olsun Ali Abi" de Sadri Alışık'ı Ayhan Işık'ın arkadaşı rolünde oynattım. Hem de kafamda yıllardır sakladığım bir tipte: Turist Ömer rolünde...

TURİST ÖMER BİR GERÇEKTİ

Turist Ömer, gerçektir; yaşayan bir tiptir. Belki de bu yüzden halkın sempatisini kazanmış, bir anda herkesin sevgilisi olup çıkmıştı.

Turist Ömer tipi gerçekte amcamdan esinlendiğim bir karakterdi. Daha önce anlattığım gibi, amcam sandalcılık yapardı. Çevresinde sevilen, sözü sohbeti hoş, bohem yaşamayı seven ve sandalcılığın dışında hiçbir iş yapmayı kendine ilke edinmiş biriydi...

Benim de prodüktörlüğe başladığım yıllarda onun bu havasını Yeşilçam'da canlandırmak hep kafamdaydı fikir olarak.

Aslında Sadri Alışık'ı tanıyordum fakat onunla birlikte çalışmak uzun zaman kısmet olmamıştı... Daha sonra böyle bir fırsat doğup da Sadri'yi "Helal Olsun Ali Abi" isimli filmde oynatınca, dedim ki, "İşte benim hayalimdeki aktör bu!.."

Bu bir komedi filmi olmamasına rağmen, "Turist Ömer" tipi Yeşilçam'a bu filmle doğdu. Sadri Alışık da bu tipi çok iyi canlandırmıştı. Zaten o herhangi bir rolü, saçının telinden ayağının ucuna kadar oynardı...

Sevgili Sadri'yle o filmde başlayan dostluğumuz, "Turist Ömer" filmleriyle pekişti ve o ölene kadar da hep sürdü.

TURİST ÖMER ALMANYA'DA

Biz ilk "Turist Ömer"i 1964 senesinde çektik. Bu

film çok sükse yaptı ve Sadri Alışık, Turist Ömer tipinde çok sevildi.

Sultanahmet'te oturduğumuz çocukluk yıllarımda İstanbul'a pek nadir turist gelirdi. Öyle aylak aylak dolaşıp etrafa bakarlardı. "Ne bakıyor bunlar?" derdim kendi kendime. Ömer'in de hiçbir işi yok, aylak aylak dolaşiyor ya, ona "turist" diyelim dedim ve adı öyle kaldı.

"Turist Ömer" filmi halk tarafından çok sevilince madem bu adam turist, biz bunu gezdirelim dedim. Nereye götürelim; o zaman ilk aklıma gelen Almanya oldu. Hemen bir senaryo hazırladık. Güzel bir ekip kurup uçakla Münih'e gittik. Ekipte Sadri Alışık, Erdoğan Tünaş, Çolpan İlhan, Suzan Avcı ve kameraman Turgut Önen vardı. Merkezde Aden Oteli'ne yerleştik. Ertesi gün Turist Ömer'e pejmürda kılığını giydirdik. Bir de onun bildiğiniz gibi meşhur bir şapkası vardır ya, o şapkanın hikâyesi şöyledir: Sadri'nin yüzü serttir. Halbuki turist biraz daha yumuşaktır, o bakımdan başında bir şapka olsun dedim, o şapkayı biraz öne doğru indiririz, bizim kafamızdaki Turist Ömer tipi ortaya çıkmış olur. İşte o şapkayı bir inşaat işçisinden satın aldık, yırtık pırtık bir şapkaydı. Sadri o yırtık şapkayı taktı, pejmürde kıyafetini giydi. Sadri Alışık önde, biz arkada resepsiyondan geçerek Aden Oteli'nden çıktık. İkinci, üçüncü iş gününden sonra resepsiyondan bir adam bana geldi "Sizinle bir şey konuşacağım." dedi. "Buyrun." dedim, "Ekibiniz ne kadar kalacak burda?" diye sordu. Cevabını verince, "Tabii, memnun oluruz, yalnız hepiniz iyisiniz, güzel giyimlisiniz de şu arkadaşınıza söylemeniz elbisesini değiştirse, çok pejmürde, bizim otelimize yakışmıyor." dedi. Ben bir kahkaha attım, Sadri'ye de söyledim o da güldü, adama dönerek dedim ki "Bu bey bizim en meşhur aktörümüzdür, bu da onun özel komedi kılığı. Onun için bu kılık değişemez." Bu kez gülme sırası onlardı. Biraz da utandılar, özür dilediler.

Biz filmi bitirdik. Artık döneceğiz. Biliyorsunuz "Turist Ömer"i Almanya'da çektiğimiz devir Türkiye'de yokluklar devriydi. Avrupa'da olup da Türkiye'de olmayan o kadar çok mal vardı ki. O bakımdan herkesin kafasında, bir gün boş olsak da biraz alışveriş yapsak fikri vardı. Ben bunu bildiğim için iş bittikten sonra dönüşü bir gün geciktirdim, "Herkes serbest, nereye giderse gitsin." dedim. Ertesi gün de dönecektik.

O zamanki Luftansa İstanbul Müdürü Her Shryber ahababımdı. Ertesi gün herkes hazırlandı gittik havaalanına, Luftansa ofisine biletleri verdim, o zaman dövizimiz çok kıttı, şimdiki gibi cebine dövizleri koyup yurtdışına çıkmak, rahat rahat film çekmek yoktu. Son damlasına kadar herkes parasını harcardı. Yine de hepsinin sorumluluğu bende olduğu için küçük bir para sakladım. Geri dönüyoruz diye sevinirken hiç ümit etmediğim bir şey oldu. Eki bin sekiz yüz kilo fazla bagajı çıktı. Bir hesap yapıldı; diyelim ki benim cebimde yüz mark var, bagaj fazlası için benden dokuz yüz mark para istiyorlar. Bizim için açıkçası o anda bulunması imkânsız bir para yani. Hemen Luftansa şefi olan genç bir Alman'a durumu anlattım, "Ben bu parayı şu anda bulamam, İstanbul müdürünüzü tanıyorum, parayı İstanbul'da ona ödeyeyim." dedim. Ama şef gayet sert ve ciddi bir tavırla *nayn* dedi. Aksi de bir Almandı, yürüdü gitti. Öyle zor bir durumdaydık ki, otele dönecek taksi paramız bile yoktu. Luftansa'daki görevliler bavullarımızı verdiler. Bizimkiler cam kenarına dizildiler, ben de önlerimde ne yapacağım diye hiç kimse ile konuşmadan bir aşağı bir yukarı dolaşıyorum. Başka bir çözüm geldi aklıma, yine *nayn* dedi adam. Bu filmlerin gitmesi lazım, ama ben ne dersem adam *nayn* diyor. Bir hayli zaman geçti, uçak vakti de geliyor. Bir aşağı bir yukarı dolaşıyorum çaresiz. Bizimkiler bavulların üstüne öylece oturmuşlar bana

bakıyorlar. Tam bu sırada olmayacak bir şey oldu. Allah halimize acıyıp bize Hızır yolladı sanki. Bir baktım etraf karıştı. O bize nawn diyen aksi şef etrafta koşuşturuyor, bir taraftan da "Mr. Saner", diye bağıyor. Birdenbire beni gördüler, hemen yanıma geldiler. O *nawn* diyen aksi adam yumuşacak olmuştu. "Mr. Saner şimdi telefon aldık İstanbul'dan, çok acil ve hayati bir mesele var." dedi. "Nedir?" diye sordum merakla. "Bizim Avrupa genel müdürümüz İstanbul'da ani bir rahatsızlık geçirmiş hemen ilaç yetiştirmemiz lazım. Bu ilacı da sizin götürmeniz için Her Shryber telefon etti, bugün sizin geleceğinizi biliyormuş, siz güvenilirmişsiniz." dedi. Adam bunu söyleyince ben hemen kasıldım tabii. "Vallahi bir düşünürüz." dedim. "Yalnız bizim burda epey fazla yükümüz var." "Aman efendim yükün lafı mı olur, biz hallederiz." dediler. Ben de "Nasıl halledeceksiniz, bizim yerimizi başkalarına verdiler." dedim ama düşünmediler bile. "Mühim bir mesele değil birinci mevkide yer var." deyip çözümler sorunu. Ben de arkadaşlara dönüp "gidiyoruz" dedim keyifle. Hepsi valizlerin üstünden fırladılar, valizler toplandı uçağa yerleştik. Adamlar bütün ekibi birinci mevkiye oturttu, aman efendim birinci mevki ne güzel bir yermiş!.. Bize durmadan içki ikram ettiler. İstanbul'a gelene kadar hepimiz kafaları çektik tabii. Uçaktan inince bizi karşılamaya gelenler hepimizin sarhoş oluşuna şaşır kalmışlardı. Ama hem ilacı yetiştirdik, hem de rahatça döndük.

TURİST ÖMER İSPANYA'DA

"Turist Ömer Almanya'da" filmi çok başarılı oldu. Bu sefer Turist Ömer'i İspanya'ya götürüp boğa güreşçisi yapmak fikri üzerinde durdum. Güzel bir hikâyem de vardı. Bir İspanyol şarkıcı geliyor buraya, Turist Ömer onunla

beraber İspanya'ya gidiyor. Onu boğa güreşçisine benzetiyorlar, boğaların önüne atıyorlar, bu da can havliyle boğaları kloroformlu mendille bayıltıyor, ve bir sürü maceradan sonra tekrar şarkısını söyleyerek İstanbul'a dönüyor.

Bu sahneler boğa güreşlerinin yapıldığı arenada çekilmesi lazım gelen sahnelerdi. Daha evvelden Madrid'e gittim, orada bir İspanyol şirketinden bir adam ayarladım, bizden de Sadri Alışık, İspanyol şarkıcıyı oynayan Erol Büyükburç, Çolpan İlhan ve benim asistanım olan Oksal Pekmezoğlu'nu götürdüm. Rahatça çalıştık. Çünkü evvelden bütün izinler alınmıştı. Özellikle arenada çekilecek sahneler çok zordu. Arena dediğim yer yüz bin kişilik bir stadyum. Çok büyük bir kapısı var: O kapıdan boğa fırlayınca, yüz metre mesafede olmamıza rağmen korkuyorsunuz. Kameralar falan çalışmaya başladı: Sadri ile Erol yan yana. Boğayı görüyoruz, Sadri ile Erol'u görüyoruz. Boğa bir çıkıyor, nefesinden titrer insan. Bir süre koşturuyorlar, koşturuyorlar ondan sonra bir sürü atlı adam boğayı şişleye şişleye kan revan içinde bırakıyor. Sonra matador geliyor, sanki bir iş yapıyormuş gibi zaten ölmüş olan boğaya pat diye bir kılıcı geçiriyor. Ondan sonra da boğayı sürükleyip götürüyorlar. Etraf temizleniyor, bir tane daha boğa geliyor, o da öyle etrafı yıkıyor, öyle bir vuruyor ki taşlara duvarlara, herkes kaçışıyor.

Sadri biraz hayvanlardan korkar. İkide bir "Abi buraya sızar mı boğalar?" diye panikliyor.

Filmin bir sahnesinde matadorla Sadri'yi karıştırıp atıyorlar boğanın önüne. Küçük bir arenada bu sahneyi çekerken neler oldu neler... Sadri çıkmaz arenaya, "Yahu çık." diyoruz "Bir şey olmaz." Sadri "Olmaz olur mu?" diyor. "Bu boğa küçük." diyoruz. "Neresi küçük yahu fil gibi." diyor. Arenanın görevlileri "Bak" diyorlar "Sen çıkar çıkmaz biz bu kırmızı şeyi göstereceğiz, boğa bize doğru

gelecek." Ama Sadri, "Ya kırmızıya gitmeyip de bana gelirse..." diyor. Neyse oradaki işimizi bitirdik döndük İstanbul'a. Bazı sahneleri İstanbul'da çekecektik. Boğazda bir çiftlik bulup üç-dört dekoratör ile beraber Madrid'deki arenanın girişini ve tribünlerinin dekorlarını yaptık. Aynısı da oldu. Bin tane figüran koyduk oraya. Tabii figüranlara da İspanyol seyircisi kıyafeti giydirdik. Ama İstanbul'da bulduğumuz boğalar bir türlü bayılmıyordu, tabii Sadri rahat çalışmıyordu bu yüzden. Sonunda iki veterinerin yaptığı iğnelerle boğalar bayıldı ve Sadri de rahatladı. Sahneleri o zaman çekebildik. Keyifli bir film oldu sonunda.

TURİST ÖMER ARABİSTAN'DA

Turist Ömer serisinin en çok iş yapanlarından biri "Turist Ömer Arabistan'da" filmiydi. Film Kahire'de çekti. Kahire'nin meşhur yıldızlarından biri olan Ferit Şevki de "Turist Ömer Arabistan'da" filminde rol aldı.

Hikâyede Ferit'le Sadri arkadaş oluyorlar, Ferit Kahire'ye giderken turisti de yanında götürüyor ve başlarından bin türlü macere geçiyor.

Kahire'de bir sürü uzun ve güç sahneler çektik. Zor olan çöl sahneleri için bir çadır kurdurdum, içine de buzdolabı koydurdum. Biri "Aman ne kadar sıcak." derse, "Buyrun çadıra." diyorum, buzlu bira içiyoruz, sonra haydi gene çalışmaya. Böyle keyifli bir ortamda güzel güzel çalıştık ve işi bitirdik.

İş bitmiş, tam toparlanalım derken Çolpan İlhan yanıma geldi "Hulki Ağabey, bir şey söyleyeceğim, bu develeri gördün mü?" dedi. "Gördüm, ne olacak?" dedim. "Bu çöldeki develer çok hızlı koşuyor, bizdeki develer ağır ağır yürür, develi bir sahne koysan çok güzel olur. Sadri binsin deveye koşsun." "Yahu sen kocanı bilmez misin?" dedim.

"Devenin yanına yaklaşır mı hiç?" "Öyle ama seyirci yerlere yıkılır bu sahnede." dedi. Ben de biraz düşündüm ve sahneyi çekmeye karar verdim.

Hemen bir deveciyle develerinden birini getirdik. Sadri deveyi görünce hemen suratını astı. "Sadri." dedim, "Korkma sen devenin yanına kadar gel. Ben sonra onu uzak plandan bağlarım, sen yanına kadar gel yeter." Sadri "Peki." dedi, kıyafetlerini giydi, devenin yanına gidip "Merhaba deve, merhaba deve." diyerek deveyi selamladı. Deve birdenbire Sadri'ye bakıp kişner gibi bir ses çıkardı. Sadri durur mu, pır diye kaçtı. "Yahu Sadri, biraz yanaş." diyorum. "Nasıl yanaşırım abi, bana bağırıldı." diyor. Bakıtık olacak gibi değil, hakikaten çok da güzel sahne olacağını da biliyorum, "Peki." dedim Sadri'ye, "Yanaşabildiğin kadar yanaş deveye. Sadri yanaştı, ben açığı değiştirdim. Sadri'nin kıyafetini deveciye giydirdim. Deveci koşup pat diye atladı devenin sırtına, deve inanılmaz bir şekilde koşmaya başladı ve çöllere doğru uzaklaştı.

Sahne çok güzel olmuştu. İstanbul'da montajı yapıp filmi piyasaya sürdüğümüz zaman filmin oynadığı her sinemada halk bu sahneye katıla katıla gülüyor ve sinemadan her çıkan "Turist Ömer deveyi nasıl koşturdu gördün mü?" diyordu.

TURİST ÖMER AFRİKA'DA

Turist Ömer'i başka memleketlere götürme fikri iyi tutunca Turist Ömer'i Afrika'ya götürmeye karar verdim. Yine benim Luftansa'dafki arkadaşım yardım etti. Oradaki arkadaşlarına telgraf çekip bir minibüs, alet edevat istediğimi söyledi. Her şey hazır olunca biletleri alıp tam zamanında yola çıktık. Sadri, ben ve kameraman Mengü Yiğün üçümüz gidiyoruz. Tabii Afrika'ya uçak yolculuğu uzun

sürüyor. Sadri hayatında iki şeyden korkardı: Biri uçak, diğeri de hayvanlar. Şans bu ya Turist Ömer serisinde hep hayvan ve uçaklarlaydı işimiz.

Sıkıntılı ve uzun bir uçak yolculuğu olduğu için Sadri'yi güzel hosteslerin ikram ettiği viskiyle uyutarak Nairobi'ye indik. Hilton Oteli'ne gittik. Ben o zamanlar pipoyu içiyordum. Bir baktım etrafıma, beyaz olan yalnızca biziz: Mengü, Sadri ve ben. Herkes siyah. Bir de o senelerde maumaular dört yüz İngiliz'i kesmişlerdi. Sadri tutturdu, "O pipoyu içme bizi de İngiliz sanacaklar." diye. Daha sonra Hilton'da başka beyazlar da olduğunu gördük de içimiz rahatladı. En çok da Sadri'nin tabii. Hazırlıklarımızı yapıp, film çekimine başladık. Nairobi'nin içinde film çekilecek fazla ilginç yerler yoktu, ama dışında bir köy, bir de safari parkı vardı. Orada bütün yabancı hayvanları da görmek mümkündü. Biz önce izin alıp safari parkına gittik. Açıkta vahşi hayvanlar dolaşıyordu. Mengü, "Sadri şöyle bizden biraz daha uzağa git ki daha rahat çalışayım." dedi. O da "Olur mu yahu, ben oraya gider miyim?" diye cevap verdi. Canımız çıktı bir aslanla Sadri'yi birlikte çekene kadar. Hele bir yerde tam böyle bir an yakaladık, Sadri biraz ilerlese aslanla yan yana çekeceğiz. Mengü "İleriye git!.." diye bağırdı. Sadri bir kızdı Mengü'ye, "Sen git, ben seni çekeyim aslanların yanında, görürüm o zaman seni..." diyerek.

Çekebildiğimizi çektik, ondan sonra Nairobi'nin dışındaki köye gitmeye karar verdik. Köye vardığımızda, kısa eteklikler giymiş adamlar bir meydanda toplanmış, tamamlar ve zillerle bir gösteri yapıyor, etraftakiler de onları seyrediyordu. Alanda iki - üç bin kişi vardı. Ve hepsi simsiyah. Beyaz olarak biz vardık yalnızca. Hepsinin gözü bizim üstümüzdeydi tabii. Mengü "Bak bunlar dans ediyorlar aralarına girsene." dedi. Sadri de "Girmesine girece-

ğim, ama ya bunların dini dansı ise, kızıp da bizi çiğ çiğ yerlerse." diye diretti. Neyse biz alıştırma alıştırma Sadri'yi onların yanına yolladık. Sadri bir adım attı, dansçılara yaklaştı. Ve onları taklit etmeye başladı. Etraftaki insanlardan bir kahkaha, arkasından bir alkış koptu. Sadri bu sefer coştu beğendiler diye, daha da aralarına girdi, sıçradı, oynadı.

İşimiz bitti minibüse bindik, minibüstekiler de zenci tabii. Şoförün yanına iki kişi oturmuş, biz onların arkasından oturuyoruz, en arkada da üç kişi daha var. Hiç de tutmadım adamları, hafif sarhoşlar, Sadri'yi işaret edip gülüyorlar. Hava da kararmaya başlamıştı. Tam bu sırada lastik patladı. Uzaktan zürafaları görünce Sadri korkmaya başladı yine. "Yahu şuraya bak, sana çok uzaktalar." diyorum. "Olsun, ya gelirlerse." diyor. Hava kararmışken lastiğin patlaması, etraf da orman olunca insanı tedirgin ediyor doğrusu. Nairobi'den de bir hayli uzaktayız üstelik. Neyse tamir bitti, minibüse binip yola çıktık. Karanlığın da iyice çöktüğü bir sırada, arkadaki adamlar çok çektiler kafayı herhalde, bana Sadri'yi işaret edip yarı şaka yarı ciddi "Gırtlaklarını keseceğiz." gibi hareketler yapmaya başladılar. Uzun bir gece yolculuğundan sonra Nairobi'ye geldik, ama adamların durumunu Sadri'ye belli etmemek için neler çektiğimi ben bilirim.

Afrika'da çok güzel sahneler çektik ve döndük. Artık bunların burada çekilecek sahnelerle montaj yapılması gerekiyordu. Bizim prodüksiyon amirine, " Afrika ile bağlantılı sahneler çekeceğiz hazırlık yapın." dedim. Kıyafetleri hazırladılar. "Bana elli tane de zenci bulacaksın, ama hepsinin suratları yamyam gibi olacak." dedim. Hakikaten de buldular. Hele beş - on tanesi Afrika'dakilerden daha da yamyamdı. Ertesi gün Belgrad Ormanlarındaki meydanda Sadri'yi kazana koyup etrafında dans edeceklerdi. Ben "Dokuzda buluşalım." demiştim, ama prodüksiyon amiri

Şerif Ablak ekibi saat altı buçukta toplamış. Sonradan öğrendim ekibin erkenden toplanmasının nedenini; elli tane zenci değil de otuz tane bulmuşlar, geri kalan yirmi kişiyi erken gelip boyamışlar. Boya olduklarını ben bile fark edemedim doğrusu.

Ama her şeye rağmen çok güzel bir film oldu. Ve bir gün geldi Turist Ömer'in senaryoları konusunda tıkanık. Bu tıkanmanın en büyük nedeni de Turist Ömer'in hayatında aşk olmamasıydı. Kadınlar hep vardır çevresinde, ama o ürkektir, yanlarına yaklaşamaz, dokunamaz onlara. Oysa bu açıdan eksik olmasaydı daha bir on film daha çekilebilirdi.

Bu eksikliği Ertem Eğilmez iyi gördü. Kemal Sunal'ın filmlerine bakın, hepsinde aşk vardır, hep kıza kavuşmak için uğraşır. Bu yüzden de televizyonda en çok ilgiyi Kemal Sunal'ın filmleri topluyor.

Ama gerçek şu ki Turist Ömer filmleri Türk sinemasında bir devir açmış ve aktör Sadri Alışık, Turist Ömer rolleri ile ölümsüz bir tip yaratmıştı.

TÜRKAN ŞORAY

1963 senesinde Ayhan Işık ile "Küçük Beyin Kısmeti" isimli bir film yapmaya karar verdik. Benim yazdığım senaryo bir aile komedisi idi. Senaryo üzerinde Ayhan ile çalışmaları bitirerek son revizyonları yaptık, kadroyu tespit ettik, yalnız filmin başrolünü oynayacak kadın oyuncu üzerinde ben bir türlü karar veremiyordum. Benim kafamdaki tip 18 - 19 yaşlarında, çocukluk yaramazlığını yeni üzerinden atmış, güzelliğine güvenen bir genç kızdı. Asistanlarım birkaç isim önerdi ama bunlar birçok filmde oynamış kızlardı, ben ise yepyeni bir genç kız denemek istiyordum. Bu arada asistanlarımdan biri yeni bir kız olarak Türkan Şoray isimli birinin piyasaya girdiğini söyledi. Onu oynatmamızı tavsiye etti. Ben bu işe taraftar olmadım, çünkü o sene daha hemen hiç filmi çıkmamasına rağmen herkes Türkan Şoray isminde bir kızdan söz ediyordu. Ben ise ismi duyulmamış, yüzü tanınmamış birini istediğimi söyledim, hatta biraz da kızarak yeni oyuncular aramamakla suçladım asistanlarımı ve ofisten çıktım.

Beyoğlu'nda yürürken, bir taraftan nasıl star kalitesinde ve yeni bir kız bulabileceğimi düşünüyordum. Tam bu sırada karşıdan annesi ile beraber bir kızın geldiğini gördüm. Kız hem alımlı, hem güzeldi, hem de hemen dik-kati çekiyordu. Kendi kendime, işte böyle bir kız star olabilir dedim. O sırada ana kız bir lokantaya girdiler. Ben üşenmeden hemen ofise koştum ve asistanlarımı azarlayıcı bir tavırla "Siz bir kız bulamadınız, Ben buldum. İlerdeki

lokantada annesi ile beraber oturan kırmızı elbiseli bir kız var. Kendisine teklif götürün ve ne gerekiyorsa yapın bu kızı hemen bağlayın." dedim. O zaman asistanım olan Ülkü Erakalın hemen lokantaya doğru yola çıktı. Ben yazıhanede heyecanla beklerken Ülkü alı al moru mor biçimde yine koşarak geldi ve "Patron bizimle alay mı ediyorsun? Türkan Şoray'ı istemem diye tutturdun ama gidip kendin buldun Türkan Şoray'ı. O lokantadaki kız Türkan Şoray'ın ta kendisi. Birazdan annesi ile buraya gelecek." dedi.

Türkan Şoray ile tanışmam böyle oldu. İlk çalışmamız da "Küçük Beyin Kısmeti" isimli filmle başladı. Tabii ondan sonra "Fıstık Gibi Maşallah", "Anaların Günahı", "Ayşecik Canımın İçi" gibi birçok filmde beraber çalıştık.

Türkan Şoray daha ilk filminden gerçek bir starın parlıtlarına sahip bir genç kızdı. Bu parlıtlar sanıldığı gibi ne güzellik ne de kabiliyetle ilgilidir. Sinemada gerçek starın bir elektriği vardır. Bu elektrik halkla temas kurmasını sağlar ama bunun yanında işine bağlılık, güvenilirlik, dürüstlük ve doğruyu sezme yetenekleri tahminin üzerinde roy oynar. Türkan Şoray'da bütün bu özellikler mevcuttu. Bir özelliği daha vardı: kadirbilirlik. Türkan kendisine yapılan herhangi bir bilgi aktarımını, mesleğine ait yardımları yapan dostlarını hiçbir zaman unutmamıştır. Türk sinemasındaki hemen bütün starlarda buna benzer özellikler vardır. Bir Hülya Koçyiğit'le çalıştığınız zaman karşınızda işini sizden daha çok düşünen birini bulursunuz. Bir Fatma Girik'le çalıştığınız zaman, ölümü pahasına da olsa rolünü en iyi yapmayı tasarlayan bir sanatçı bulursunuz. Bir Sadri Alışık'a senaryoyu verdiğiniz zaman, senaryodaki tipine en ince ayrıntılarına kadar hazırlanmış olduğunu görürsünüz.

Söz starlardan açılmışken, starların en küçüğü Ayşecik'ten söz etmeden geçemeyeceğim. Ben Zeynep Değir-

mencioğlu ile çalıştığım zaman o henüz 6 yaşında idi. O küçücük kız öyle star kalitesinde bir yaratıktı ki, herhangi bir sahneyi oynamadan evvel bütün ayrıntıları kendi kendine çalışır, bir hazırlık yapardı. Ayrıca her mizansenini, yönetmenin kafasındakinden daha iyi olarak uygulamayı başarırđı. Ayşecik ile Ayhan Işık ve Türkan şoray'la çektiğim "Ayşecik Canımın İçi" filminde, o küçücük kızın babasından ayrılma sahnesini, benim hayal gücümün ötesinde bir şekilde oynadığını hâlâ unutamam.

Bu sebepten değil mi ki eski Türk filmleri hâlâ televizyonlarda halkın olağanüstü beğenisini kazanıyor.

VAHİ ÖZ - HOROZ NURİ

Horoz Nuri de benim yarattığım en güzel tiplerden biridir. Rahmetli Vahi Öz o tipi çok güzel oynardı.

Ben Vahi Ağabeyle bir-iki filmde çalıştım, baba rolleri falan oynardı, çok da memnundum. Sette öğle yemeklerinde, molalarda boynunu ileri geri oynatırdı, biz de çok gülerdik bu haline. Bir gün "Vahi Ağabey, senin şu tipinden günün birinde öyle bir şey yaratacağım ki sen de şaşıracaksın." dedim.

Seneler sonra ben Vahi Öz'e bir filmde Horoz Nuri tipini oynattım. Vahi Ağabey mahallede bir kıza âşık olmuş, kıızı istemiş, tam evlenecekleri sırada bir hata yapmış ve kız buna alınmış, bir daha Vahi Ağabey ile konuşmamış, ama Vahi Ağabey hâlâ kıza çılgın gibi âşık. Kızın adı da Bedia. Sahne şöyle başlıyor: Vahi Ağabey odada yalnız, kendi kendine "Bedia" diye bağırıyor ve ondan sonra dürbünü alıyor, dürbünün ucunda Bedia'yı görüyoruz; karga gibi profilli çok çirkin bir kadın. Vahi Öz hâlâ ciğeri yanarak o kadına bakıp "Bedia" diye bağırıyor. Seyirci Vahi Ağabey'in boynunu uzatarak bağırmasına ve Be-

dia'nın çirkinliğine daha ilk sahnede gülmeye başladı. Vahi Ağabey'in ismi de Horoz Nuri olarak o filmde halkın kalbine yazıldı. Bedia rolündeki Mualla Süre çok iyi bir kadındı, ama rollerinde hep menfi, çirkin kadın olurdu.

Horoz Nuri tipinin en güzel belirdiği film Sadri Alışık, İzzet Günay ve Türkan Şoray'ın Vahi Öz'le beraber oynadığı "Fıstık Gibi Maşallah"tı. Orda tam bir Horoz Nuriydi. Kadın kılığına girmiş Sadri Alışık'ın peşini bir dakika bile bırakmayan, sakız gibi yapışan bir adam rolü oynadı. Rahmetle anarım. Şimdi onun filmleri TV'de oynadığı zaman halk kadar ben de zevkle seyrediyorum.

EMEL SAYIN

1970'lerde piyasaya Emel Sayın diye genç bir şarkıcı çıkmıştı. Henüz ne tür şarkı söyleyeceğine bile karar vermemişti. O günlerde Ayhan Işık'la bir film de yapmıştı "Şampiyon" diye. Yalnız Ayhan Işık'ın çok iyi bir devri olmasına rağmen bu film tutmadı, sinemacılar da Emel Sayın'ı pek istememeye başladılar.

Tam o saralarda "Berduş" gibi müzikal filmler yapıyordum. Emel Sayın'la ben de film yapmak istedim. Bizim işletme müdürümüz Yılmaz Tümtürk senaryo da yazardı. O çok tuttu Emel Sayın'ı. "Senaryom var, eğer iyi çekersek bu senaryoyu, Emel Sayın star olur." dedi. Plak şirketimiz de olduğu için Emel Sayın'la plak ve film yapmaya karar verdik.

Bu filmlerin çekimlerini de Yılmaz Tümtürk, Metin Erksan'a verdi ve ikisi hem senaryoyu çalıştılar, hem de "Eyvah" ve "Makber" diye iki film çektiler. Bu filmleri Ortadoğu memleketlerine satmak için Kahire'den tanınmış film artistlerinden biri olan Ferit Şevki'yi de getirttim ve "Eyvah" ile "Makber" filmlerinde Ferit Şevki ile oynattım Emel Sayın'ı.

Bu filmler Türkiye'de çok sükse yaptı ve Emel Sayın'a yepyeni bir yol çizdi.

O devirde Emel Sayın'la bir-iki plak da yaptım. Bunlardan bir tanesi "Rüyalar Gerçek Olsa" idi. "Rüyalar Gerçek Olsa", o sene Milliyet gazetesinin yapmış olduğu an-

kette Türkiye'nin en çok sevilen on şarkısı arasına girdi. Parçanın söz ve müziği bana aitti. Hem söz hem müzik için ödül aldı şarkı. Ödül törenini de rahmetli Abdi İpekçi idare ediyordu. Emel'le beraber çıktık sahneye, ben kısa bir konuşma yaptım ve "Her ne kadar eski bir müzisyensem de otuz senedir filmcilik yapıyorum hiç ödül almadım, ilk defa bir beste, bir plak yaptım ve ödül aldım." dedim, izleyenler en çok bu lafa gülmüştü.

"Rüyalar Gerçek Olsa" çok büyük sükse yapınca "Feride" adlı bir film çekmeye karar verdik. Filmin senaryosunu Yılmaz Tümtürk, rejisini Metin Erksan yapacaktı. Müziğini ise ben hazırlayacaktım. Fakat film bitti, ben hâlâ bir Feride müziği bulamıyordum. Bir gün Emel Sayın ve arkadaşlarla benim teknemde Ada'da denize giriyoruz, herkes soruyor "Feride'nin müziği nasıl olacak?" diye. Tam denize girerken birden içime doğdu ve "Feride şöyle olacak." dedim: "Aşkınla yanıp çılgına döndüm Feride Feride / Bittim eridim mum gibi söndüm Feride Feride..." Böylece "Feride" şarkısı orada, Ada'da denizin içinde doğmuş oldu.

Ben Emel Sayın'la müzik çalışmayı çok severdim, ayrıca "Çam Sakızı", "Gülizar" gibi bir-iki komedinin müziklerini de ben yapmıştım.

Emel Sayın'la çalışmak çok zevklidir. Çünkü yumuşak bir aktristtir, istediğini ondan alırsın, aynı şeyi müzikte de yapardı. Mesela "Rüyalar Gerçek Olsa" şarkısının kaydını yaptırırken kafamdan o şarkının nasıl olacağını saniye saniye, mezur mezur anlattım ve aynen onu söyledi, tabii kendi şahsiyetini katarak.

Zaten Emel Sayın güzelliği, yeteneği, sıcaklığı ve kişilikli sesi ile Türk halkının en sevdiği assolist olarak hâlâ temaşa hayatındaki yerini koruyor.

ALTIN PLAK

Gene 1970'li yıllarda Erol Büyükburç ve Esen Püsküllü ile gençlik filmleri yapıyordum. Erol o zamanlar çok popülerdi. Genç ve güzel bir aktrist olan Esen ile çevirdikleri "Öp Beni", "Berduş" gibi filmler müzikli komedi filmlerinin ilk örnekleri olmuştu. Erol Büyükburç'la birlikte beste çalışmaları yapardık. Besteleri onun yaptığı, sözlerini benim yazdığım çok güzel bir-iki şarkı çıkardık. Bunların plaklarını da yaptık, çok da satıldı. Bunlardan bir tanesi "Berduş"tu, Altın Plak aldı. Arkasında da "Bir başka sevgiliyi sevemem" diye yine müziği ona, sözleri bana ait olan çok güzel bir şarkı yaptık.

Bu çalışmalardan sonra ben çok enterasan bir melodi yakaladım. Bu melodiye bir söz yazıverdim: "Kara kara kara gözler" diye başlıyordu. Bu melodiyi daha bitmeden Erol Büyükburç'a söyledim, hatta evden çıkıyorduk öyle ayak üstü, "Erol bak şöyle şöyle bir melodim var, buna da 'kara kara kara gözler' diye bir söz yazdım, yeni plağında söyle." dedim. Erol şarkıyı tutmadı. Sonra ben parçayı bitirdim, yine Erol'a "Bu parçayı oku dedim." ama Erol yine "bu parça bir şeye benzemiyor." dedi.

Ama ben parçaya çok güveniyordum ve kime söyleteyim diye düşünüyordum. O zaman İstanbul Radyosu'nda çok güzel sesli bir kız vardı İnci Çayırılı adında, ama plak falan yapmamıştı. Bu "Kara kara kara gözler" bestesi ne Türk müziği ne de Batı müziğiymiş, benim kafamdan çıkmış bana has bir müzikti. İnci Çayırılı'nın sesi Batı müziğine de uyuyordu.

İnci Çayırılı'ya okuttuk "Kara kara kara gözler"i. Çok da güzel bir orkestrasyon oldu ve Altın Plak aldı. O devrin Altın Plak satışı olan yüz bin rakamını geçmişti.

Parça o kadar tuttu ki, şarkıyı beğenmeyen Erol Büyükburç bile İzmir Fuarı'nda bu parçayı söyledi, hem de her gece!..

Benim bestelerimden olan Neşe Karaböcek'in "Niyet" filminde okuduğu "Niyet" ("Bir inansam sevdiğine dünya benim olurdu") şarkısı da Altın Plak aldı.

Bütün bu müzik ve beste çalışmalarında da film ve film senaryolarında olduğu gibi halkın ne tip bir melodiden etkileneceği doğal olarak içime doğardı. Şimdi bile hâlâ bu özelliğimi, 6 yaşında Ferah Tiyatrosu'nda halkın karşısına çıkmama mı borçluyum acaba diye düşünürüm.

FERDİ TAYFUR

Film sanayisi, çok sözü edilen bir sanayi olmasına rağmen normal ticaret fikrine göre pek kazançlı bir iş değildir. O bakımdan gerçek kârı düşünen tüccarlardan hiçbiri film işine girmemişlerdir. Tabii, ben Türkiye'den bahsediyorum. Hükümet de yardım etmediği için, bir filmci kendi parasıyla filmini yapar, filmi iş yaparsa ticaretine devam eder, ama iki yahut üç filmi üst üste iş yapmazsa iflas eder, bunun başka yolu yoktur.

Ben de bir ara otuz senelik prodüksiyon hayatım olmasına rağmen çok zor bir döneme girdim. Üç-dört filmim üst üste iş yapmamıştı. Biraz da halkın isteklerinde değişiklik olmuştu. 1977 senesiydi, biz komediler çekiyorduk. Ama halk bu tür filmlere ilgi göstermez oldu. Bir dram senaryom vardı, o senaryoyu ele aldım ve altı ay boyunca o senaryo üstünde çalıştım. İş yapma unsuru olarak gördüğüm bazı şeyleri o senaryoya ilave ettim. Mesela benim için su çok önemli bir unsurdur ve uğur getirir. Oraya çok güzel bir biçimde su unsurunu ekledim.

Bir Fransız şarkısı söyledim şarkıcılık yaptığım sıralarda; Plesire D'amor. Onun orta kısımlarında bir pasaj vardı, diyordu ki, "Silvio isimli sevgilimle biz nehir kenarında oturuyorduk, nehir aşağıya doğru gürül gürül akıyordu. Silvio bana dedi ki, 'Bu nehir aşağıya doğru aktığı müddetçe ben seni seveceğim'. Şimdi ben yine burda yalnız oturuyorum, nehir hâlâ akıyor ama Silvio nerde?" "Çeşme" isimli filmimin senaryosunda bu şarkıdan esin-

lendim, filmin ilk sahnesi şöyleydi: Sevgililer çocukluktan beri birlikte oynarlar, bir çeşme yaparlar kendilerine, o çeşmeden su aktığı müddetçe seni seveceğim, derler birbirlerine. Buna benzer bir şey ilave ettim senaryoya.

Hepsi iyi güzeldi de bu filmde oynayacak erkeği bulamıyordum, üstelik şarkıcı da olması lazımdı. Oraya buraya baktık, İstanbul'da kimseyi gözüm tutmadı. Yeni biri olsun istiyordum. Sonunda bizim İzmir bölgesi müdürümüz Emin Çatalyürek, "Ağabey, sen yeni birini arıyormuşsun, benim bir arkadaşım var, kasetleri satıyor. Sana kasetini yollayalım bir dinle." dedi ve bana kaseti yolladılar. Kasetinde "Çeşme" diye bir parça vardı, kendi bestelemiş, ismi de Ferdi Tayfur. O zaman herkes soruyordu, eski bir Ferdi Tayfur var o mu değil mi, diye. Benim su ile çeşme bir araya gelince şarkıyı da tuttum. "Susadım çeşmeye inmez olaydım, o güzel yüzünü görmez olaydım." diye bir şarkıydı.

Ferdi Tayfur Adana'da oturuyormuş. Adana'ya haber iletildi, İstanbul'a geldi.

Yazıhanede kapıdan girdi, baktım boynu bükük kendi halinde kısa boylu bir çocuk, hiç öyle jön tipi falan yok, ama benim kafamdaki tipe çok uygun. Sonunda filmi çekecek olan rejisör arkadaş Temel Gürsu'yla da tanıştırdık. O da beğendi tipini, çünkü senaryoya da uyuyordu. Ama Ferdi Tayfur'a önce bir öğüt verdim: Boynu bükük bir insanı oyna... Çünkü onun niyeti biraz da hazır jönken bir iki yumruk atsın, kızı alsın gitsin havasında idi. Dedim ki bu filmde sen dayak yiyeceksin, senin kızını elinden alacaklar, sen boynu bükük, her işe şarkılar söyleyip gideceksin. Film çok güzel oldu. Ferdi'nin kendisi de uğurlu bir adamdı. Bizim yazıhaneye adım attığı anda bir uğur sezerdim onda. Hakikaten "Çeşme" filmi çok büyük bir iş yaptı. Ben de tabiri caizse paçamı kurtardım.

Ama ikinci filmi "Derbeder" çok daha büyük iş yaptı. "Derbeder" filmiyle halk Ferdi'yi tanıdı. Şarkıları da "Çeşme" filmi sayesinde yayıldığı için Ferdi bir yıldız oldu.

"Derbeder" filminde bir şarkısı vardı. "Bir duamız vardı" diye başlıyordu, bu şarkıdan evvel Temel Gürsu çok güzel bir sahne çekmiş; yine nişanlısını elinden alıyorlar, adam nişanlısını otomobiline atıyor beraber giderlerken Ferdi de arkalarından koşuyor, arabaya tutunuyor, sürüklenip yere düşünce sahne değişiyor, "Bir duamız vardı" diye şarkıya başlıyor. Film halkla beraber bir göreyim dedim. Pazar günü İnci Sineması'na gittim. Halk yığılmış kapının önüne. Kar da yağıyor, içeri girebilmek için kapıları kıracaklar. Biz hemen iki polis çağırdık halkı dışarıya çıkarmak için." Haftaya da oynuyor, haftaya gelin." diyoruz, ama nafile. "İçeriye al, içeriye al." diye bağıyor herkes. Neyse ben içeri girdim sinemacıyla beraber, bir kenarda duruyoruz, acaba halk ne reaksiyon gösteriyor diye. "Bir duamız vardı" şarkısına bir başladı Ferdi, salonda bir patırtı gürültü koştuk. Herkes tepiniyor, kimi bağıyor, kimi ayağa kalkıyor, eyvah dedim deprem oluyor. Ben de kalkmaya yeltendim, sinemacı tuttu beni, "Telaşlanma." dedi, "Bu şarkı başladı mı hep böyle yapıyorlar." Hakikaten o şarkı başladığında hep böyle bağırıp çırpınıyorlardı. Amerika'da işitirdik bayılanlar ayılanlar oluyor diye, aynı sahneyi yaşıyordum şimdi. Sinemacı "İnsanlar bağırdıkça filmin iş yapacak, sen de para kazanacaksın, ne var ki olan bizim sinemalara oluyor." dedi. "Derbeder" filmi Türkiye'nin en büyük iş yapan filmlerinden biri olarak sinema tarihinde yerini aldı. Aslında "Çeşme" filmi de büyük iş yaptı. Ama bizim durumumuzu "Derbeder" filmi kurtardı. Çünkü "Çeşme" filminde ancak borçlarımızı ödedik, "Derbeder" filmini yapmak için kalan paramızla da kaç kutu

negatif alabildiysek aldık. Filmin çekimi neredeyse bitti. Çekilmemiş bir sahne vardı, o sahneyi çekmeden önce prodüksiyon amiri kulağıma "Patron negatifimiz yok." dedi. "Eyvah." dedim, "Ne yapacağız şimdi, paramız da yok." Prodüksiyon amiri Şerif Ablak "Ben sana negatif bulurum. Piyasayı bir dolaşayım, bizim kameraman arkadaşlarda küçük küçük negatif parçaları vardır, onları alırız, ama kısa negatiflerle uzun sahne çekemeyiz." dedi. Ben de "Hiç meraklanma, sen negatifleri bul, yeter, senaryoyu ona göre düzeltirim." dedim. Hemen senaryoyu aldım elime, rejisör Temel Gürsu gelmeden Ferdi'nin şarkı sahnesine bir "hayal sahnesi" ekledim: Ferdi şarkı söylemeye başlıyor, ondan sonra kızın hayalini görüyor, gelinlik giymiş. Hayal demek, sahne uzamayacak demek, Ferdi hayali görür görmez mecburen kesilecek demek, sonra şarkıya dönüyor yine, o şekilde değiştirdim senaryoyu ve parça negatiflerle çekti o sahneyi Temel Gürsu; hem de ne kadar güzel çekti!..

İşte o sahne Türkiye'nin en büyük reaksiyon alan sahnesi oldu. İzleyiciler sanki sözleşmiş gibi Türkiye'nin her yerinde Çemişgezek'de de, Karadeniz'de de, İstanbul'da da o sahnede çırpınıp bağırıp tepiniyorlardı. Hatta o küçük küçük negatiflerle çektiğimiz hayal sahnesi moda oldu. Çöldeki o şarkı sahnesini her şarkılı filmde aynen kopya ettiler. O sahnede Ferdi diz çökerek çölde ellerini havaya kaldırıyor. Öbür filmlerde de birçok şarkıcı star diz çöktü ve ellerini havaya kaldırarak şarkı söyledi.

O zaman Ferdi Tayfur'un ilk filmini hiç kimse oynamak istemedi, çünkü Ferdi Tayfur tanınmamış bir adamdı. Ayrıca o sıralarda çok iş yapan filmler vardı, tanınmamış bir adamın filmini oynamak istemiyordu sinemalar. Lale Sineması'yla benim mukavelem vardı. Saner Film'in beş filmini oynamak zorundaydı. Fakat sinema sa-

hibi Recai Bey beni çağırıp "Hulki Bey, sinemamda filmi oynatma mukavelemiz var, ama tazminat da versem ben bu filmi oynatmam." dedi. Ben de, "Bak seninle bir mukavele imzalayacağım, bu sene senin en büyük iş yapmış filmin yüz bin lira yaptı haftada, tamam eğer bu film yüz bin lirayı geçmezse ben sana iki yüz bin lira tazminat vereceğim." dedim. Ve mukaveleyi yeniledik, "Çeşme" filmi bir haftada yüz iki bin lira hasılat yaptı ve o zamanın rekorunu kırdı.

ŞENER ŞEN İLE OPERA

Şener Şen çok iyi bir komedyendi, şimdi de öyle tabii. Zaten Türk sinemasına türünde en büyük yapıtları vererek yerini aldı. Ama ben Şener'le henüz star olmamışken çalıştım. Şener'e de en büyük rolleri ben vermiştim. "Aptal Şampiyon" filminde bir Çinliyi oynadı. Çok da iyi oynadı. "Bak Yeşil Yeşil" filminde dalgın bir menajeri oynadı. Aynı zamanda karısından çok korkan kılıbık bir adamdı filmde. Karısı da iri yarı Sevda Aydan; kocasını hırpalayan, bağırıp çağıran, soprano sesiyle çılgınlık atan bir kadındı. Biraz doğaçlama da yaptırarak Şener'e kılıbık tipinde, çok komik sahneler çıkarmıştı. Karısının böyle bangır bangır opera sesiyle bağırmasından çok rahatsız olan bir kocayı çok iyi oynamıştı.

Daha sonra ben Almanya'ya gittim ve sekiz-on yıl orada kaldım. Şener bu arada çok büyük bir çıkış yaptı ve star oldu. Güzel de projeler seçiyordu kendine. Ben döndükten sonra Şener'le görüştük, beraber çalışmayı düşünüyorduk. Bir türlü kendisine uygun bir proje bulamadım. Fakat dostluğumuz devam etti. Arada sırada buluşup konuşuyoruz, daha çok da gülüşüyoruz.

Geçen yaz Bodrum'a karısıyla birlikte geldi. Ben de aldım onları teknemle gezdirdim. Bütün Bodrum civarını gezdik. Sabahtan akşama kadar güneşlendik, denize girdik, yemek yedik ve akşam üzeri marinaya dönerken Sevda Aydan'ın nasıl opera söylediğinden, kendisine nasıl ba-

ğirdığından söz ettik. O sırada aklıma geldi, onlara bir şey söylemedim, ama dümeni marinanın yanındaki Bardakçı Koyu'na çevirdim. Şener "Nereye gidiyoruz abi?" diye sordu. "İçim yanıyor Şener." dedim. "Bana opera günlerimi hatırlattın, onun için buraya demirleyeceğim." Şener şaşırdu tabii: "Ne yapacağız burada demirleyip? diye sordu." "Ben iki yıl İstanbul Operası'nda Tosca oynadım. Yirmi yıldır oynamıyorum, şimdi çoştum, burda sana Tosca operasını oynayacağım," dedim. Şener suratıma bakıyor, karısı ise gülmekten katılıyordu. Başladım Tosca operasındaki Scarpia'yı oynamaya. Ona da Tosca'nın partiyonunu söyletiyordum. Oldukça keyifli bir sahneydi. Bitince Rigoletto operasına geçtim hemen. Şener şaşırır gibi oldu. "Bu Rigoletto, ama Türkçe söylemeyeceğim. Amerika'da İtalyanca oynadım." Başladım bütün Rigoletto'yu İtalyanca söylemeye. Arada bir Türkçe özetliyordum sahneyi. Ladonna Emobile şarkısını da Şener'e söylettim. Her şey iyi güzeldi de güneşin altında iyiden iyiye pişmiştik. Sonunda yüzüme baktı: "Tamam bitti mi?" dedi. Ben de onu rahatlatmanın zamanının geldiğini anladım. "Tamam tamam bitti." dedim.

"Hadi gidelim öyleyse." dedi ama hevesini kursağında bıraktım: "Rigoletto bitti, şimdi sıra İl Travatore'ye geldi." dedim.

Dayanamadı Şener artık, "Abi." dedi, "Yahu kaç opera biliyorsun sen?" "Fazla sayılmaz Şenerciğim, 27 tane." diye yanıtlayınca Şener öyle bir "eyvah," çekti ki, tek nede herkes kırıldı gülmekten. Tabii bağışladım Şener'i, motoru çalıştırdım...

MÜJDAT'IN DIŞI

Erol Büyükburç ve Esen Püsküllü çiftiyle gençlik filmleri yaptığımı belirtmiştim. Gençliğin neşesi, sevgileri, aşkları ve sorunlarını içeren bu filmler salon komedileriydi.

Bunlardan en güzeli olan "Berduş" filmini çekiyorduk. Müjdat Gezen filmde annesinin etkisi altında kalmış, onun sözünden hiçbir zaman çıkmayan, kendisini piyano çalmaya vermiş bir tipi canlandırıyor. Annesi de, Müjdat Gezen'in çok zengin bir ailenin kızı olan Esen Püsküllü ile evlenmesini istemekteydi. Esen ise fakir bir genç olan Erol Büyükburç'u sevmekteydi. Bu filmin çok önemli sahnelerinden birini çekiyorduk, iş biraz uzadı, akşam saat yediyi geçti. Ben de bugün bitirelim yarına iş kalmasın, ama saat on iki, bire kadar sürer diye de bir hesap yaptım. Çok da zevkli bir çalışma oldu. Saat yedi buçuk - sekiz gibi bana bir duble viski getirdiler, biraz dinlenmek için bir kenara çekildim. Müjdat Gezen viskiyi görünce "Hulki Ağabey bir viski de bana getirsinler, dişim ağrıyor, dişime koyayım biraz." dedi. Bir viski de Müjdat'a getirdiler. Ben viskimi içtim bitirdim, Müjdat bir yudum aldı, ağzını çalkaladı, "Oh dişim geçti al abi." dedi ve viskisini bana verdi. Müjdat'ın viskisini de içtim. Aradan yarım saat geçti Müjdat yine "Dişim ağrıyor." dedi. Yine viski getirdiler, Müjdat ağzını bir çalkaladı viskiyi yine bana verdi ve on ikiye kadar bu böyle devam etti. İş bittiğinde baktım ki adama-

kıllı kafayı bulmuşum, yürürken bile sallanıyorum. Daha sonra eve gittim. Merdivenleri çıktım, kapıyı çaldım, birdenbire sarhoşluğumu evdekilere nasıl anlatacağım diye düşündüm. O kafayla durumu açıklamayı kafamda kurarken kapı açıldı ve evdekilerin ilk sözü "Sen sarhoşsun." oldu. "Durun anlatacağım." dedim, ama "Müjdat'ın dişi." der demez gülmeye başladım. Tam kendime hâkim olup yeniden başlıyordum söze, ama nafile... "Müjdat'ın dişi"nden sonrasını getiremiyordum bir türlü. Sonunda başladık hep birlikte gülmeye. Size yarın anlatırım diyerek odama geçtim uyudum.

Şimdi ne zaman Müjdat'la karşılaşsak bu dişi hikâyesini anarız.

YA YAKIN, YA SÖNDÜRÜN

Bundan otuz yıl kadar önce, Sadri Alışık ve Ayhan Işık ikilisiyle "Maceralar Kralı" diye bir film çekiyorduk.

Filmin çoğu sahneleri de Sadri Alışık ve Ayhan Işık gibi rahmetle andığım Kâmil Nazım isminde bir avukatın Erenköy'deki köşkünde geçiyordu.

Çoğu sahneleri diyorum, çünkü köşk çalışmaya çok müsaitti. Sahibi köşkü bize bırakır, kendisi giderdi. Biz de bir girdiğimiz zaman nerdeyse bütün filmi çeker çıkardık oradan. Köşkün her katını, her odasını, bahçesini istediğimiz gibi kullanırdık. Hatta sokak sahnelerini de, köşkün civarında çok güzel yollar vardı, oralarda çekerdik. Bu köşk, Erenköy tren istasyonundan aşağı inerken yol üstündeydi ve sırf bizim değil, başka yapımcıların da severek çalıştıkları bir yerdi. Hatta köşkün dış yüzeyi seyirciye o kadar aşina olmuştu ki, filmlerde gördükleri zaman "a, o köşk." diye tanıyorlardı hemen.

Neyse, "Maceralar Kralı" filminin çekimlerindeyiz ve uzunca da bir gece sahnesi çekeceğiz köşkün sokağında. O zamanlar "beş binlik" dediğimiz çok güçlü ampuller vardı ve yakıldığı zaman gün gibi aydınlatırdı çevreyi. Tabii köşkün civarında da bir sürü ev vardı haliyle. O evlerden birini aydınlatacak şekilde kurduk ışıkları o gece. Çünkü Ayhan Işık, o evin arka tarafından çıkıp, koşarak köşke doğru gelecek... Gecenin saat üçü olduğu için de elimizden geldiğince gürültü yapmamaya çalışıyoruz, etrafı

rahatsız etmemek için. Dediğim gibi, sahnemiz biraz uzunca olduğundan, bir hayli de prova yapmamız gerekiyordu. Biz başladık provaya. Ve benden başka da kimse- nin çıtı çıkmıyor. Ben de sadece 'Yak, söndür.' diye ışıkçı- ya komut veriyorum o kadar. 'Yak.' diyorum, etraf birden aydınlanıyor... 'Söndür.' diyorum, birden zifiri karanlık oluyor... Bir böyle, beş böyle derken, birden üzerine ışık tuttuğumuz binanın bir penceresi açıldı ve genç bir adam sinirli bir şekilde cama çıkıp, "Yeter be, yeter!.. Sinir bastı kardeşim... Ya yakın şu mereti, ya söndürün, uyuyamıyo- ruz be!.." diye bağırıp hırsla girdi içeri... Ben de, "Adam haklı çocuklar." dedim. Ve hemencecik çekimi bırakarak, tası tarağı toplayıp gittik.

Bu olayın üzerinden yıllar geçti...

Birkaç yıl önce Bodrum Akyarlar'dayım... Geziyo- rum, acıktığımı hissettim. Baktım bir kenarda şirin bir lo- kanta var, oraya girdim... Sahibi Sabih Bey orta yaşın üze- rinde kır saçlı, efendi bir bey... Beni tanıdı, geldi yanıma, "O, Hulki Bey, buyrun..." diye bana bir rağbet, bir sohbet. Ordan burdan konuşurken, "Bakın ben de size yeni evlen- diğim gün Erenköy'deki evimde filmcilerle ilgili başımdan geçen bir olayı anlatayım." diyerek başladı o günkü olayı anlatmaya. "Bizim Erenköy'de Kâmil Nazım Bey'in bir köşkü vardı. Ben de yeni evliyim ve o gece de filmciler gelmiş, köşte çekim yapıyorlar. Gecenin üçü müydü, neydi. O saatte kurmuşlar ışıkları, koca sesli de bir rejisör 'Yakın.' diyor, ışık yanıyor... Hayda, birden odanın içi gündüz gibi ve biz fırlıyoruz yataktan karımla. Sonra 'Sön- dürün.' diyor, biz de, Oh nihayet bitti, uyuyabiliriz artık. diye tam yatıyoruz... Bu sefer yine 'Yakın.' diye bağırı- yor'.. Sonunda dayanamayarak, sinir küpü halinde cama çıkıp 'Ya yakın şunu, ya da söndürün!..' diye bağırmış-

tım..." O anlatırken ben de hiç istifimi bozmadan öyle dinledim tabii... Sonra da, "İşte o gece orda, 'Yakın... Söndürün...' diye bağırın o koca sesli rejisör bendim!.." dedim...

İyi bir ahbaplık kurduğumuz lokanta sahibiyle bu tesadüfe çok gülmüştük o gün...

İZMİR'DE BİR YÖNETMEN

Bir filmin iş yapması, bütün Türkiye genelinde ekonomik bir harekete neden olurdu eskiden. Şimdi de böyle tabii, ama Anadolu'nun küçük il, ilçe, kasabalarının pek çoğunda sinema salonu yok artık. İstanbul, Ankara, İzmir gibi büyük illerde bile yerli filmler için sinema salonu sıkıntısı yaşıyor bildiğiniz gibi.

O zamanlar bir yerli film iki bin beş yüz sinemada oynardı. Özellikle küçük yerlerde sinema sahipleri aynı zamanda ticaretle uğraşan kimselerdi. Toptan satış mağazası olan da vardı içlerinde.

Yani bir film iş yapınca, orada bir hareketlilik yaşanırdı. Bir sinema büfesi normalde haftada yüz gazoz satıyorsa, bu rakam bine çıkardı rahatlıkla. Akın akın sinemaya giden insanlardan pastaneler de, kuruyemişçiler de, ne bileyim, lokantalar da nasibini alırdı.

Benim yaptığım filmler de en çok iş yapan filmler arasındaydı. Bu nedenle özellikle İzmir bölgesinde Saner Film'in filmleri oynadığı zaman herkes bir memnurluk duyardı...

Üç yıl kadar önce İzmir'e gitmiştim. Küçük oğlum Metin, imal edip Türkiye genelinde pazarladığı bir ürünü İzmir Migros'a bırakmamı istemişti. Nasıl olsa gidiyordum İzmir'e.

Malı teslim etmek için Migros'un deposuna gittiğimde uzun bir kuyrukla karşılaştım. Haliyle mal teslim etme-

ye gelen pek çok kişi vardı. Hava da sıcak mı sıcak... Çaresiz girdim sıraya.

Malı teslim alan adam, sıra bana gelince irsaliyeye baktı. Saner Film, şirketin adı olduğu için başka alanlarda da iş yapıyorduk o isim altında. Sonra hafifçe başını kaldırıp "Bu Saner Film, o Saner Film mi?" dedi. "Evet." deyince, "Siz Hulki Saner'in nesi oluyorsunuz?" diye sordu bu kez. "Hulki Saner benim." desem laf uzayacak diye korktum, en çok da o kadar genç arasında utandım sanırım, "Ben onun oğluyum." dedim. Adamcağız "Ah, ah." dedi, "Çok ekmeğini yedik rahmetlinin."

Haklıydı; ben oğlu olduğuma göre babam çoktan rahmetli olmuştur diye düşünđü tabii.

Merak edip sordum: "Siz nerden tanırđınız rahmetliyi?"

"Ben." dedi adam, "Torbalı Sineması'nın büfesini işletirdim. Ne zaman Osman Seden ve Hulki Saner'in filmi gelse, büfe çok iş yapardı. Biz de hep onların filmleri gelsin isterdik. Bak sırası geldi, rahmetle andık." dedi.

Hiç bozuntuya vermeden "Haklısınız, Allah rahmet eylesin." deyip yürüdüm...

TÜRK FİMLERİYLE DIŞA AÇILIM MÜMKÜN MÜ?

Diyelim ki Londra'da bir film seyrediyorsun, o atmosferde sen de beğenirsin filmi. Fakat aynı film Türkiye'ye gelir ve burada tutmadığı gibi, o anki atmosferden dolayı sen de beğenmeyebilirsin. Sanırım "Bisiklet Hırsırları"nda da bana öyle olmuştu. O bakımdan da herhangi bir ülke -mesela Fransa diyelim- dünyaya kendi filmlerini yaymak istediği zaman önce propagandistlerini gönderiyor dışarıya. Propaganda teşkilatı kuruyor. Basından adamlar tutup, filmlerine dünya basınında yer verdiriyor... Bunlar dış açılım konusunda en destekleyici etkenler. Yani herhangi bir memlekete film satmak, kesinlikle bir tek şahsın işi değildir. Her devletin başlı başına bir film yayma politikası olması şarttır. Mesela Fransız devletinin "UNI Frans" İtalyan devletinin "UN İtalia," Amerikalıların "Motion Pictures Association of America MPAA" diye birer teşkilatları vardır... Bu teşkilatlar sırf filmlerinin dış ülkelere yayılma işleriyle uğraşırlar. Bu konuda en aktif faaliyet gösteren de Amerikan kuruluşudur. Gerek filmleri, gerekse müzikleriyle dünya çapında bir Amerikan imajı yaratılmasına yardımcı olmak bakımından esaslı görevler üstlenirler.

Ne yazık ki, bizim ülkemizde böyle bir imaj oluşmadığı gibi, filmcilik çok hafif bir iş, bir güldürme-eğlendirme aracı olmanın dışında ele alınmadı. Bu yüzden de yıl-

larca filmciliğin lehine, koruyucu ve destekleyici kanunlar çıkmadı Meclis'ten. Hatta öyle ki, her çıkan kanun yerli filmciliğin aleyhine çıkmıştır bile diyebilirim. Şu da bir gerçektir ki, Türk hükümeti filmciliğin bütün dünyada imaj yaratma ve memleket lehine propaganda yapma gücüne inanmadıkça, Türk filmciliğinin gelişmesi ve hele dışarıya açılması imkânsızdır. Ben bunun bedelini az daha çok acı ödüyordum... Çünkü 1960'lı yıllarda boyumdan büyük bir işe kalkmış ve Fransa'daki Cannes Film Festivali'ne katılmaya karar vermiştim.

CANNES FESTİVALİ BANA 1965 SENESİNDE GERÇEKTEN KAN AĞLATTI

Sanırım yukarıdaki satırı okuduğunuz zaman Cannes Festivali için neden "kan ağlatan" sözcüğünü kullandığımı merak etmişsinizdir. Aslında bana kan ağlatan, Cannes Film Festivali değil, bu festivale sokmak amacıyla yaptığım bir filmi, Türk Dış İşleri'nin engelleme çabalarıydı.

Ben filmciliğe ilk başladığım zamanlar, idealist bir genç olarak, diğer devletlerin kendi kültürlerini yayabilmek için filmciliği nasıl olumlu bir yönde kullandıklarına tanık olduğumdan, bizde de böyle olacağını düşündüm ve kafamda filmciliğimizi dışarıya yaymak gibi bir fikir oluştu... Bunun üzerine kendi gayretimle dışarıya satmak için senaryosunu bir Alman senaristle birlikte yazdığımız, "Yaşamak Hakkımdır" diye çok büyük bir proje geliştirdim. Rejisörlüğünü Atuf Yılmaz'ın yaptığı, başrollerinde Çolpan İlhan ve rahmetli Turan Seyfioğlu'nun oynadıkları bu filmi Almanlarla birlikte yaptık. Theumer isimli bir Alman foto direktörü çekti filmi.

Bütün gayem bu filmi Cannes Film Festivali'ne yollamaktı. Bu yüzden de, bu filme maddi-manevi her türlü

emeği sarfetmekten kaınmadık... Yani o zamanlar bir film yüz bin liraya mal oluyorsa, biz üç yüz bin lira yatırdık. Bir ayda çekiliyorsa, bu filmi dört ayda çekti ve çok da güzel bir film oldu. Sansürden çıktıktan sonra da sinemalarda gösterime girdi. Basında çok da güzel, umutlandırıcı yazılar çıktı... Bütün bu olgular filmi Cannes Festivali'ne sokma hevesimi körükledi ve hemen festival komitesine bir mektup yazdım.

Komiteden çok olumlu bir cevap geldi. Şöyle diyorlardı: "Bu yıla kadar festivale hiç Türk filmi katılmamış olduğundan, bu teklifinizi memnuniyetle karşılıyoruz. Hatta ilk Türk filmi olacağından dolayı, filminizin ilk etapta şansı bile var... Yalnız, Cannes Film Festivali'ne şanslar değil, ülkeler katılabilir. Bu yüzden de hükümetinizin bize müracaat etmesi gerekmektedir." Bunun üzerine hemen Dış İşleri'yle bağlantı kurduk. Onlar da, "Bir komite kurup, filmi önce biz bir görelim, ona göre karar verebiliriz." dediler ve komite kuruldu... Film sansürden çıkmış, bir aydır sinemalarda gösteriliyor olmasına rağmen, bir arkadaşım Ankara'dan beni aradı ve, "Bak Hulki, sana çok kötü bir haberim var. Dış İşleri'nin kurduğu komite, sizin filmi değil festivale göndermek, Türkiye'de dahi oynatılmasın diye bir karar almak üzere. Çok dikkatli ol!" diye beni uyardı...

Bu gerçekten kara bir haberdı. Çünkü filme büyük bir umutla emek ve para sarfetmiştim. Filmde de yasaklanmasını gerektirecek ne ahlaka aykırı, ne de ideolojiye ters düşecek herhangi bir sahne vardı... Fakat onlar buna rağmen bütün emeklerimi bir kalemde hiçe sayacaklardı... Sonunda red gerekçelerini de öğrendik: Filmde Çolpan İlhan ve sevgilisi bir takip esnasında Anadolu'nun köylerinden geçiyorlar... Neymiş efendim, filmde görülen köylülerin kravatları yokmuş, kılıkları iyi değilmiş... Bu da Türk köy-

lüsü hakkında kötü bir imaj yaratmış!... Aldı mı beni "Ya Türkiye'de de yasaklarsa!" telaşı... Öyle ya, Dimyat'a pirince giderken, evdeki bulgurdan olmak da vardı!.. "Ağamsın, paşamsın." diyerek hemen devreye adamlar soktuk ve festival hevesimiz kursağımızda kalarak, hiç değilse filmin Türkiye'de yasaklanmamasını sağladık...

O devirde Dış İşleri'nin kurduğu bir komitenin böyle bir karar almaya kalkışmasına pek şaşırılmamalıydı. Çünkü o zamanlar her bürokratin görevi -hele ki filmcilik söz konusu olduğunda- Türk halkının her teşebbüsüne engel olmaktı sanki...

Hoş bugün de pek bir şey değişmiş sayılmaz ya!..

NEDEN DIŞA AÇILAMIYORUZ?

Bu sebepten "dışarıya açılmak, festivallere katılmak." gibi sözler edildiğinde, bir sızı duyarım hemen... Hani kapanmayan bir yaranın sızısı vardır ya, işte öyle bir şey... Sanırım o yara sırf bende değil, yapımcıların birçoğunda var... Ve bizler bu sızıyı duyduğumuz sürece de filmciliğimizin dışa açılımı gerçekleşemez...

Gerçi şimdi şartlar biraz daha değişti ve bizimkilerde de, dışarda neler olup bittiğini gördükçe bu konuda bir kıpırdanma başladı... Ama ne kadar değişse de bir filmin dışa açılması, tekrar söylüyorum "O memleketin işidir." Çünkü bir film aynı zamanda memleketinin propagandasını yapar. Yani sadece bir ticaret işi değildir...

Yukarda sözünü ettiğim değişim, ilk Yılmaz Güney'in filmleriyle göstermişti kendini. Gerçi Yılmaz Güney'in filmlerinin apayrı bir çizgisi vardı. Tabii güzel filmlerdi ve sempati de toplamışlardı... Fakat maalesef dünyaya bizden tek bir örnek olarak dağıldı. Başkaca da dünyaya dağılan Türk filmi çok azdır... Şimdilerde Kültür Ba-

kanlığı gerekirse destek veriyor. Ama Kültür Bakanlığı'nın desteklediği filmlerden kaç tanesi dışarıya satılmıŐtır acaba?..

Yalnız bir ara, kırdaki kendi kendine yetiŐen çiçekler misali Türk filmciliği yayılıverdi dışarıya... Mesela Yunanistan'da çok tutuluyordu Türk filmleri. Ama bunlar da birtakım Şarkıcıların evirdikleri "Arabesk" dediğimiz türdeki filmlerdi... İŞin en komik yanı da, Yunanistan'ı kırıp geçiren bu "Arabesk" türü filmleri biz kendi ülkemizde yasaklıyorduk. (TRT televizyonlarında bu tür filmler hâlâ yasaktır bildiğiniz gibi.) Yani tam bir çeliŐki... D Őunebiliyor musunuz Fransızların, İtalyanların "aman bizim filmlerimizi oynat" diye Yunanistan'a yalvardıkları bir dönemde, adamlar bizim filmlerimizi tercih edip alıyorlar... Hem, biz bunu her memleketin kültür ateŐeleri aracılığıyla yaptığı gibi alttan alta bile desteklemiyoruz, üstelik bir de aynı filmlerin kendi ülkemizde gösterimini yasaklıyoruz!..

Biri çıkıp da dese ki, "Kardeşim, kendi  lkende yasakladığın filmleri, niçin getirip benim  lkemde oynatıyorsun?..", Buna ne cevap verilirdi acaba?..

YASAKLAR SENFONİSİ

Türk filmlerinde sansür yolu ile gelen yasaklar Türk müzik hayatını da yıllardır baltalayıp durmuştur. Ben Türkiye'de Türk müzisyenlerinin gelişmesine kanun zoru ile nasıl engel olduğuna üç nesillik müzik yaşantımda tanık olmuş biriyim. Gençlik yıllarım olan 1940'larda o dönemin radyoda yetiştirdiği genç müzisyenler M. Nurettin Selçuk, Yaseri Asım, Sadettin Kaynak, Selahattin Pınar gibi halk tarafından sevilen sanatçıların eserleri radyoda yasaklandı. O zaman bu sanatçıların müziğine "Alaturka" deniliyordu. Ama "Alafranga" denilen pop, caz ve dini Hıristiyan müziği radyolarda serbestçe çalınıyordu. Aynı zamanda her türlü Türkçe müzik yayını da yasaktı. Mesela radyoda mevlit yasaklanıyor, ama mevlidin Hıristiyanca olan oratoryalar serbestçe okunuyordu. Ve ben de Kadıköy Halk Evi'nin bariton solisti olarak bir oratorya konserinde İncil'in ilk cümlesini Türk radyosunda bangır bangır bağırıyordum: First got created the earth / Peşin yarattı Tanrı yeri ve toprağı. (Hydn'nin Yaradılış oratoryosu.)

Türk halkının vergileriyle kurulmuş olan Halk Evleri'nde Türk müziği, yani alaturka çalmak ve söylemek yasaktı ama Amerikan müziği olan caz çalmak serbestti. 1940'larda ben de bu moda uyarak Kadıköy Halk Evi'nde caz orkestrası kurmuş ve yıllarca halka caz konserleri vermişim.

O yıllarda alaturka kelimesi bir tür gerilik ve kötülük sembolü olmuştu. Bu ne garip bir küçümsemediydi ki "Alaturka"nın Türk usulü demek olduğunu kimse düşünmüyordu bile.

Ardından Türkiye Televizyonu kuruldu. Burada Türk müziğine vurulan darbe ise Televizyon Denetleme Kurulu kanalıyla uygulandı. TRT yönetmeliği şöyle diyor: "Türk Televizyonunda çalınan ve söylenen Türk eserlerinin sözleri ve müzikleri denetlemeye tabidir, yabancı müzikler hiçbir denetlemeye tabi tutulmadan çalınır." TRT kurulunun 25 yıllık mazisinde bu kuruma gönderilen Türk besteci ve yorumcularının eserlerinden %95'i yasaklanmıştır. Halk zevkine uygun bir çıkış yolu buldu ve ARABESK böyle doğdu. Bu da bir kez daha gösterdi ki, halkın zevklerine baskı ve yasaklarla yön verme çabası her zaman istenilen sonucu vermez. TRT kurumu ilk iş olarak arabeski yasaklamakla kalmamış, içinde arabeski olan bütün filmleri de yasaklamıştır. Siz hiç kendi kültürünü dünyada yaymak isteyen Amerika'nın aşağı tabaka zenci müziği diye cazı Amerika'da yasaklayacağını düşünebilir misiniz?..

Yetmiş yılı aşkın yaşamım boyunca Almanya, İngiltere ve Amerika'da toplam 15 yıl geçirdim. Bu zaman içerisinde gözüme çarpan en önemli nokta, bütün büyük devletlerin aşırı denecek kadar milliyetçi oluşuydu. Ben şahsen hiçbir siyasi kanadın adamı olmamama rağmen kendi vatanında yaşayan insanların milli çıkarlarına karşı yapılan hareketleri ve özellikle garip bir şekilde milliyetçilik aleyhine oluşturulan kamuoyunu hep garipsemişimdir.

SON SÖZ

"RÜYALAR GERÇEK OLSA"

Türk filmcisi olarak yabancı filmlerle rekabet içerisinde dövüştüğümüz bir sırada Emel Sayın için bestelediğim "Rüyalar Gerçek Olsa" isimli şarkım TRT denetimince yasaklanmıştı. Ben bu şarkımı bir filmde de kullandım. Aynı yıl "Aşk Çeşmesi" isimli bir Amerikan filmiyle benim filmim Beyoğlu'nda karşılıklı oynadı. O filmin müziği daha film oynanmadan evvel TRT ekranlarında yüzlerce defa çalınarak "Aşk Çeşmesi" ismi meşhur edilmişti bile. Ben o rekabetteki haksızlığa nasıl dayanabilirdim?.. Ve dayanamadım da... Yalnız ben değil Türk sineması da dayanamadı bu haksız rekabete. Sonuç olarak bugün Türkiye'deki sinemaların neredeyse tamamında yalnızca Amerikan filmleri oynuyor. Oysa, Milliyet gazetesi tarafından Türkiye'nin en çok sevilen on şarkısı arasına seçilen ve ödül alan "Rüyalar Gerçek Olsa" isimli şarkımın sözleri o kadar masumdu ki:

*Rüyalar gerçek olsa seni her gün görürdüm
O incecik beline sarılarak yürürdüm
Sabah olmasın diye güneşi durdururdum
Yanar dağlarla tüten ateşi söndürürdüm*

Hâlâ düşünürüm, TRT'den başka dünyada hangi televizyon kanalı böyle bir şarkıyı yasaklardı acaba?

Doğrusunu söylemek gerekirse Amerikan filmcileri son yıllarda bizim eskiden yaptığımız gibi, halka dönük ve halkın beğenisini kazanabilecek filmler yapıyorlar. Bir sinemacı arkadaşım "Yeni Amerikan filmlerini gördükçe sizin eski filmlerinizi hatırlıyorum, yalnız onlarınki biraz daha kaliteli." demişti. Çok takdir ettiğim bazı yapımcı ve yönetmen arkadaşlar son yıllarda bu kaliteyi de yakaladılar, ama esefle söyleyeyim ki festival filmleriyle halktan kopuk kaldılar. Günün birinde Türk sinemasının hem halka dönük hem kaliteli filmler yapacağına dair hâlâ bir inanç var içimde.

Bugün yetmiş yaşımı çoktan geçmeme rağmen altı yaşında Şehzadebaşı Ferah Tiyatrosu'nda halkın karşısına çıktığım günleri hiç unutmüş değilim. Hâlâ halk neye gülüyor, neye ağlıyor; neyi seviyor, neyi sevmiyor; neyi beğeniyor, neyi beğenmiyor diye gözlem yaparım... halkın isteklerini koklarım adeta. Yalnız şimdi yanımda bana doğru yolu gösteren babam yok.

Allah rahmet eylesin...

HULKİ SANER'İN YAPIMCI VE YÖNETMEN OLARAK İMZA ATTIĞI FİLMLER

FİLM İSMİ	OYUNCULARI	YAPIM YILI
• Sevmek Günah mı?	Ahmet Mekin - Suphi Kaner	1958
• Benzincinin Aşkı	Suphi Kaner - Gönül Beyhan	1959
• Aşk Rüyası	Muzaffer Tema - Muhterem Nur	1959
• Nilüfer Orman Çiçeği	Göksel Arsoy - A. Tank Tekçe	1960
• Aslan Yavrusu	Orhan Günşiray - Leyla Sayar	1960
• Gece Kuşu	Eşref Kolçak - Belgin Doruk	1960
• İlk Aşk	Kenan Pars - Belgin Doruk	1960
• Taş Bebek	Gönül Yazar	1960
• Bir Demet Yasemen	Belgin Doruk	1961
• Tatlı Günah	Ayhan Işık - Belgin Doruk	1961
• Yavru Kuş	Muhterem Nur - Göksel Arsoy	1961
• Düğün Alayı	Belgin Doruk - Eşref Kolçak	1961
• Aşka Karşı Gelinmez	Belgin Doruk - Göksel Arsoy	1962
• Ayşecik Ateş Parçası	Zeynep Değirmencioğlu - Tijen Par	1962
• Çifte Nikâh	Ayhan Işık - İzzet Günay	1962
• Gol Kralı Cafer	Suphi Kaner - Vahi Öz	1962
• Zorlu Damat	Ayhan Işık - Türkan Şoray	1962
• Ayşecik Fakir Prenses	Zeynep Değirmencioğlu - Hulusi Kentmen	1963
• Helal Olsun Ali Abi	Ayhan Işık - Sadri Alışık	1963
• Maceralar Kralı	Ayhan Işık - Sadri Alışık	1963
• Ayşecik Canımın İçi	A. Işık - Z. Değirmencioğlu - Vahi Öz	1963
• Küçük Beyin Kısmeti	Ayhan Işık - Türkan Şoray	1963
• Şaşkın Baba	Ayhan Işık - Hülya Koçyiğit - Vahi Öz	1963
• Korkusuz Kabadayı	Eşref Kolçak - Çolpan İlhan	1963
• Şipsevdi	Ayhan Işık - Ajda Pekkan - Vahi Öz	1963
• Aslan Marka Nihat	İzzet Günay - Hülya Koçyiğit	1964
• Ayşecik Çıtıptı Kız	Zeynep Değirmencioğlu	1964
• Ayşecik Cimcime Hanım	Zeynep Değirmencioğlu	1964
• Turist Ömer	Sadri Alışık - Vahi Öz - Mualla Sürer	1964
• Fıstık Gibi Maşallah	Türkan Şoray - Sadri Alışık - Vahi Öz	1964
• Turist Ömer Dümenciler Kralı	Sadri Alışık - Çolpan İlhan - Vahi Öz	1965
• Nazar Değmez İnşallah	Hülya Koçyiğit - Sadri Alışık	1965
• Ayşecik Boş Beşik	Zeynep Değirmencioğlu	1965
• Beş Fındıkçı Gelin	Ediz Hun - Sema Özcan	1965
• Gurbet Türküsü	İzzet Günay - Muzaffer Akgün	1965
• Horoz Nuri	Vahi Öz - Erol Büyükburç - Esen Püsküllü	1965
• Soyтары	Sadri Alışık - Muzaffer Akgün	1965
• Ava Giden Avlanır	Hülya Koçyiğit - Sadri Alışık	1965
• Yabancı Olduk Şimdi	İzzet Günay - Ajda Pekkan	1965
• Severek Döğüşenler	Ediz Hun - Sevdâ Ferdağ	1966
• Cibali Karakolu	Muammer Karaca - Cüneyt Arkin	1966
• Cafer Çocuk Hırsız	Suphi Kaner - Kadir Savun	1966
• Eli Maşalı	Türkan Şoray - Ediz Hun	1966
• Turist Ömer Almanya'da	Sadri Alışık - Çolpan İlhan	1966

• Anaların Günahı	Türkan Şoray - Yusuf Sezgin	1966
• Çamaşırçı Güzeli	Türkan Şoray - Ediz Hun	1966
• İki Yabancı	Cüneyt Arkın - Sema Özcan	1966
• Konforlu Necla	Selda Alkor - Yusuf Sezgin	1966
• Allahaismarladık	Sema Özcan - Ediz Hun	1966
• Kızlıklar Oldu mu?	Erol Büyükburç - Sema Özcan	1967
• Demirele Söylerim	Muammer Karaca - Sevda Ferdağ	1967
• Marko Paşa	Sadri Alışık - Çolpan İlhan	1967
• Şeyh Şamil	Murat Soydan - Sevinç Pekin	1967
• Fantoma / İstanbul'da Buluşalım	Yılmaz Köksal - Cevat Kurtuluş	1967
• Gecekondu Peşinde	Erol Büyükburç - Esen Püsküllü	1967
• Gençlik Türküsü	Erol Büyükburç - Esen Püsküllü	1967
• Şaşkın Hafıye Kılınge Karşı	Sadri Alışık - Murat Soydan	1967
• Dağları Bekleyen Kız	Hülya Koçyiğit - Murat Soydan	1968
• Kırmızı Fener Sokağı	Hülya Koçyiğit - Sadri Alışık	1968
• Sus Sus Kimseler Duymasını	Hülya Koçyiğit - Erol Büyükburç	1968
• Vaşş Bir Erkek Sevdim	Hülya Koçyiğit - Murat Soydan	1968
• Yasemin'in Tatlı Aşkı	Hülya Koçyiğit - Erol Büyükburç	1968
• Beş Ateşli Kadın	Cüneyt Arkın	1968
• Çingene Güzeli	Sevda Ferdağ	1968
• Cemile	Hülya Koçyiğit - Murat Soydan - Ferit Şevki	1968
• Bir Damat Aranıyor	Erol Büyükburç - Esen Püsküllü	1968
• Günah Bende mi?	Türkan Şoray	1969
• Kızıl Vazo	Hülya Koçyiğit - Murat Soydan	1969
• Berduş	Erol Büyükburç - Yılmaz Köksal	1969
• Turist Ömer Arabistan'da	Sadri Alışık - Feri Cansel - Ferit Şevki	1969
• Kölen Olayım	Türkan Şoray - Murat Soydan	1969
• Avare Aşık	Erol Büyükburç - Yılmaz Köksal	1970
• Fıstık Gibi	Sadri Alışık - Yusuf Sezgin	1970
• Sultan Gelin	Türkân Şoray	1970
• Turist Ömer Yamyamlar Arasında	Sadri Alışık - Feri Cansel	1970
• Öp Beni	Erol Büyükburç - Esen Püsküllü	1970
• Pembe Panter	Müjdat Gezen - Adile Naşit	1970
• Darıldın mı Cicim Bana	Sadri Alışık - Esen Püsküllü	1970
• Eyvah	Emel Sayın - Ferit Şevki	1970
• Ali Baba Kırk Haramiler	Sadri Alışık - Feri Cansel	1971
• Makber	Emel Sayın - Ferit Şevki	1971
• Toto Kralı	Sadri Alışık - Neriman Köksal	1971
• Turist Ömer Boğa Güreşçisi	Sadri Alışık - Erol Büyükburç	1971
• Kavanoz Dipli Dünya	Sadri Alışık	1971
• Feride	Emel Sayın - Engin Çağlar	1971
• Gönül Hırsız	Ediz Hun	1971
• Gülizar	Emel Sayın - Ediz Hun	1972
• Sevgili Hocam	Sadri Alışık	1972
• Rüyalar Gerçek Olsa	Müjdat Gezen - Esen Püsküllü	1972
• Süreyya	Emel Sayın - Engin Çağlar	1972
• Hicran	Emel Sayın - Ünsal Emre	1972
• Hababam Taburu	Müjdat Gezen - Hulusi Kentmen	1972

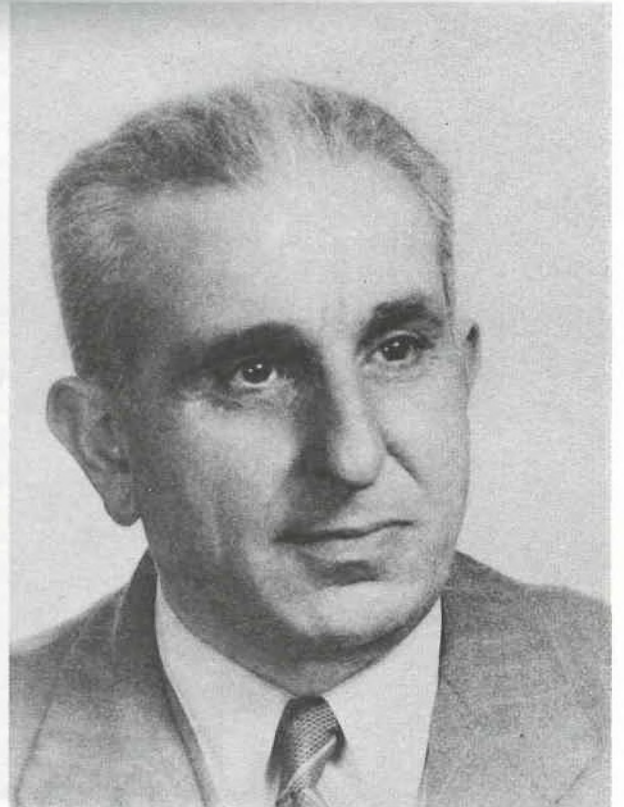
- Damdaki Kemancı
  - Dağdan İnme
  - İntizar
  - Turist Ömer Uzay Yolunda
  - Menekşe Gözler
  - Köle
  - Şeytan
  - Aptal Şampiyon
  - Uyanık Kardeşler
  - Niyet
  - Çam Sakızı
  - Almanya'da Bir Türk Kızı
  - Bak Yeşil Yeşil
  - Küçük Bey
  - Kuklalar
  - Arabacının Aşkı
  - Adalı Kız
  - Taşra Kızı
  - Çeşme
  - Derbeder
  - Dilek Taşı
  - Çaresiz
  - Benim Gibi Sevenler
  - Batan Güneş
  - Yadeller
  - Yanmışım
  - Anahtarı Bendedir
  - Ana Hasreti
  - Para Babası
  - Bebek Davası
  - Çileli Damat
  - Çapkın Baba
  - Köfteci Holding
  - Küçük Ağam
  - Küçük Beyzade
  - Babamın Namusu
  - Günahsız Yetim
  - Evlat Acısı
  - Eşek Oğlum ve Ben
  - Hasretinle Yaşanmıyor
  - Keklik Ali
  - Sen Neymişsin Be Abi
  - Sevsen Ne Olurdu?
  - Şalvar Bank
  - Babasının Oğlu
  - Aile Namusu
  - Kadersiz Kullar
  - Kız Babası
  - Yaşamaya Mecburum
  - Arzu Rüzgârı
- Cüneyt Gökçer - Ayten Gökçer
  - Fatma Girik - Engin Çağlar
  - Neşe Karaböcek
  - Sadri Alışık - Cemil Şahbaz
  - Fatma Girik - Sadri Alışık
  - Ferit Şevki - Gönül Hancı
  - Cihan Ünal - Canan Perver
  - Müjdat Gezen - Şener Şen
  - Kadir İnanır - Müjdat Gezen
  - Neşe Karaböcek - Orçun Sonat
  - Emel Sayın - Ediz Hun
  - Neşe Karaböcek
  - Ahmet Özhan - Şener Şen
  - Ahmet Özhan - Hale Soygazi
  - Neşe Karaböcek
  - Ayşen Gruda - Şemsi İnkaya
  - Müjde Ar
  - Müjde Ar
  - Ferdi Tayfur
  - Ferdi Tayfur - Necla Nazır
  - Gülden Karaböcek
  - Ahmet Özhan
  - Ferdi Tayfur
  - Ferdi Tayfur
  - Ferdi Tayfur - İur Esen
  - Ercan Turgut
  - İlyas Salman
  - Halil Taşkın
  - İlyas Salman - Bülent Kayabaş
  - Sadri Alışık
  - Ercan Turgut
  - Sadri Alışık
  - İlyas Salman - Bülent Kayabaş
  - Münir Özkul
  - Halil Taşkın
  - Sadri Alışık - Bülent Kayabaş
  - Halil Taşkın
  - Halil Taşkın
  - Sadri Alışık
  - Gülden Karaböcek
  - İlyas Salman - Bülent Kayabaş
  - İlyas Salman - Nihat Yiğit
  - Gülden Karaböcek
  - Sadri Alışık
  - Cüneyt Arkın
  - Halil Taşkın
  - Münir Özkul - Meral Çelik
  - Sadri Alışık - Asuman Arsan
  - Münir Özkul - Meral Çelik
  - Gönül Yazar

ALBÜM

Annem Makbule Hamm

Babam Faruk Bey

Hulki Saner: Türkiye'de caz da çalınır.

*Kadıköy Halk Evi Orkestrası Şef: Hulki Saner.
Türkiye'de Tango da çalınır.*

Hollywood'da Glen Ford'la.

Hülki Sa'ner, Tosca operasında Scarpia rolünde.

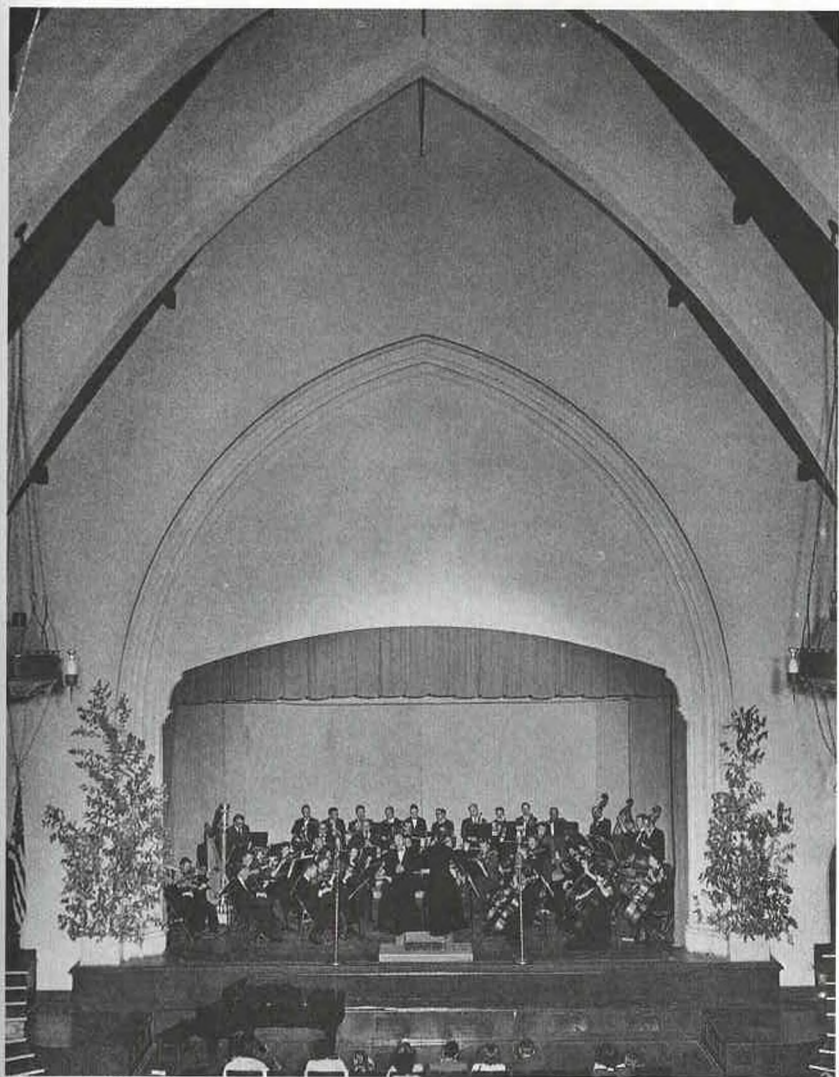

Hülki Saner: Newyork, Amerika'nın Sesi Radyosu'nda haber spikeri.

Ayhan Işık, Ajda Pekkan ve Orhan Aksoy ile "Şıpsevdi" filminin çekimlerinde

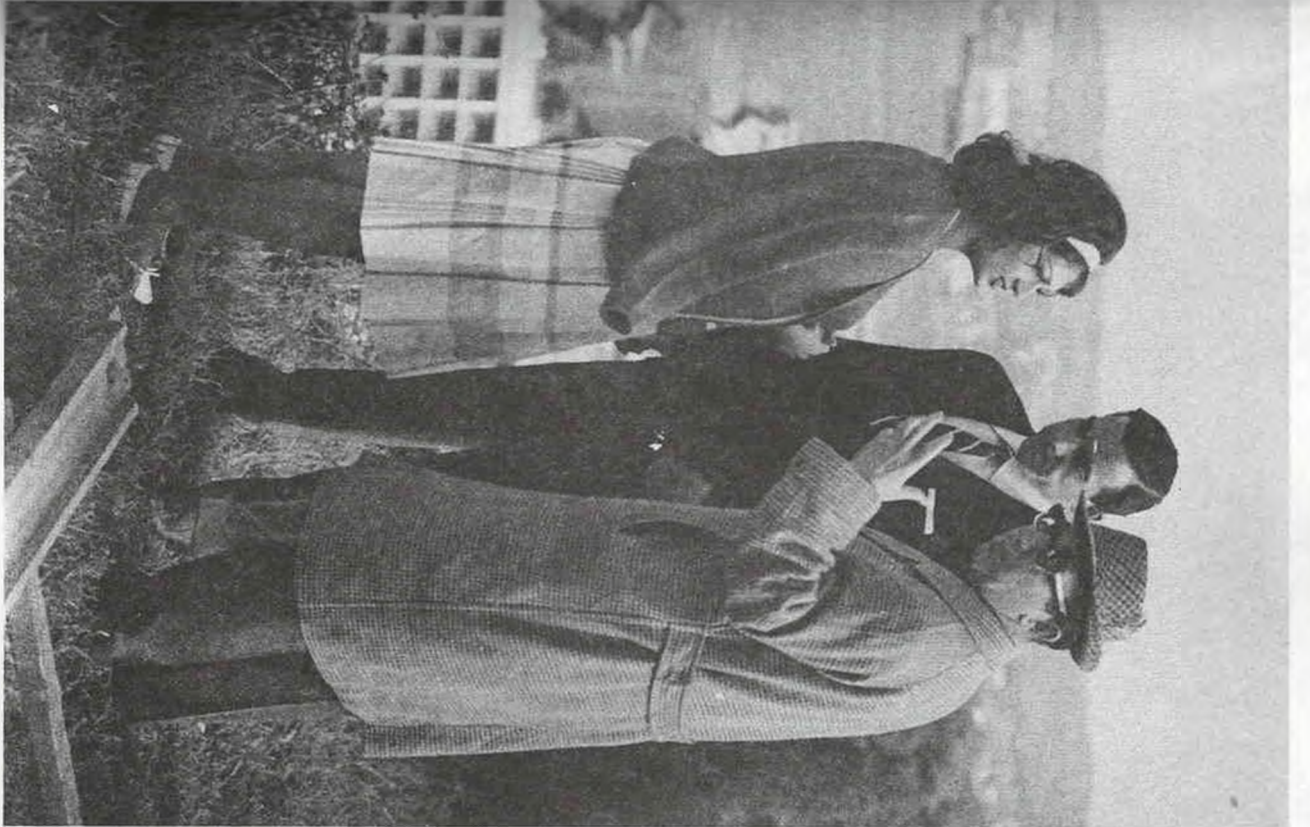

*Hulki Saner'in California'da Carmel Senfoni Orkestrası ile
verdiği solo konser.*

Fatma Girik ile "Dağdan İnme" filminin çekimlerinde Uludağ'da.

Turkan Şoray ve Ayhan Işık ile "Küçük Beyin Kismeti" filminin çekimlerinde.

Aysecik ile "Canımın İçi" filminin çekimlerinde.

Fatma Karanfil, Erol Büyükbuğ, Sadri Alışık ve Esen Püsküllü ile "Berduş"un Altın Plak töreninde.

Ediz Hun, Emel Sayın ve eşi ile "Gülizar" filminin çekimlerinde.

Ferit Şevki ile "Cemile" filminin çekimlerinde.

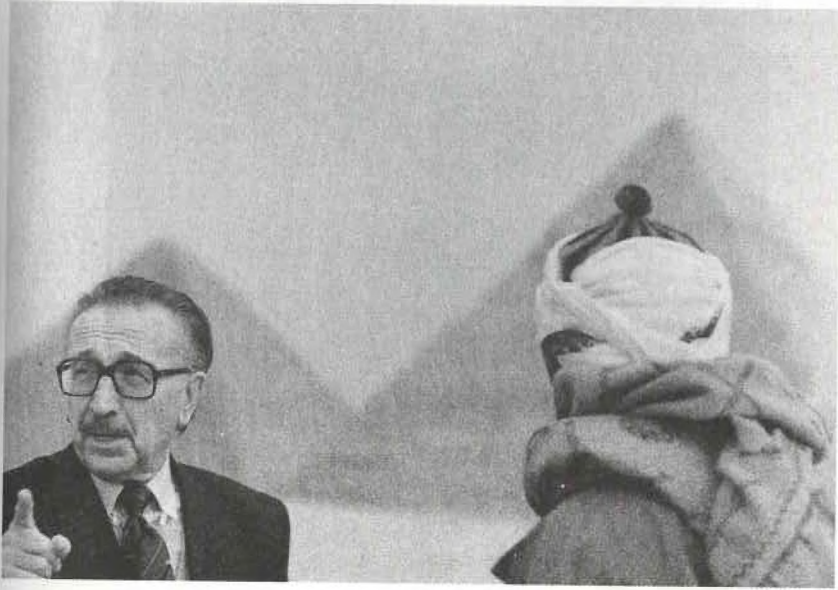

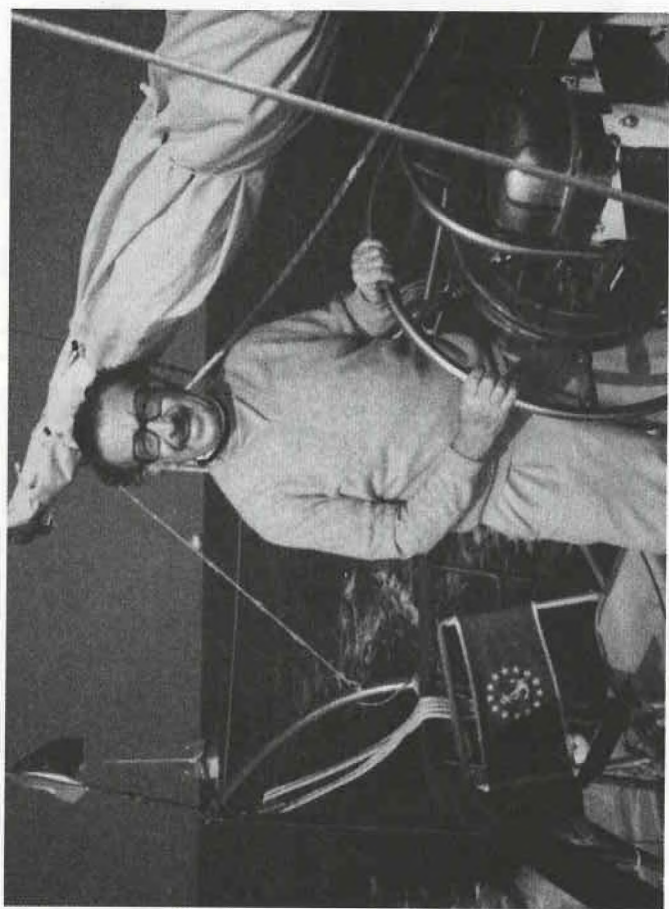
Ferdi Tayfur, "Çeşme" filminin anlaşmasını imzalarken.

Hüsnü Sami Yılmaz

İÇİNDEKİLER

Babamın Tokadı	5
ÇOCUKLUK GÜNLERİ	
Akrepli Ev	11
Atatürk'lü Hayat	22
AMERİKA GÜNLERİ	
Yolculuk Başlıyor	35
İSTANBUL'A DÖNÜŞ	
Merhaba İstanbul	51
YEŞİLÇAM GÜNLERİ	
Yeşilçam Macerası	63
Turist Ömer Bir Gerçektir	67
Türkan Şoray	77
Emel Sayın	81
Ferdi Tayfur	85
Şener Şen İle Opera	90
Müjdat'ın Dişi	92
Ya Yakın, Ya Söndürün	94
İzmir'de Bir Yönetmen	97
Türk Filmleriyle Dışa Açılım Mümkün mü?	99
Yasaklar Senfonisi	104
Son Söz	106
HULKİ SANER'İN YAPIMCI VE YÖNETMEN OLARAK İMZA ATTIĞI FİLMLE	108
ALBÜM	111
	127

Hulki Saner, Türk Sinemasının önde gelen isimlerinden biri.

Yapımcı-yönetmenliğini üstlendiği 150'ye yakın filmle sinemamızın serpillip gelişmesinde önemli payı var.

Birçok filminin yanı sıra, yarattığı Tuzel Ömer, Horoz Nuri gibi ölümsüz tipler bugün de sinemaseverlerin kalbinde yerlerini koruyor.

Daha çok sinema alanındaki çalışmalarıyla tanıdığımız Saner, aslında öğretmenliği, şarkı sözü yazarlığı, besteciliği, müzisyenliği, operacılığı ve gazeteciliği ile çok yönlü bir sanat ve kültür insanı.

Bu kitapta, çocukluk günlerinden Yeşilçam serüvenine uzanan süreçte Hulki Saner'in yaşamından ilginç kesitler, çarpıcı anılar bulacaksınız.

Severek okuyacağınıza inanıyoruz...

ISBN 978-9953-0-0000-0

9 789759 600000

*Bu da
benim filmim ...*

HÜLKİ SANER

HÜLKİ SANER / Bu da benim filmim ...